KO

www.kitabinortasi.com

EYLÜL 2018 SAYI: 18 FİYATI: 5 TL

Mehmet Emin Maksudoğlu
"Emrolunduğun Gibi Dosdoğru Ol"

Güher - Süher Pekinel
"Sanat Bizim İçin Nefes Alma Şekli"

Cesaret insanı zafere, kararsızlık tehlikeye, korkaklık ise ölüme götürür...

Yavuz Sultan Selim

ISSN 2630-6328

KİTAP ALIŞVERİŞİNDE
HIZLI VE DOĞRU
ÇÖZÜM
www.ktpkitabevi.com
ON BİNLERCE KİTAP
BİR UZAĞINIZDA
/ktpkitabevi
/ktpkitabevi
/KTPKitabevi

EYLÜL - SAYI 18

İÇİNDEKİLER

KİTAP

12 ÇOK GEZEN Mİ BİLİR YOKSA ÇOK OKUYAN MI?

17 DUYGUSAL MUTLULUĞUN TANIMI NEDİR?

25 ZAMANIN TARİHİ; "MODERNİTE"

31 YAŞAMIN KARMAŞIKLIĞI VE DOĞANIN YALINLIĞI

32 EKONOMİLER NASIL ÇALIŞIR?

33 EKONOMİ İNSANLIKLA İLGİLİDİR

34 ALDI'NIN BAŞARI ÖYKÜSÜ "TEMEL ESASLARI"

41 İNCELİK VE ZARAFETİN BULUŞTUĞU NOKTA; MİNYATÜR

44 DUYGU VE DİL ARASINDAKİ KÖPRÜ "SÖZCÜK"

45 KUSURSUZ BAŞARI "GÜLÜN ADI"

47 TÜRKİYE'NİN EL UZATTIĞI BÖLGE "AFRİKA"

50 MÜCADELENİN SİMGESİ; "ZAMBAK ÇİÇEĞİ"

14 GÜHER - SÜHER PEKİNEL "SANAT BİZİM İÇİN NEFES ALMA ŞEKLİ"

52 PROF. DR. MEHMET MAKSUDOĞLU "EMROLUNDUĞUN GİBİ DOSDOĞRU OL''

51 UMUDUN BİR SINIRI YOK

59 MİLLİ VE VATANİ BİRLİK; "SAFAHAT"

DOSYA

06 ROMANTİK - GERÇEKÇİ YAZAR; "REŞAT NURİ GÜNTEKİN"

08 GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ARKEOLOJİ TARİHİ

18 BRONTE KARDEŞLERDEN İKİ ÖNEMLİ YAPIT

20 SEVGİ NEYDİ? SEVGİ EMEKTİ

28 ENGİZİSYONDAN RÖNESANS'A YAKINDAN BAKIŞ

54 MİNİK OKURLAR NE OKUMALI?

60 KÂĞIT, KALEM VE DEFTER; "OKUMAK"

RÖPORTAJ

26 "HER SANATÇININ KENDİ NOTASI VAR"

36 "DÜNYADA OLUP BİTENİ ISKALAMAYIN"

42 "ÜLKEMİZ MÜZİKAL ANLAMDA ÇOK ZENGİN"

KÜNYE

BİLİMEVİ BASIN YAYIN A.Ş. ADINA
İMTİYAZ SAHİBİ VE SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Ömer DİKBAŞ

EDİTÖRYEL DİREKTÖR	Ezgi AŞIK
KREATİF DİREKTÖR	Eyüp KOÇAK
YAYIN KURULU	Fatma KANDEMİR, Ezgi AŞIK, Betül ZARİFOĞLU, Şeyma KISAKÜREK SÖNMEZOCAK
MALİ VE İDARİ İŞLER	Nilgün MUTLU
KURUCU	Bilimevi Basın Yayın A.Ş. 2018
EDİTÖRYEL VE REKLAM OFİSİ İLETİŞİM	Editöryel: editorden@kitabinortasi.com Reklam: reklam@kitabinortasi.com www.kitabinortasi.com
ADRES	PK 15 Üsküdar - İSTANBUL T: 0216 339 45 45 F: 0216 339 45 49
İZİNLER	Okullar, eğitim ve kültür-sanat alanında ve dini sahada, kar amacı gütmeyen dernek ve vakıf gibi kurumlarda, makale içerikleri sınıfbaşı 100 adet ve kurum başı 1000 adedi geçmemek kaydı ile kaynaklı şekilde fotokopi yapılabilir. Dijital ortamlarda makale içerikleri kaynak belirtilerek kullanılabilir.
BASKI - CİLT	Erkam Yayın San. ve Tic. A.Ş.
	www.kitabinortasi.com.dijital dergi olarak yoluna devam etmeyi planlar. Sorularınız için info@kitabinortasi.com
	Aylık Kültür Sanat Edebiyat Dergisi Eylül 2018 Sayı:18 ISSN: 2630-6328 Yıllık Abonelik Ücreti: 60 TL www.kitabinortasi.com

Süreli yayındır.

Okumayı ve Yazmayı Sevenler

www.kitabınortası.com sizlerin kitap eleştirilerini, yorumlarını, 4000 vuruşu geçmeyen yazılarını ve şiir denemelerini beklemekte. Yazılarınız editörlerimiz tarafından değerlendirilerek platformumuza taşınacak. Katkılarınız için:

editorden@kitabinortasi.com

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonların telif hakları Bilimevi Basın Yayın A.Ş.'ye aittir.
Elektronik ortamlar da dahil olmak üzere Bilimevi Basın Yayın A.Ş.'nin yazılı izni olmadan kullanılamaz.

EDİTÖRDEN

Selam ile,

Kitabın ve sanatın nabzını tutmaya devam eden Kitabın Ortası Dergisi olarak Eylül sayımızı Arthur Schopenhauer'ın **"İyi olanı okumak için kötü olanı hiçbir zaman okumamayı insan kendine amaç edinmeli: Çünkü hem hayat kısa, hem zaman sınırlı."** sözünden yola çıkarak hazırladık. Uzun bir ay boyunca keyifle okuyacağınızı düşündüğümüz kitap dosyaları ve içerikler ürettik. Müzikten, edebiyata, röportaj yazarlığından, sanata dair alanlarında uzman isimlerle röportajlar yaptık.

Türk edebiyatının önemli kalemlerinden Reşat Nuri Güntekin'in pek bilinmeyen yönlerini ve kendi kaleminden çıkan 3 kitabını inceledik. Ayrıca yazar dosyamızda **"Selvi Boylum Al Yazmalım"** ile klasikleşmiş olan Cengiz Aymatov kitaplarını da ekledik.

Dünyanın en iyi piyano ikililerinden kabul edilen Güher-Süher Pekinel kardeşler ile müzik kariyerlerini ve gelecek planlarını konuştuk. Pekinel kardeşler, **"İkiz kardeşlere özgü bir fenomen olan telepatik iletişim içerisinde yakaladığımız uyum, bir arada ama birbirinden bağımsız bir var oluşa olanak sağladı. Çalıştığımız tüm detayların ötesinde, konserlerde anı yeniden tanımladığımız ve algılama alanını risklerle devamlı genişletmeye çalıştığımız için zaman ve nefes kavramları da genişliyor ve her konser bir sürprize dönüşebiliyor."** dedi. Bu sayımızın sürpriz ismi ise Özdemir Asaf'ın kızı Seda Arun... Arun ile babasının pek bilinmeyen yönlerini konuştuk.

"Üstün Yetenekli Çocuklar Kanunu" kapsamında henüz 12 yaşındayken Fransa'ya gönderilen devlet sanatçımız ve **"UNICEF İyi Niyet Elçisi"** piyanist Gülsin Onay, müzik kariyerini bizlere değerlendirdi. Onay, **"İnsanın her yaşta müzikle ilgilenebileceğini düşünüyorum. İster dinleyici, ister şarkıcı, ister enstrümancı olarak. Her şeyden önce kendilerine uygun olanı keşfetmek üzere, denemeler yapmaları yerinde olur."** dedi. Gazeteci Kübra Par bir röportajcının uzak durması gereken 3 şeyi şöyle sıraladı: **"Klişe sorulardan uzak dur, ön yargı ile aklından geçeni karşındakine söyletmeye çalışma, karşındaki sevdiğin veya görüşleri sana çok uyan biri dahi olsa asla çanak soru sorma."**

Helenistik dönemde kurulan ve etrafı 6 kilometre uzunluğunda surlarla çevrilen Alanya Kalesi'nde yeni bulunan Selçuklu hamamı ile başlattığımız arkeoloji dosyamıza **"Türk-İslâm Arkeolojisi ve Terminolojisi"** ve **"Arkeolojinin Temelleri"** kitaplarını ekledik.

Ortaçağ Avrupa'sının karanlık tarihini konu aldığımız dosyamızda Ziya Paşa'nın **"Engizisyon Mahkemeleri"**, Halil İnalcık'ın **"Rönesans Avrupası"**, Susan Wise Bauer'in **"Ortaçağ Dünyası ve Rönesans Dünyası"** kitaplarını derledik.

Kitap ve defter üzerine yazılmış kitapları derlediğimiz dosyamızda Lisa Cron'un **"Hikâye Dehası"**, Alberto Manguel'in **"Geceleyin Kütüphane"**, Nilgün Marmara'nın **"Kâğıtlar"** ve **"Defterler"** kitaplarını sizler için inceledik.

Bu ay makale bölümümüzde Erzurum İbrahim Hakkı'nın hayatını ve eserlerini konu aldık. Erzurumlu İbrahim Hakkı, âlemin Allah tarafından yaratıldığını kabul ettikten sonra yaratılışın ve oluşun keyfiyetine dair ortaya konulan teorilerin ve ilmi tespitlerin benimsenmesinde bir sakınca görmemiştir. Bütün bilimsel gelişmelerin Allah'ın evreni yarattığı gerçeğine aykırı olamayacağını belirtmiştir.

"Editör seçimi" bölümünde Isabel Mellado'un **"Titreşimler"**, Mark Haddon'un **"Süper İyi Günler"**, George Orwell'in **"Boğulmamak için"** ve Mahmud Derviş'in **"Bu Şiirin Bitmesini İstemiyorum"** kitaplarına yer verdik.

Hazırladığımız çocuk kitapları dosyasında Dünya Bizim Yayınları'ndan çıkan **"Ay'a Yolculuk"** kitabını ve Nar Çocuk Yayınları'nın çıkardığı **"40 Hadis"** serisinden üç kitabı inceledik. Bu kitaplara ek, altı farklı çocuk kitabını da haberimizde sizlere sunuyoruz. Herkesin **"Küçük Prens"**in yazarı olarak tanıdığı Antoine de Saint-Exupér'in ilginç yaşamını konu aldığımız haberimizde **"Gece Uçuşu"** ve **"Savaş Pilotu"** kitaplarına yer verdik.

Her sayımızda olduğu gibi yine 81 il genelinde belirlediğimiz kitapçılarla görüştük. Geçen ayın en çok okunan ilk üç kitabını sizler için öğrenip **"Türkiye'nin Okuma Haritasını"** çıkardık. Geçen ay en çok hangi kitabı okuduk? Listede bizleri şaşırtacak kitaplar var mı? gibi sorularınızın cevaplarını derlediğimiz listemizde. Ve değerli okurlarımız Eylül ayı boyunca **#KOKitabınOrtasıMasamda** hashtag ile paylaşımlarınızı sayfalarımızda yer vermekten mutluluk duyarız... Şimdiden keyifli okumalar dilerim.

Ezgi AŞIK

TUTKU ULUCA

Romantik-Gerçekçi Yazar; "Reşat Nuri Güntekin"

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında birçok türde eser vererek önemli isimler arasına giren Reşat Nuri Güntekin, dünyaya gözlerini 1889 yılında İstanbul'da açmış, eğitimine ilk olarak Çanakkale'de başlamıştır. Daha sonra İzmir'de Fransız okuluna giderek, İstanbul Darülfünun Edebiyat Fakültesi'nde eğitimini tamamlar. Ülkenin farklı şehirlerinde Türkçe, Fransızca, felsefe ve eğitim bilimleri öğretmenliği yapan Güntekin, eğitim müfettişliği ve milletvekilliği de yapmıştır.

"Zaman içinde yer alan her şey değişir. Var olmak demek, değişmek demektir. Değişimi bilinçli olarak yapmak, gayret ve cesaret ister."

Reşat Nuri Güntekin

I. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru yazarlığa başlayan Reşat Nuri Güntekin'in yazarlık kariyerinde, babasının zengin kütüphanesi en önemli etkendir. Babasının kütüphanesinde bulunan kitapları inceleyerek hatta bazen resimlerini kesip boyayarak edebiyatla tanışır.

Çocuk ve Edebiyat İlişkisi

Reşat Nuri öğretmenlik yaptığı yıllarda çevresine şu tavsiyeyi verir: **"Bırakın çocukları, kitaplar arasında oynasınlar... Ne pahasına olursa olsun."**

Güntekin, Doğu Edebiyatı ve Batı Edebiyatını, bu zengin kütüphanede yer alan Mesnevi şerhleri, divanlar, Balzac, Zola, Flaubert gibi yazarların eserleri ile tanır. Çocukluk yıllarında okuduğu Fatma Aliye Hanım'ın **"Ûdi"** isimli romanı onda iz bırakan ve onu yazmaya yönlendiren eserlerden olmuştur. Halit Ziya Uşaklıgil'in eserlerinden ilham alan yazar öncelikle hikâye yazarlığına başlar. Daha sonra tiyatro edebiyatıyla ilgilenmeye başlayarak, tiyatro yazarı olmak için çalışır. Bazı dergilerde imzasız olarak yayımladığı yazılarıyla edebiyat dünyasına giren Güntekin, **"Ağustosböceği, Ateşböceği, Cemil Nimet, Hayrettin Rüştü, Mehmet Ferit, Sermet Ferit, Mizah Yazarı, Yıldızböceği"** takma isimlerini kullanmıştır.

Tiyatro Edebiyatıyla İlgilendi

Reşat Nuri Güntekin, farklı türlerden yüze yakın eser kaleme almıştır. Sonraki yıllarda hikâyeleri ve yazıları **"Varlık, Yeni Türk, Ulus, Tan, Türk Dili"** gibi dergilerde yayımlanır. Milletvekilliği yapan yazar, **"Milli Eğitim Baş Müfettişliği"** de yapmıştır. 1947 yılında **"Paris Kültür Ataşesi"** olduktan sonra 1954'de emekli olur. Bir süre sonra akciğer kanserine yakalanır. Tedavi için gittiği Londra'da 7 Aralık 1956'da yaşamını yitirir. İstanbul'da bulunan Karacaahmet mezarlığına defnedilir.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Türk edebiyatımızın önemli yazarlarından biri olan Reşat Nuri Güntekin ailesiyle beraber Büyükada'da yaşadılar. Müzeye dönüştürülmeyen 3 katlı pembe pervazlı ev, Büyükada'da kendisini hemen belli etmektedir.

Ardından Yüze Yakın Eser Bırakır

Farklı türlerden birçok eserler kaleme alan Güntekin, Türk edebiyatında romancılığıyla tanınır. 1920 yılında Dersaadet Gazetesi'nde **"Gizli El"** adlı romanı tefrika eder. Yazar, ondan önce yazdığı **"Harabelerin Çiçeği"** romanını tam anlamıyla benimseyemediği için **"Gizli El"**i ilk romanı olarak görür.

Bireyler Arasındaki İlişki

İlk romanlarında bireyler arasındaki ilişkiyi konu alan yazar, sonraki dönemlerde bireyi toplumun içindeki sorunlarla birlikte ele alır. **"Çalıkuşu, Damga, Dudaktan Kalbe ve Akşam Güneşi"** romanlarında aşk konusu temel kurguyu oluşturur diyebiliriz. Diğer romanlarında ise aşk ikinci plana geçerek asıl kurguyu destekleme görevini üstlenir. Eserlerini, duygu ağırlıklı ve toplumsal romanlar olarak ikiye ayırabiliriz. İlk dönem eserlerinde daha çok romantik-realist bir tarzda olan Güntekin, ikinci dönemi eserlerinde eleştirel-gerçekçi bir çizgiye kayar.

Anadolu'yu Çok Önemser

Müfettişlik görevi sebebiyle Anadolu'yu gezen yazar, ülkenin gerçekliklerine tanıklık ederek Anadolu'yu tanıma fırsatı bulur. Romanlarında konuları kahramanlarının birinin ağzıyla yazan Güntekin'nin; kahramanları arasında öğretmenler, memurlar, doktorlar ve subaylar önemli bir yere sahiptir.

Hikâyeciliği Roman Yönünü Geliştirdi

Reşat Nuri Güntekin'in romancılığının gelişimine katkıda bulunan en önemli etken, yazarlığının ilk dönemlerinde yazdığı hikâyeleridir. Hikâyelerin çoğu mizahi kalemle, toplumsal ve bireysel sorunları anlatan bir tarzda yazılmıştır.

Kuvvetli Sosyal Tenkit Yapar

Reşat Nuri, sorunları ılımlı mizahi bir üslupla anlatan gerçekçi bir yazardır. İnci Enginün ondan şöyle bahsetmiştir: **"Reşat Nuri, şüphesiz ki toplumu, eğitim dünyasını ve dar dünyaları, sade yaşayışları içine hapsolmak zorundaki insanları en iyi anlatan yazardır. Birçok eserinde çok kuvvetli bir sosyal tenkit bulunur. Fakat ilk okuyuşta, okuyucunun bu cephesini hemen fark etmemesi mümkündür. Zira Reşat Nuri en derin ve hassas yaraları deşerken bile, okuyucusunun anlık tepkisini uyuşturan bir atmosfer oluşturur. İnsanı bilen, tanıyan ve zaaflarından dolayı insana acıyan yazar, okuyucusundan bu insanı kabul etmesini ister."**

Dudaktan Kalbe
Reşat Nuri Güntekin

Yazarın yayımlanan dördüncü romanı **"Dudaktan Kalbe"**nin, ilk baskısı 1924 yılında **"İkbal Kütüphanesi"** tarafından yapılır. Çalıkuşu romanının ardından bir aşk romanı olarak yayımlanan bu eserde yazar, sıkıntılar içinde geçen bir dönemin ardından yakaladığı şöhret ile hayata karşı değişen Hüseyin Kenan karakterinin hikâyesini ele almıştır. Bir aşk hikâyesini konu alan romanda kurguyu, Hüseyin Kenan ve Lamia arasındaki **"Aşk"** kavramının getirdiği çatışmalar ve duygular oluşturur. Romanın kurgusunun temeli, aşk kavramının iki farklı kahramanda farklı şekilde yaşanmasıdır.

Bir Kadın Düşmanı
Reşat Nuri Güntekin

Yazarın, kitap haline gelmeden gazetede tefrika edilen eserlerinden biri olan **"Bir Kadın Düşmanı"** adlı romanı 1927 yılında İstanbul'da **"Yeni Matbaa"** tarafından basılır. Güntekin'in yazdığı yedinci romanı olan **"Bir Kadın Düşmanı"** aslında ilk yazdığı fakat sonradan yayımladığı **"Harabelerin Çiçeği"** romanının olay bakımından aynısı gibidir. Güntekin, bu romanın bir Fransız yazarından esinlendiğini itiraf etmiştir.

Mektup-Roman Türü

Romanın iç kapağında parantez içinde **"Çirkinin Romanı"** adı yazılıdır. Yazar, romanın başkahramanları olan Sara ve Ziya'nın duygu ve düşüncelerini mektupları ile anlatarak kurguyu oluşturmuştur. Roman iki bölümden oluşur; birinci bölümde Sara'nın mektuplarını, ikinci bölümde Ziya'nın mektuplarını okuruz. Sara karakteri tarafında dış güzelliğinin getirdiği kibir ve ukalalıkla, bir kadın düşmanı olarak bilinen Ziya'nın felakete sürüklenen ölümünü konu alınır.

Leyla ile Mecnun
Reşat Nuri Güntekin

Leyla ile Mecnun, Reşat Nuri Güntekin'in birçok hikâyesinin toplandığı kitabıdır. Eserde, **"Leyla ile Mecnun, Bir Sahtekârlık Davası, Başkasının Eliyle, Masum Bir Hile, Çocuk Kavgası, Gamsızın Ölümü, Bir İntihar Şakası, Sönmüş Ocak, Gurur, Nikah Yüzüğü, Bir Gümrük Kaçakçılığı, Sahte Banknot, Hırsız, Eski Bir Gazeteci, Mukaddes Hatıra, Minyatür, Havva Yenge, Karakolda, Eski Hatıra"** adlı kısa hikâyelerin yanı sıra birkaç oyun da yer alır. Sevgi, aşk, aile ilişkileri, iletişim, dostluk gibi konular, incelikle işlenerek hikâyeler içinde yer bulmuştur.

Romantik-Gerçekçi Üslup

Reşat Nuri Güntekin, sade bir dille kaleme aldığı eserlerinde özgün üslubu, anlaşılır ifadeleriyle, döneminin yanı sıra günümüzde de severek okunan yazarlar arasındadır. Romantik-gerçekçi üslubu ön planda olmasına rağmen eleştirel-gerçekçi üslubuyla kaleme aldığı eserleri de başarılı bulunmuştur.

Başarılı Bir Gözlemci

Küçük yaşlarda okuduğu kitapların, yazarlığına önemli bir katkısı olmuştur. Anadolu'da gezdiği, gördüğü, tanıdığı, öğrendiği her şeyi eserlerine yansıtan yazar, çoğu eserinin mekânı olan Anadolu'yu da gerçekçi bir tarzda ortaya koymuştur. Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının önemli isimlerinden olan Reşat Nuri, günümüzde de okundukça değeri artan yazarlardan biridir.

Geçmişten Günümüze Arkeoloji Tarihi

Antalya'nın turizm merkezlerinden Alanya, Helenistik dönemde kurulan ve etrafı 6 kilometre uzunluğunda surlarla çevrilen Alanya Kalesi, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı medeniyetlerine uzun yıllar ev sahipliği yaptı. Kadim tarihiyle 2000 yılında **"UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi"***ne alınan kale, üzerindeki yapıları, surları ve ihtişamıyla turizm merkezi ilçenin en çok ziyaret edilen mekânlarından bir tanesidir.*

Alanya Kalesi yerleşkesindeki İçkale'de 30 yıldır kazı çalışması yapıldığını belirten Alanya Kalesi Kazı Heyeti Başkanı Prof. Dr. Eravşar, Kale içindeki küçük kalıntılardan yola çıkarak gerçekleştirdikleri çalışmalarda büyük yapılara ulaştıklarına değinerek: **"2018 kazı çalışması sırasında küçük bir yapı kalıntısı vardı. Niteliğini bilmiyorduk. Bunu takip ederek kalıntıyı anlamaya çalıştık. Bu kalıntının bulunduğu alanın etrafı büyük bir duvarla çevriliydi. Kazınca Selçuklu dönemine ait bir hamam bulduk. Hamamın bazı duvarları yıkılmış. Bu dönemde kullanılan hamamın, sarayın kullanımına tahsis edildiğini düşünüyoruz. Çevresindeki çevirme duvarı, sarayla bağlantılı bir şekilde devam ediyor. Sarayın hamam kısmının doğu tarafında külhanı var. Burada ocak kısmı ve üzerinde devam eden su deposu bulunuyor. Arkasında sıcaklık mekânı ve özel yıkanma odası birbirini takip ediyor. Hamamın iki farklı periyodunun olduğunu düşünüyoruz."** diyor.

Seneye Restorasyon Çalışması

Alanya Kalesi içerisinde yapılan kazılarda bu yıl Selçuklu hamamının yarısından fazlası gün yüzüne çıkarıldı. Gelecek sene bulunan tarihi hamam restore edilerek ziyaretçilere açılacak. Geçmişin coğrafyası; arkeolojik keşiflerle ortaya çıkarılan ve aynı zamanda yazılı kayıtlarla desteklenen tarihi araştırmamızla başlar. Hazırladığımız haber dosyamızda, tarihsel dönemleri ve arkeolojik kuramları konu alan üç kitabı sizler için inceledik.

> “Arkeoloji, maddesel kalıntıları kullanarak geçmişin incelenmesidir. Arkeoloji üç şeyi kapsar: Nesneler, çevresel ortam ve bunları kullanarak yaptıklarımız.”

Türk-İslâm Arkeolojisi ve Terminolojisi

Eser, eskinin-bilimi şeklinde ifade edilen arkeolojiyi, bugüne kadar oluşan genel kabul doğrultusunda, erken dönemler *(Eski Taş Devri ya da Paleolitik dönem olarak adlandırılan günümüzden 10.000 yıl ve öncesini kapsayan süreç)* ve geç dönemler *(Amerika ve Çin'in büyük uygarlıkları, Mezopotamya, Mısır, Yunan ve Roma dönemleri gibi)* olmak üzere iki bölümde ele aldığını belirtir.

Süreç İçerisinde Gelişen Bir Bilim Dalı

Arkeoloji kavramını **“İnsanın evrende bir çeşit kendini bulma ve keşfetme çabası”** olarak ifade etmenin yanlış olmayacağını söyleyen yazar, beşeri bir bilim dalı olmasına rağmen, arkeoloji de tıpkı fen bilimleri gibi süreç içerisinde gelişen bir bilim dalıdır, der.

Her Bölgenin Kendine Has Özelliği

“Dünya üzerindeki her bölge, tarihi çevre ve kültür varlıkları açısından kuşkusuz aynı birikim ve potansiyele sahip değildir. Kültür varlıkları ve tarihi çevre koruma bilincinin, sahip olunan kültür varlıkların miktarı ve niteliği ile doğru orantılı olmadığı da bilinen bir gerçektir. Kültür varlıklarına ve tarihi çevreye karşı duyarlılık, sahip olunan kültürel değerlerin miktarı ve önemi ile değil, o toplumun gelişmişlik ve eğitim seviyesi ile alakalıdır.”

Rönesans ile Birlikte Gelişti

Arkeoloji disiplininin dünyadaki gelişimi birçok bilimsel ve teknolojik gelişmenin kaynağı olan ve Rönesans olarak adlandırılan Avrupa'daki 15. ve 16. Yüzyıllarda yaşanan aydınlanma dönemi ile birlikte başlamıştır. Daha önce tarihçilerin eserleri, çeşitli kültürlerdeki efsane ve destanlar çerçevesinde değerlendirilen arkeoloji anlayışının, Rönesans ile birlikte öncellikle din adamlarının ve soyluların ilgisini çekmeye başladığı görülmektedir. Yazar, bu ilginin ve merakın yeni eserlerin ortaya çıkarılması noktasında sağlanan maddi desteklerle, arkeolojik çalışmaların daha önce hiç düşünülmeyen farklı bir boyuta evrilmesine vesile olduğuna dikkat çeker.

Kitap İçerisinde Sizler İçin Seçtiğimiz Arkeolojik Terimler

Abadî kâğıt: Ham ipekten ya da dut ağacı elyafından yapılan kalınca ve açık saman renginde, yarı mat bir yazı kâğıdı türüdür. Hindistan'ın Devlet-Âbad kentinde yapıldığı için Abadî adı verilmiştir.

Abânî: Daha çok Hindistan ve Halep'te dokunan üzeri koyu sarı renkli ipekle işli açık sarı renkli bir tür pamuklu kumaş.

Baba: Geleneksel mimaride, çatı kurgusunun en önemli parçasıdır. Çatının mahya adı verilen en yüksek noktasındaki yatay elemanı destekleyen ve ana kurguyu oluşturan en önemli elemandır. Çatı dışında da ana taşıyıcı amacıyla kullanılan unsurlar için baba tanımlaması kullanılmaktadır.

Bâb: Osmanlıca kapı anlamına gelen tanımlamadır.

Çantı: Ağaç gövdelerinin çok az işlemden geçirilip uçlarında çentikler açılarak üst üste tutturulmasıyla yapılan inşa düzenine verilen addır.

Çekül: Ucuna tepe noktası aşağıya gelecek şekilde koni biçimli bir metal ağırlık bağlanmış ipten oluşan ve inşaatlarda düşey doğrultusunda denetimini sağlayan düzeneğe verilen addır.

Diadem: Eski çağlarda baş çevresini tamamen saran ya da başın ön bölgesine yerleştirilen taç formundaki süs eşyasına verilen addır.

Divanî: Osmanlı döneminde özellikle resmi ferman ve beratlarda kullanılmış hareketli ve girift karakterli özel bir yazı türüdür.

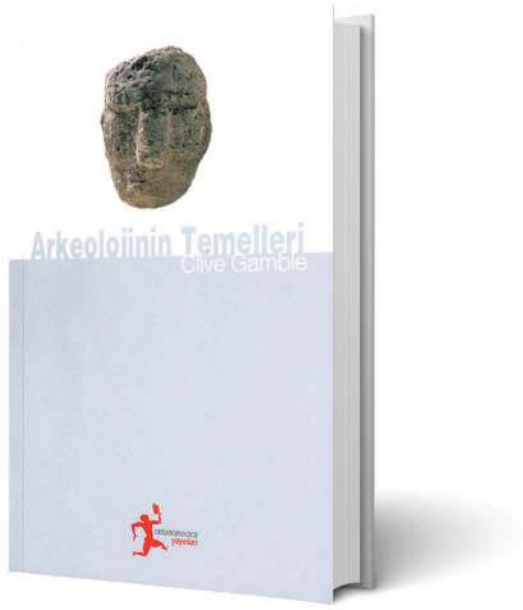

Arkeolojinin Temelleri
Clive Gamble

Arkeolojinin insanların tutkunu olduğu bir faaliyet olduğunu belirten yazar, bir arkeolog ise en başından nesnelerle çevresel ortamlar ve bunların yorumlanmasıyla kendi arasında özel bir bağ kurar, der. Modern arkeolojinin tohumları, 16. ve 17. Yüzyıllarda sanayileşmenin hemen öncesinde İngiliz antikacılar Camden ve Aubrey tarafından ekilmiştir.

Arkeometrik Yöntemler

Arkeoloji tarihi 1960'lı yıllardan başlayarak arkeoloji anlayışı kökten değişmiş, bir yandan farklı kuramsal yaklaşımlar, disiplinler arası anlayışlar, yeni metotlar, arkeometrik yöntemler tarafından uygulamaya başlandığı dile getirilir.

Her Şeyin Bir Arkeolojisi Var

“Arkeologlar kazı sırasında yaptıkları faaliyete göre tanımlanırlar. Fakat kazmak ve daha sonrada bulduklarını analiz edip raporlamak yaptıkları işlerden sadece biridir. Bu konu son 50 yıl boyunca gelişip olgunluğa eriştiği için arkeo-genetikten Zapoteklere kadar arkeologların incelediği tüm konularda köklü bir değişim gerçekleştirmiştir. Günümüzde neredeyse her şeyin bir arkeolojisi mevcuttur.”

Orta Amerika'daki Maya Kalıntıları

18. Yüzyılda, Yunanistan ve İtalya'daki klasik eserlere yönelik artmakta olan ilgi, Pompeii ve Herculaneum gibi kayıp şehirlerde hazine avcılığını kamçılamış, klasik mimari, buluntular ve edebiyat ise yeni bir dünya düzeni kurmaya yönelik antik bir hak sağlamıştır. Yazar, ilk olarak 1798 yılında kayıt altına almak amacıyla Mısır'daki anıtların üzerinden kumların temizlendiğini, 1810'larda Java'daki Borubu-

dur kalıntılarını, 1840'larda ise Orta Amerika'daki Maya kalıntılarını saran ağaçların binbir zorlukla kesilmeye başladığını belirtir. Aynı anda ise Ninova ve Nemrut gibi Mezopotamya şehirlerinde çeşitli araştırmalar başlatılmıştır.

"Yol Ayrımı Üzerindeki Höyük"

"Çatalhöyük, 'yol ayrımı üzerindeki höyük' anlamına gelir. Çatalhöyük'teki höyükleşme çok etkileyicidir. Bugün 17,5 metre olan boyu ile görkemli bir şekilde sürdüren bu höyüğün yerin altında arkeolojik tabakalardan oluşan yaklaşık 4 metre daha uzantısı bulunmaktadır. Yani bu höyük yılda 2 santimetreden daha büyük bir hızla oluşmuştur. Zaman içerisinde, yaklaşık 8000 kişiye yuva olmuş düz çatılı kare ve dikdörtgen şeklindeki evlerden oluşan yüksek yoğunluklu bir mozaik içerisinde 13 hektar alanı kaplayacak düzeye erişmiştir."

Merak ve Bilginin Birleşimi

Eser, günümüzde arkeolojik verilerin günümüz insanı için yalnızca bir merak unsuru taşımadığını aynı zamanda güçlü bir bilgi kaynağı olarak anlaşıldığını belirtir. Geçmişin bizim yorumumuza ihtiyacı vardır.

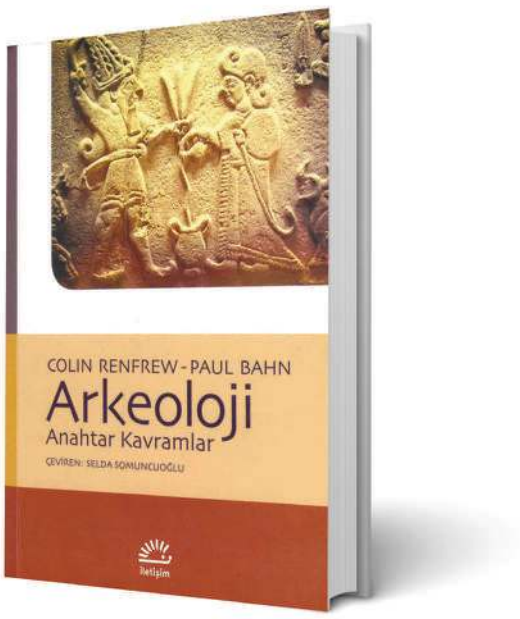

Arkeoloji Anahtar Kavramlar

Colın Renfrew - Paul Bahn

Arkeolojinin yeni bir kuram olduğunu belirten yazar, 1960'lara kadar arkeolojinin yalnızca uygulanmaya dönük bir çalışma olduğunu ve kazı yapabilmek için uygun bir el beceresinin yeterli bir özellik olarak görüldüğünü söyler.

Arkeolojik Terim ve Kuramlar

Kitap, arkeolojinin temel kavramlarını ele alarak; süreçselci gelenek, bilgi kuramı, uzlaştırıcı köprü kuramı, sistem düşüncesi, sit havzası incelemesi, simülasyon ve tafonomi gibi konularda yapılmış değerlendirmeleri okurlarına sunar.

Eski Çağlar ve Gökyüzü Bilimi

Arkeoastronomi genel hatlarıyla yazılı kaynakların olmadığı bir dönemde gökyüzüne dair eski zaman inanç ve uygulamalarının ve insanların gökyüzünden nasıl yararlandıklarının incelemesi olarak tanımlanabilir. Eski çağlarda yaşayan insan topluluklarının hemen hepsinde gökteki cisimlerin ve olayların son derece önemli olduğuna, bugün de yeryüzünde yaşayan yerli hakların birçoğunda bu konunun önemini koruduğuna hiç kuşku yok.

"Arkeoastronomi terimi ilk kez 1970'lerde, tanınmış arkeologlarla başka disiplinlerden bilim insanları, özellikle de astronomlar arasında uzun süredir var olan anlaşmazlığı çözme çabaları sırasında kullanılmaya başlanmıştır. Arkeoastronominin daha geniş çevrelerce kabulü ancak 1980'lerde post süreçselci/ yorumlamalı arkeolojinin yükselişe geçmesiyle olmuştur."

Arkeogenetik Kuramı ve DNA

Arkeogenetik kuramı ise insanlığa dair geçmişin, moleküler genetik teknikler kullanılarak araştırılması olarak tanımlanabilir. Yazar, 1919 gibi erken bir tarihte insana ait kan gruplarının incelenmesiyle başlayan, 1950'lere gelindiğinde epey mesafe kaydetmiş olan genetik bilimindeki gelişmelerin arkeogenetik alanında etkili olduğunu söyler.

"1953'te DNA'nın genetik şifresinin kırılmasıyla DNA zincirine dayanan sayısız yönetimin yolu açılmıştır. Şifrenin çözülmesi, genetik bilginin dizilişinde saklı olduğu DNA'nın 'çift helezonlu' uzun zincirlerini meydana getiren adenin (A), sitosin (C), guanin (G) ve tiyamin (T) gibi temel maddelerin belirlenmesi sayesinde olmuştur. Genlerin medyana getiren, oluşturdukları uzayan zincirler daha az önemli görülse de bu baz maddelerdir."

Arkeologlar eskiden yaşamış insan toplulukları hakkında günümüze kadar kalmış kalıntı ve dolguları inceleyerek bilgi edinirler. Tarihi kalıntıların günümüze değişerek geldiğini belirten yazar, arkeolojinin incelediği kalıntıların; aletler, hava şartları, iklim olayları ve mimari alanlar tarafından değiştiğini söyler.

Kitap İçerisinde Sizler İçin Seçtiğimiz Kuramlar

Etnoarkeoloji: Arkeolojik bulguları oluşturan ya da bunların korunagelme veya tahrip olma süreçlerinin anlaşılmasını sağlamak üzere, günümüz yaşam biçimlerini inceleyen arkeoloji dalıdır.

Feminist arkeoloji: Feminist arkeoloji, arkeolojik çalışmalarda feminist eleştirel bakışı temel alan yaklaşımdır.

Süreçsel Arkeoloji: "Yeni Arkeoloji" de denilen süreçsel arkeoloji, kurama ve yönteme dair bir yaklaşım olarak 1960'ların başından beri antropolojik arkeoloji disiplininde oldukça etkilidir.

TARİHİ ESER BULUNDUĞUNDA NELER YAPILMALIDIR?

Ülkemiz, dünyada eşine ender rastlanılan zengin bir kültür hazinesine sahiptir. Bu hazineyi her türlü tehlikeden korumak ise müzelerimizin birinci ve en önemli görevidir. **"2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 5. Maddesine göre; devlete, kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazlar ile özel hukuk hükümlerine tabi gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan taşınmazlarda varlığı bilinen veya ileride meydana çıkacak olan korunması gerekli taşınır ve taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları "Devlet malı" niteliğindedir."** Bu, yasal bir zorunluluk olmasının ötesinde, tarihi eserlerimizin talan edilmesinin önüne geçmek için bir vatandaşlık görevimizdir. Kültür ve Tabiat Varlıklarını bulan, sahip oldukları veya kullandıkları arazide Kültür ve Tabiat Varlığı bulunduğunu bilen veya yeni haberdar olan vatandaşlarımızın, bunu en geç üç gün içinde, kendisine en yakın müze müdürlüğüne veya köyde muhtara, diğer yerlerde ise mülki idare amirlerine bildirmeleri gerekmektedir.

Şifa Bahçelerinin Yükselişi Ne Zaman Başladı?

Dünyada bilinen ilk bitki toplayıcısı MÖ 15. Yüzyılda 20 yıl boyunca hükümdarlık yapmış olan firavun Hatşepsut'tur. Hatşepsut, güneyde Nil Vadisi'nin her iki yakasını da içine alan Yukarı Mısır ile akarsuyun kuzeydeki deltasını kapsayan Aşağı Mısır'ın hükümdarlığını yapmıştır. Hatşepsut, kadın olduğu halkı tarafından bilinmesine rağmen hüküm sürdüğü yıllarda erkek kılığına girmeyi tercih etmiş, pek çok sanat eserinde de bu şekilde betimlenmiştir.

"Bitki Avcıları" kitabı tarih boyunca sürmüş büyük botanik keşifleri ele alır. Kitapta, Mısırlıların koleksiyonlarından, keşiflerin altın çağı olan 16. ve 19. Yüzyıllar arasındaki seyahatlere ve modern zamanların bilim insanlarının gezilerine kadar bitkilerin gelişimi aktarılır.

Botanikçilerin Bitki Ekimi

15. ve 16. Yüzyıllarda uzak denizlere yapılan keşif seferlerinin arkasındaki en büyük etkenlerden biri de baharatlara sahip olmaktı. Yazar, batılı ulusların baharat olarak kullandığı tomurcuk karanfil, küçük hindistancevizi ya da muskata; Christopher Columbus'un Atlas Okyanusu'nu geçmesini, Vasco da Gama'nın Hindistan'a seyahatini ve Macellan'ın dünyanın çevresinde sefere çıkmasını sağlamıştır, der. Zamanla botanikçilerin yeni çevrelerde bitki ekimini öğrenmesiyle uzak diyarlardan tohum elde etmek, bunları sınırlardan kaçak olarak geçirmek ve plantasyonlar kurmak ulusların kaderini değiştirmenin bir yolu haline gelir.

Mısır Dönemindeki Papirüsler

"Birçok araştırmacı bilimsel anlamda tıbbın MÖ 5. Yüzyılda Yunan hekim Hippokrates'in tanıya ve gerekçeli bir tedavi yaklaşımına dayanan rasyonel tıbbı ortaya atmasıyla başladığına inanmaktadır. Bununla 2007'de araştırmacılar, MÖ. 1850 yıllarına tarihlenen dört adet Mısır papirüsündeki bine yakın reçeteyi deşifre ettiler.

Günümüzde kullanılan modern tıbbi rehberlerde listelenmiş bitki, hayvan ve mineral

adları ile papirüslerdeki materyal karşılaştırıldığında, 284 materyalin yüzde 62'sinin 1970'lerde hâlâ kullandığını gördüler. Hastalıklar için verilen reçetelerden bazıları şöyleydi: Solucan düşürmek için nar ve pelimotu; hazımsızlık için kişniş ve kimyon; şişkinliğin giderilmesinde kereviz tohumu."

İnsanlar için Yenilik

Bilim insanlarına göre, dünyadaki bitki türlerinden sadece dörtte üçü sınıflandırılmıştır. Eser, 16. Yüzyılın sonu ile 17. Yüzyılın başlarında batıda bahçeyle uğraşmanın insanlar için yeni bir aktivite olduğunu belirtir.

"Bahçe Tarihi Müzesi'nde minyatür bir koyun şeklinde bir obje bulunur. Bu, 'kuzu bitkisi' ya da Tatarların 'barometz' efsanesi olarak aktarılan şeydi. Meyvesi kuzu üreten canlı bir bitkinin efsanesi ilk kez 5. Yüzyılda ortaya atıldı ve 17. Yüzyılda kadar bu inanış sürdü. İnsanlar bunun esnek bir gövdeyle dünyaya kök salan bir hayvan olduğuna inandılar."

Dünyayı Dolaşan Patates

Her yerde kolaylıkla bulunabilen patatesin bugün dünya üzerinde 150'den fazla ülkede tarımı yapılmaktadır. Latince adı Solanum tuberosum olan patatesin de dâhil olduğu Solanum cinsinin anavatanı Güney Afrika'dır. İlk kez Peru ve Bloviya'da MÖ. 2000'lerde kültüre alınmış, 1567'de Kanarya Adaları'na kadar gelmiş, 1570'li yıllarda Kıta Avrupa'sına ayak basmıştır. Avrupa'da 1573 ile 1576 yılları arasında kültüre alındığı bilinen ilk yer Sevilla'dır.

Hayatın Baharatları

Karabiber: Hindistan'ın Malabar sahillerinde yayılış gösterir. Demet halindeki biber tanelerinden toplanma zamanına ve işlenme şekline göre siyah, beyaz ve yeşilbiber elde edilir.

Sandal ağacı: Doğu Cava ile Timor arasında yayılış gösteren, sandal ağacı uçucu yağını içeren yerli ağaçlar. Parazit bir bitki olup yakınındaki ağaçların köklerinden yeterli besin maddesini alamazsa ortamda tutunamaz.

Tomurcuk karanfil: Maluku Adaları'ndan Ternate ve Tidor adalarının tipik ağacıdır. Bur her dem yeşil ağaç 12,2 metreye kadar uzayabilir ve yaprakları parlak aromatiktir.

Çok Gezen mi Bilir Yoksa Çok Okuyan mı?

Geçmiş zamanın iki gezginini derlediğimiz dosyamızda Evliya Çelebi'nin önemli eseri **"Seyahatnâme"***yi ve Kristof Kolomb'un batıya doğru yaptığı dört keşif seferi sırasında yazdığı* **"Seyir Defteri"** *kitabını inceledik.*

Seyahatnâme
Evliya Çelebi

Evliya Çelebi, 1611 Martının yirmi beşinci günü (10 Muharrem 1020) İstanbul Unkapanı semtinde doğdu. 1648 yılında 117 yaşında ölen babası Derviş Mehmet Zıllî, İstanbul alındığında Fatih'in mirâlemlik hizmetinde bulunmuş olan Yavuz Er Bey'in torunlarındandır.

Unkapanı'nda Cami Yaptırdı

Yavuz Er Bey, fetih sırasında payına düşen ganimet parasıyla Unkapanı Sağrıcılar semtinde bir cami ile bu caminin bakımı için kimi iratlar yapmış, mütevelliliği de torunlarından biri olan Derviş Zıllî'ye geçmişti.

Kâtip Olarak Göreve Başlar

Medresede eğitim gören Evliya Çelebi, bir yandan da babasının sanatıyla ilgileniyordu. Evliya Çelebi 1646 yılında anne tarafından yakını olan Defterdarzade Mehmet Paşa'yla Erzurum'a giderek; orada kâtiplik yapmaya başlar. Defterdarzade'nin yaptığı sefere de katılan Çelebi, Azerbaycan ve Gürcistan'ı da görmek fırsatını bulur. Gürcistan seferinde bulunduktan sonra 1647 kışını Erzurum'da geçirir. Bu sırada devlet, Vardar Ali Paşa isyanına karşı gerekli işlerle uğraşırken, Anadolu'daki paşalarla anlaşmaya çalışan Defterdarzade, Evliya Çelebi'yi kuvvet toplamak ve mektup getirip-götürmekle görevlendirir.

Devlete Hizmet Etmiştir

Evliya Çelebi'nin **"Seyahatnâme"** eserinde kendine özgü bir yazış tarzı vardır. Bu tutum, birkaç sayfa okuduktan sonra insanı yeni bir keşfe doğru sürükler. Şair ruhlu olduğu için hizmet ettiği padişahlar tarafından sevilen Evliya Çelebi, Kanuni Sultan Süleyman ile birçok sefere çıkmış, II. Selim ile Kıbrıs fethine katılmış, I. Ahmet zamanında Kâbe'nin altınoluklarını yapmış ve ayrıca Sultan Ahmet Camii'nin süsleme işlerinde de çalışmıştır.

Evliya Çelebi, **"Allah'ın yardımıyla bu defterin yaprakları tümüyle yazılıp eksik kalmadı, böyle sözlerin sonu yokken, sonunda mühürlenerek bitti."** diyor.

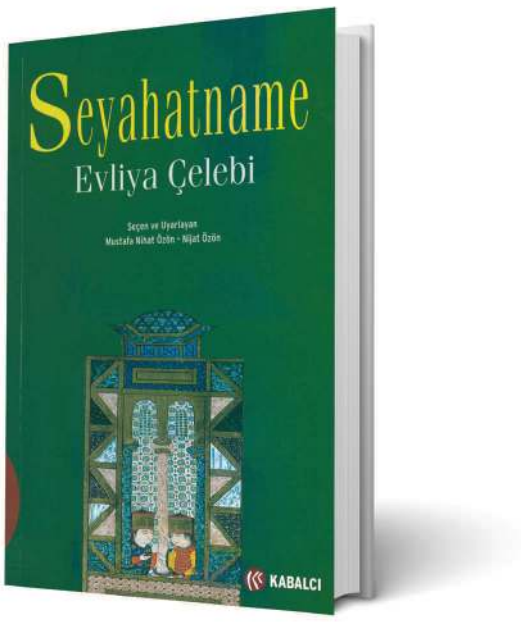

Evliya Çelebi'nin Rüyası

Sonunda bir gün bahsedilen o meşhur rüya gelir ve Evliya Çelebi'nin hayatında yeni bir dönem başlamış olur. 1630 yılının Muharrem ayının aşure gecesi İstanbul'da Yemiş İskelesi yanındaki Ahi Çelebi Camii'nde Hz. Peygamberi (s.a.) görür ve huzurunda **"Şefaat ya Resulullah"** diyeceğine **"Seyahat ya Resulullah"** der ve Peygamberimiz (s.a.) tarafından seyahat ve şefaat ile müjdelenir.

Hayatın İçinde Olan Her şey

Bu rüya sonrası izin alarak önce İstanbul'u sonra bütün Osmanlı'yı gezer. Gittiği, gördüğü yerler hakkında yazılar yazan Çelebi, seyahatleri boyunca öğrendiklerini biraz abartılı biraz mizahi şekilde kaleme döker. Seyahatnâme; tarih, coğrafya bilgisi, iktisat, folklor, yollar, hamamlar, evliyalar, menkıbeler, binalar, medreseler, hastaneler, iklimler, dil, yiyecekler, kültür ve hayatın içinde yaşayan her türlü unsurla doludur.

Seyahatnâme'de yer alan başlıklar; Osmanlı Devletinin ortaya çıkışı, Büyük Ayasofya'nın yapılışı, sanat özelliği ile Süleymaniye Camii, Karahisari'nin yazısına övgü, İstanbul'daki hastaneler, Bursa, Osmanlı şehzadelerinin mezarlarıdır.

Milletler için Önemli Kaynak

Evliya Çelebi'nin **"Seyahatnâme"** eseri bugün sadece bizler için değil, başka milletler ve ülkeler için de kaynak olmuştur. Bu nedenle Almanca, Bulgarca, Farsça, Fransızca, İngilizce, Rusça, Yunanca ve Sırpça gibi birçok farklı dillere çevrilmiştir.

> “**8 Mart Cuma:** Amiral bugün Portekiz kralından Don Martin de Norona eliyle bir mektup aldı. Yolcuğunu sürdürmesine hava elverişli olmadığına göre ondan bulunduğu yere gelmesini rica ediyordu. Gitmek istemezdi aslında, ama birtakım kuşkulara yol açmak istemediğinden gene de gitti.”

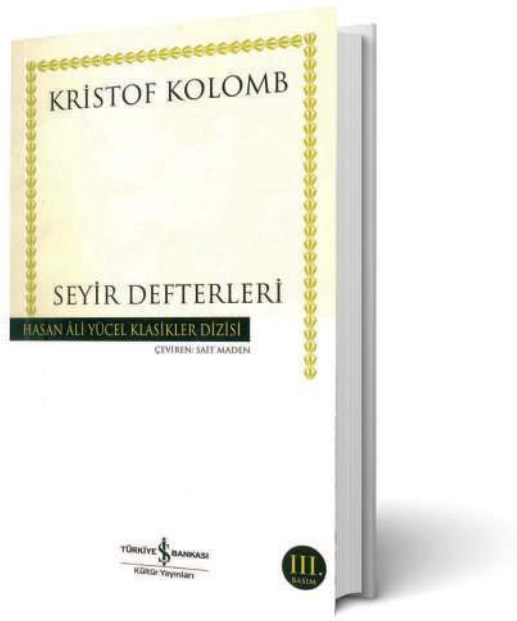

Seyir Defteri
Kristof Kolomb

Kristof Kolomb’un asıl adı Cristovao Kolombo’dur. 1451 yılında İtalya’da doğmuştur. Gençliği, tutkuyla bağlı olduğu denizlerde ve denizci aileleri arasında geçmiştir. Babası dokumacılık işi yapmaktaydı. 1476’da İngiltere yolculuğundan sonra Lizbon’a geçerek okuma yazmayı ve gemicilik sanatını öğrendi. Kardeşi Bartholomeo ile hidrografik haritalar yaparak geçimini sağladı.

Kristof Kolomb, Marco Polo’nun anlattığı zenginliklere ulaşabilmek için Pierre d’Ailly, Toscanelli, Ptolemaios gibi birçok kişinin çalışmalarından da yararlanmıştır. Yeni keşif projelerini Kastilya Krallığı’nın genişlemesi için bir fırsat olarak gören Kral Fernando ve Kraliçe Isabel desteğiyle dört keşif gezisine çıktı.

Yolculuklarını Günü Gününe Yazdı

Kolomb 1492 ile 1502 yılları arasında batıya doğru dört keşif seferi düzenlemiştir. Her sefer için ayrı bir defter tutarak yolda gördüğü her şeyi günü günü yazmıştır. Bu dört yolculuğun hikâyesi ise **“Seyir Defterleri”**nde toplanmıştır.

“Yolunu batı yönünde sürdürdü. Yirmi beş fersah yaptılar, o bunu adamları için yirmi fersah diye bildirdi. Büyük bir sağanağa yakandılar. Amiral’in kılavuzu Hierro Adası’ndan çıktıklarından bugünün sabahına gelinceye dek, batı yönünde beş yüz yetmiş sekiz fersahlık yol almış olduklarını hesaplıyordu. Amiral’in adamlarına gösterdiği en düşük sayı beş yüz seksen dört idi; ama onun tuttuğu ve yalnız kendisine sakladığı gerçek sayı ise yedi yüz yedi fersahtı.” *(1 Ekim, Pazartesi)*

Seyir Defterleri kitabı iki bölümden oluşur. İlk bölümde Kolomb’un kendi deyimiyle **“Okyanus Denizi”**nde batıya doğru yaptığı dört keşif yolculuğunun seyir defterleri, ikinci bölümde ise **“Ekler”** başlığında denizcinin hayat öyküsü ve defterlerinde yazdığı denizcilik terimlerinin günümüzdeki karşılığı verilmiştir.

Gördüklerini Günlüğüne Aktardı

“Bütün Salı gecesi volta vurarak ilerledi. Bir ırmakla karşılaştı ama ağzı derin olmadığından içeri giremedi. Hintliler bunu hesaba katmamışlardı, bütün gemilerin kendi oyma kayıkları gibi kolayca girip çıkacağını düşünmüşlerdi. Yolunu sürdürürken denizde çok ilerilere uzanan bir burun buldu, çevresi sığlıktı. Bu çıkıntının ötesinde koy gibi, körfez gibi bir yer beliriyordu, birkaç küçük gemi içeri girebilecekti. Ama burnu aşamadı, çünkü rüzgâr kuzeyden esnemeye başlamıştı, kıyıysa kuzey-kuzeybatısından güneydoğuya doğru ilerliyordu.”

(31 Ekim, Çarşamba)

Mektup ve Defterler

İlk yolculukta Kolomb’un tuttuğu notlar Bartolemé de las Casas’ın kaleminden çıkan bir özet halinde günümüze ulaşmıştır. İkinci yolculuğa dair bilgiler Kolomb’un Antonio de Torres’e gönderdiği bir mektuptan, üçüncü ve dördüncü yolculuğu da kral ve kraliçeye yazdığı mektuplardan yararlanarak derlenmiştir.

Gökkubbe
AKADEMİK ESERLER

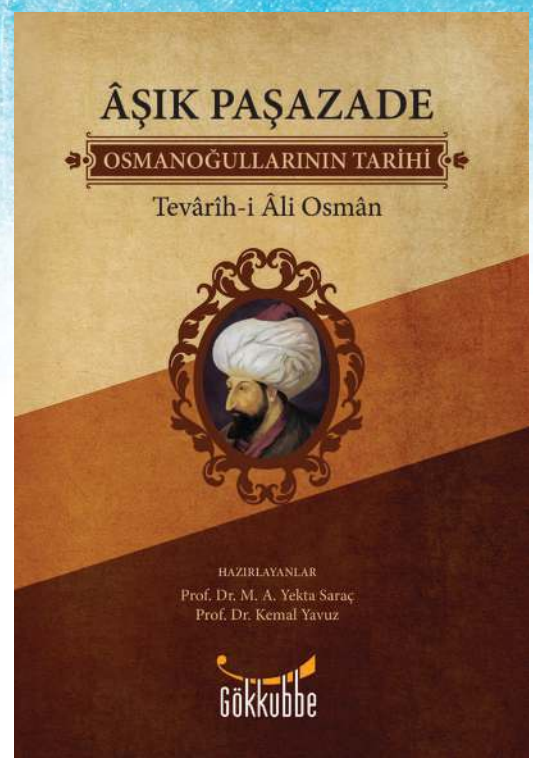

Âşık Paşazade
Osmanoğullarının Tarihi
Tevârîh-i Âli Osmân

Bu eser yazarı bilinen, gerçek anlamda ilk Osmanlı tarihidir. Çelebi Mehmet, II. Murad ve Fatih Sultan Mehmet dönemlerini yaşamış olan yazar İstanbul’un fethinde bulunmuştur. Osmanlı İmparatorluğu’nun kuruluş yıllarının öyküsünü akıcı, açık bir dil ve heyecan verici bir üslûpla görgü tanığının kaleminden okuyacaksınız. Tevârîh-i Âl-i Osmân veya Âşık Paşazâde Tarihi adıyla anılan bu eserin bilimsel yayını yanında günümüz diline aktarılmış biçimi de verilmektedir.

/GokkubbeYay
/GokkubbeYay
/gokkubbeyay

www.ktpkitabevi.com

EZGİ AŞIK

“Sanat Bizim için Nefes Alma Şekli”

Dünyanın en iyi piyano ikililerinden kabul edilen Güher-Süher Pekinel kardeşler ile müzik kariyerlerini ve gelecekteki planlarını konuştuk. Pekinel kardeşler, **“İkiz kardeşlere özgü bir fenomen olan telepatik iletişim içerisinde yakaladığımız uyum, bir arada ama birbirinden bağımsız bir var oluşa olanak sağladı. Çalıştığımız tüm detayların ötesinde, konserlerde anı yeniden tanımladığımız ve algılama alanını risklerle devamlı genişletmeye çalıştığımız için zaman ve nefes kavramları da genişliyor ve her konser bir sürprize dönüşebiliyor.”** *diyor.*

Müziğe çok erken yaşta başladığınızı okumuştum. Müziğe yeteneğiniz ve ilginiz nasıl başladı?

Güher Pekinel: Çocukluğumuzda sanat, özellikle de müzik, ailemizin daima bir parçası oldu. Annemiz evde piyano çalar, babamız ise resme ve müzelere çok ilgi duyardı. Üç yaşından itibaren müziğe gösterdiğimiz büyük ilgi ailemizin dikkatini çekti ve bizi sanatla iç içe yetiştirerek doğru yönde rehber oldular. Bu şekilde her dalı ile sanat bizim için bir nefes alma şekli halini aldı.

Süher Pekinel: Profesyonel olarak da sahne performanslarımız çok erken yaşlarda başladı. Beş yaşında girdiğimiz konservatuvarda Ferdi Statzer’ın eğitimi doğrultusunda altı yaşında ilk konserimizi verdik. Sonrasında Mithat Fenmen ile çalışırken ilk orkestra konserimizi dokuz yaşında Ankara Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ile vermiş, Mozart iki piyano konçertosunu icra etmiş, her ikimiz de aynı konserde Debussy ve Ravel’in parçalarını yorumlamıştık.

Hep Yeniden Keşfediyoruz

Dünyanın en iyi piyano ikililerinden biri olarak kabul ediliyorsunuz... Piyano çalarken motivasyon kaynağınız nedir? Günde kaç saat çalışıyorsunuz?

Güher Pekinel: Müzikal yorumun derinleşme yolculuğu bizim için büyük bir motivasyon kaynağı. Bu yolculukta özümüzde var olan ve farkındalığını daima yeniden keşfetmemiz gereken zenginlik, kendini duygular ve düşüncelerle ifade ediyor. Bu motivasyonla renk ve seslerin dünyasında her seferinde yeni doku ve tonlar keşfediyoruz.

Süher Pekinel: Kayıtlarımız ve konserlerimizden önce, içselleştirdiğimiz ekol ve bestecilerin eserlerinin tüm benliğimizle dışa vurumunda mükemmel ve kendine has noktaya gelene kadar çalıyor ve çalışıyoruz.

Telepatik İletişim İçerisindeyiz

Peki, aynı anda piyano çalmayı ve hata yapmamayı nasıl başarıyorsunuz?

Güher Pekinel: İkiz kardeşlere özgü bir fenomen olan telepatik iletişim içerisinde yaka-

> “Müzikal yorumun derinleşme yolculuğu bizim için büyük bir motivasyon kaynağı. Bu yolculukta özümüzde var olan ve farkındalığını daima yeniden keşfetmemiz gereken zenginlik, kendini duygular ve düşüncelerle ifade ediyor.”

ladığımız uyum, bir arada ama birbirinden bağımsız bir var oluşa olanak sağladı. Çalıştığımız tüm detayların ötesinde, konserlerde anı yeniden tanımladığımız ve algılama alanını risklerle devamlı genişletmeye çalıştığımız için zaman ve nefes kavramları da genişliyor ve her konser bir sürprize dönüşebiliyor. Telepatimiz her türlü “**Şok**”u sürprize çeviriyor.

Süher Pekinel: Ortaya çıkan enerji duygusal açıdan konserlerin çekiciliğini ve akışını yönlendiriyor. Hem kişiliğimizi eserin yorumunda eriterek beraber güçlendiriyor, hem de kendi ton ve renklerimiz, vizyonumuz ve kişiliğimizle müzikal ifademizin altını çiziyoruz. Bugün hala saatlerce tartışıyor ve karar veremediğimiz, anlaşamadığımız zaman o eseri kenara bırakıyor, aynı harmoniyi bulana kadar çalmıyoruz.

İlham Dinamik Bir Lokomotif

Sanatçıların genelde ilham aldıklarını bir obje, bir şehir veya bir isim oluyor... Sizin bir ilham kaynağınız var mı?

Güher Pekinel: İlham, bilinçlenme arzusu daima var olduğu takdirde, insanın kendi yaratıcılığına ve araştırmacı ruhuna bağlı dinamik bir lokomotif. Bu açıdan müzikal ve sanatsal anlamda birçok şeyden etkileniyoruz.

Süher Pekinel: Ayrıca eğitim ve konserler için bulunduğumuz tüm ülke ve şehirler bizi farklı yönlerden daima etkiledi. Özü ile kimliğimizi şekillendirmenin yanı sıra, her safhada vizyonumuzu genişleterek derinleştirdi ve renklendirdi. Fransa, Almanya, İsviçre ve Amerika'da çeşitlilik ve çok yönlü kültürel etkileşim vizyonumuza büyük katkılar sağladı.

Çok Boyutlu Bir Besteci

“Bach Jazz featuring Jacques Loussier Trio” CD'nizde Bach'a farklı bir yorum getiriyorsunuz. Bu fikir nasıl geldi?

Güher Pekinel: Johann Sebastian Bach, çocukluğumuzdan beri bizim için gerçeği ve aynı zamanda çok boyutlu düşünceyi aksettiren en önemli bestecidir. Armoni içinde şeffaflığı ve olağanüstünün sonsuz arayışını ve doğrudan formüle edilişini sadece Bach'ta bulduk. Bach'ın çok boyutlu matematiği, bu matematiğe yakın her türlü müziğe adapte edilebilmesinin anahtarı. Değişim sonucu müzik, yeni bir boyut ve şeffaflık kazanıyor. Bu anahtarı en doğru kullanabilen nadir müzisyenlerden biri de Jacques Loussier. Müthiş birikimli bir müzisyen ve onu insan olarak da tanımak büyük bir zenginliktir.

Süher Pekinel: Jazz'ın yanı sıra, dört Grammy ödüllü Bob James ile iki ve üç piyano için uyarlanmış elektronik bir yorumla CBS için yaptığımız albüm kaydımız mevcut. Değişik müzik türleri gitgide evrenselleşerek ve iç içe geçerek harmanlanmaktadır. Bu yüzden de farklı müzik türlerini dinlememiz yeni vizyon oluşturabilmemiz açısından da çok önemli. Mesela her yıl yaptığımız bir çalışma, Londra'nın “**Proms Festivali**”nde dünyanın önemli, yeni ve enteresan bestecilerini BBC TV ve BBC Radio 3'ün canlı verdiği konserlerden bizzat takip etmek. Bu müzikal nefesimizi ve dünya görüşümüzü de etkiliyor.

Kaliteli Müzik Önemli Bir Değer

Klasik müziğin gündelik hayatımıza girmesi gerektiğini düşünüyorsunuz, bu konuyu biraz açar mısınız?

Güher Pekinel: Sadece klasik müziğin değil, her türden evrensel duyguların aktarılmasını sağlayan kaliteli müzik ile ilgili yapılan çalışmaları destekliyor ve hayata geçiriyoruz. Denge ve yaratıcılık sentezinden doğmuş müziğin duyarlı bireylerin gündelik hayatında olması çocukların ve gençlerin doğru yönlendirilmesi açısından da büyük bir önem taşıyor. Ama sosyal hayatımızda harmoniyi yaşamadan her türlü kaliteli müziği gündelik hayata taşımak mümkün değil.

Süher Pekinel: Geleceğin tek ve büyük gücü olan genç jenerasyonumuzu; yaratıcı, zeki, sosyal paylaşımı yüksek, müzik sevgisi ve zevki sarsılmayan bireyler olarak yetiştirmenin mümkün olduğunu, yürüttüğümüz sosyal projelerin bize yaşattığı deneyim ışığında sevinerek görebiliyoruz. Başlattığımız adımla, okul öncesi eğitimden akademik eğitime kadar, müzik alanında çocuklara ve gençlere sorumlu rehberler olmaya tüm gücümüzle devam ediyoruz. Müzik yumuşaklıkla paylaşmayı öğretiyor. Paylaşan çocuk şiddete başvurmaz.

İlk konserinizi 9 yaşındayken Ankara Radyosu'nda Mozart'ın ünlü konçertosuyla beraber veriyorsunuz. Sanat hayatınıza baktığınızda sizin için yeri ayrı olan ve unutamadığınız bir konseriniz var mı?

Güher Pekinel: Her konserin, kendi karakter yapısı ve yarattığı momentum ile biz de özel bir yeri var. Unutulmazlar listemiz bu sebeple oldukça uzun...

Süher Pekinel: En önemli ve bizi en çok etkileyen konserlerimiz arasında Karajan'ın davet ettiği Salzburg Festivali'ndeki konserimiz, Zubin Mehta yönetiminde verdiğimiz Viyana Filarmoni Orkestrası ile 12 ülkede canlı yayınlanan Eurovision Konseri, New York Filarmoni ile açılış konserleri, Sir Colin Davis yönetiminde English Chamber Orchestra ve London Mozart Players ile İngiltere ve İspanya turneleri, Michel Plasson yönetiminde Orchestre National du Capitole'de Toulouse'un Fransız başbakanının da bulunduğu 50. yıl kutlamaları konseri ve Jacques Loussier ile Avrupa turnesi yer alıyor.

Bizim için Yerleri Hep Ayrı

Dinlemek ve çalmaktan keyif aldığınız parçalar var mı?

Küçük yaşta çok etkilendiğimiz, kelimelerle anlatılamayacak kadar ince biçimlendirilmiş eserlerini ilk dinlediğimiz ve çaldığımızda, ru-

hen âşık olduğumuz besteciler Bach, Mozart ve Beethoven'in yeri biz de her zaman özel olacaktır.

Müzikal Dışavurum ve Etkileşim

Eğitim hayatlarınıza baktığımızda çok önemli isimlerden müzik eğitimi aldınız. Bunların dışında hem felsefe hem de psikoloji alanlarında eğitim gördünüz. Eğitimin sanata katkısı konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Güher Pekinel: Çağımızın en önemli piyanistlerinden Rudolf Serkin'in daveti üzerine Philadelphia Curtis Institute of Music'te kendisiyle, daha sonra ise New York'ta Claudio Arrau ve Leon Fleischer gibi piyano efsaneleriyle çalıştık. Bu isimlerle çalışmak bizim için çok besleyici bir vizyon oluşturdu.

Süher Pekinel: Felsefe ve psikoloji alanında aldığımız eğitim, müziğin temellerini ve insan doğası üzerindeki duygu izlenimlerini analitik olarak sorgulamamıza kapılar açtı. Müzikal dışavurum ve etkileşimleri akademik alanda değerlendirirken kendi içsel yolculuğumuzda da paralel olarak beslenerek bunu yorumumuza yansıttık.

Klasik müziğin geniş kitlelere ulaşması için sosyal sorumluluk projelerinin içerisinde yer almayı önemsiyorsunuz. Milli Eğitim Bakanlığı ile olan "Orff Tekniği" projenizin hakkında bilgi almak isteriz, nasıl bir proje ve geri dönüşlerden memnun musunuz?

Güher Pekinel: Türkiye çapında tüm anaokulları ve ilkokulları kapsamayı hedeflediğimiz, **"Anadolu'da Orff Müzik Eğitim Sistemi"** ile her çocuğun hakkı olan bireysel yaratıcılık, özgüven ve kendi sınırlarını tanıma olgusunu oturtarak çok daha dengeli kişilikler yetiştirmek mümkündür. Ayrıca bu yaşta tespit edilebilecek üstün yetenekler de doğru yönlendirilerek uygun eğitim sayesinde potansiyellerini kanıtlama fırsatı bulacaklar ve buluyorlar. Sürdürülebilirliğini çok pozitif geri dönüş ve sonuçlarla kanıtlamış eğitim projemiz ile şu ana kadar 30.000 çocuğa ulaşmış olup önümüzdeki eğitim döneminde 6 ilin daha katılımı ile 350.000 çocuğa ulaşmayı hedefliyoruz.

Süher Pekinel: Eğitimin ana hedefi, okul öncesi eğitim ile başlayarak; fırsat eşitliği, vizyon geliştirme, bireysel anlamda problem çözme yetisini kazandırabilme, sosyal zeka ve kabiliyetlerin de yetişmesini sağlamanın yanı sıra, Avrupa'da akademik çalışmalar ile örgün eğitime katkısı dünyaca kabul görmüş bu eğitim yöntemini Anadolu'nun devlet okullarında çocuklara ulaştırabilmektir. Lokal çok sesliliğe yer vererek aynı zamanda, sıra dışı yeteneklerin önceden keşfedilerek, doğru yönlendirilmesini sağlamak. Anadolu'da Müzik öğretmenlerinin, bu eğitim yöntemini sürdürebilir şekilde devam ettirmesi adına Mozarteum Üniversitesi'nde eğitim ve konaklamalarınınım gerekli ise dil kurslarının sponsorlar ile finanse edilmesidir.

Müzik, Resim ve Edebiyat Ayrılmaz Kavramlar

Güher ve Süher Pekinel iyi bir okur mudur? Yakın zamanda okumaktan keyif aldığınız bir kitap oldu mu?

Güher Pekinel: Sanatsal dışavurumu her zaman yaşayan insanlar olarak edebiyata da bu şekilde yaklaşıyoruz, bu açıdan kendimizi iyi okurlar olarak değerlendiriyoruz. Bizim için müzik, resim, edebiyat birbirinden ayrı düşünülemez kavramlardır. Yakın zamanda keyifle Stefan Zweig'ın şiirleri **"Sliberne Saiten"**ı okudum.

Süher Pekinel: Benim de son aldığım ve keyifle okumaya devam ettiğim Denis Dutton, **"The Art Instinct: Beauty, Pleasure & Human Evolution"**

Bir başucu kitabınız ve müziğiniz var mı?

Güher Pekinel: Başucu kitabım Daniel Barenboim'un **"Klang ist Leben: Die Macht der Musik"** ve başucu müziğim Mahler'in **"2. Senfoni"**sidir.

Süher Pekinel: Hermann Hesse "Briefe" benim vazgeçilmez başucu kitabım, müziğim de Verdi'nin "Requiem"udur.

Yakın zamanda hayata geçirmeyi planladığını bir projeniz veya CD'niz var mı?

Güher Pekinel: Ekim ayında dünyada, müzikal varoluşumuzun sembolik bir dışavurumu olan; konser, kayıt ve daha önce seyircilerle buluşmamış konserlerin de yer aldığı, 7 CD, 2 Blu-Ray ve 4 DVD'den ve geçmişimizi ve düşüncelerimizi konu alan 108 sayfalık bir kitaptan oluşan, **"Treasures"** isimli kitabımız raflarda yerini alacak.

Süher Pekinel: Albümdeki seçkilerimiz arasında iki piyano ve orkestra için 10 konçerto ile birlikte çok değerli orkestra şefi ve dünyanın en önemli orkestralarıyla dinleyicileri buluşturacağımız için heyecanlıyız.

Projelerimiz Birbirini Tamamlıyor

"Anadolu'da Orff Müzik Eğitimi" projenizin yanı sıra, "Tevitöl ve Dünya Sahnelerinde Genç Müzisyenler" de devam eden eğitim projeleriniz bunlar hakkında da bizi bilgilendirebilir misiniz?

Güher Pekinel: Her projemiz, organik bir yapı çerçevesinde birbirini tamamlıyor. Yapılan projeler, okul öncesi yaş grubundan başlayarak, gençleri, profesyonel kariyerlerine yönlendirirken duygusal ve matematiksel zekâyı, aynı anda analitik ve metodik olarak müzik eğitimi sayesinde destekliyor. Mutlu ve dengeli, ayaklarının üzerine sağlam basan, her yönden kendi ile barışık ve global vizyona sahip bir nesil yetişmesini, insanlık için daha insancıl bir dünya hayaliyle hayata geçirdiğimiz bu eğitim vizyonu sponsorlarımızın da desteği ile verimli meyveler vermeye devam ediyor.

Süher Pekinel: Tevitöl Güher & Süher Pekinel Müzik Bölümü kapsamında, Türkiye'nin her yerinden 3 etapta seçilerek, IQ'ları 130'un üzerinde üstün zekâlı gençlerin öğrenim gördüğü bu kurumda, bu hassas zekâları müzik eğitimi çerçevesinde, müzik disiplini ve nosyonları ile akademik kariyer ve üniversite hayatlarını ileride de destekleyecek, kendilerine geleceğin CEO'ları olarak hayatta sosyal anlamda da önemli kapılar açacak ve topluma kültürel açıdan sorumluluk projeleri ile katalizör olacak şekilde yetiştirmeye devam ediyoruz. Dünya sahnelerinde **"Genç Müzisyenler"** projesi ile olağanüstü, sıra dışı yeteneklerin, doğru hocalar, enstrüman ve kurumlar ile buluşmasını sağlarken eğitimlerine maddi destek vererek, aileler ve gençler ile birebir iletişim halinde, dünyada profesyonel solo kariyerlerine en doğru adımla başlamalarını sağlıyoruz.

Duygusal Mutluluğun Tanımı Nedir?

Harvardlı ünlü psikolog Daniel Gilbert'ın **"Mutluluk Beyinde Başlar"** *kitabı dünya üzerinde 40 farklı dilde çevrildi. Aynı zamanda eser, yayımlandığı günden bu yana 1 milyonun üzerinde satış yapmayı başardı. Psikolog Gilbert, günümüz insanları için mutluluğun imkânsız bir olgu olmadığını vurguluyor.*

"İnsanlar, neden yaptıklarından çok yapmadıkları şeyler için pişmanlık duyarlar? Bunun sebeplerinden biri, psikolojik bağışıklık sisteminin yaşamadığımız deneyimlerden çok yaşadığımız deneyimler hakkında olumlu ve inandırıcı yorum üretmeyi kolay bulmasıdır."

Anı Yaşamak Önemli

Yazar, insanların gelecekte onları nelerin mutlu edeceğini düşünürken bugünkü ruh halinde yakaladıkları mutlulukları ıskaladığını dile getirir. Oysa gerçekte bu beynimizin bize oynadığı bir oyundur. Buna, karnı iyice doymuş bir insana yarın ne yemek isteyeceğini sorduğumuzda bundan zevk almayacağını düşünerek karar vermesi örnek gösterilebilir.

Bakış Açıları Mutluluğu Etkiliyor

Dikkatimizin odaklandığı noktadan kaçması zordur. Düşünemediğimiz şeyin ne olabileceğini düşünmek zordur ve bu da gelecekte yaşayacağımız olaylara vereceğimiz duygusal tepkiler üzerinde etkilidir. Yazar bu konuya şöyle örnek verir: Amerikalıların çoğu ikiye ayrılabilir; Kaliforniya'da yaşayan ve bu durumdan mutlu olanlar ile Kaliforniya'da yaşamayan ve orada yaşadıkları takdirde mutlu olacağını düşünenler. Araştırmalar ise Kaliforniya'ya yaşayanların aslında diğer insanlardan daha mutlu olmadığını gösteriyor.

Kelime İmalatçılarının Kullandığı

"Kütüphanelerde, mutluluk hakkında binlerce kitap vardır ve bunların çoğu mutluluğun gerçekten ne olduğunu sorarak başlar. Çünkü mutluluk, gerçekten de biz kelime imalatçılarının hoşuna giden herhangi bir şeyi belirtmek için kullandığı bir kelimeden daha fazlası ya da azı değildir."

Aldığımız Sorumlulukların Önemi

Yazara göre zamanda bakmak, mekânda bakmaya benzer. Ne var ki mekânsal ve zamansal ufuklar arasında önemli bir fark vardır. Örneğin: Yerine getirme zamanı geldiğinde çok pişman olacağımız halde neden sık sık vaatlerde bulunduğumuzu hiç merak ettik mi? Bir sonraki ay yeğenlerimize bakmayı kabul ederiz ve o günü ajandamıza not ederek dört gözle beklemeye başlarız. Daha sonra çocuk menüleri almayı ve nasıl oyun seti kuracağımızı düşünürüz. Yazar bu düşüncelerin, çocuklara nasıl bakacağımızı değil, neden bakacağımızı; bakma anını değil nedenleri ve sonuçlarını düşünmemizden kaynaklandığını belirtir.

Gezegenlerin Duyguları Vardır

Duygusal mutluluğun temelinde maddi dünyadan somut bir karşılık yoktur. Köşe başındaki kafeye doğru sallana sallana yürürken, bizden bu duyguyu tanımlamamızı isteyen başka gezegenden bir yaratıkla karşılaşsak ya bu duyguya sebep olan dünyadaki nesneleri gösterir ya da ona benzeyen diğer duygulardan söz ederiz. İşin doğrusu öznel bir deneyimi tanımlamamız istendiğinden yapacağımız şeyler bunlarla sınırlıdır.

Duygusal Mutluluğun Tanımı Nedir?

Psikolog Daniel Gilbert'e göre insan davranışlarını otuz saniyeden fazla aralıksız izleyen herkes, insanın güçlü bir şekilde belki öncelikli olarak belki de kararlı bir biçimde mutluluk hissetmeye motive olduğunu fark eder. Umutsuzluğu sevince, düş kırıklığını doyuma, acıyı eğlenceye tercih eden bir grup vardır. İnsanlar mutlu olmak ister ve istedikleri diğer şeyler genellikle bu amaca hizmet eden araçlardır.

ZEYNEP NUR EROL

Bronte Kardeşlerden İki Önemli Yapıt

Adlarından çokça bahsedilen ve İngiliz edebiyatında önemli bir yer edinmiş olan Bronte kardeşler, yeteneklerinin farkında olsalar bile yazmaya başladıkları Victoria Döneminde kadınların yazar olmasına karşı çıkılması yüzünden mahlas kullanmak zorunda kalmışlardır. Bu sebeple Emily Bronte, Charlotte Bronte ve Anne Bronte birlikte bir şiir kitabı çıkardıklarında Emily için **"Ellis Bell"**, *Charlotte için* **"Currer Bell"** *ve Anne için* **"Acton Bell"** *mahlaslarını kullanmışlardır.*

"İnsanı insan yapan, yüzüne güzellik katan ve onu sevdiren tek şey kalbinin temizliğidir. Yoksa hepimiz aynıyız, etten ve kemikten oluşmuş bedenleriz. Bizi birbirimizden ayıran tek şey kalplerimizin özelliğidir."

Edebiyatın Klasikleri

Emily Bronte, 1847 yılında Uğultulu Tepeler'in ilk iki cildini yayımlamıştır. Kardeşi Charlotte daha sonra üçüncü cildiyle birlikte romanı yayıma hazırlayarak, eseri Emily'nin gerçek adıyla yayımlamıştır. Roman ilk yayımlandığı tarihte yenilikçi yapısı sebebiyle yadırgansa da zaman geçtikçe bir İngiliz klasiği haline gelmiştir. Charlotte'in **"Jane Eyre"**i ve Anne'in **"Agnes Grey"**i de İngiliz edebiyatının klasikleşmiş romanlarındandır. Ancak Bronte kardeşlerin ömürleri kısa olmuş, kısacık hayatlarına çok az kitap sığdırabilmişlerdir. Neredeyse üçünün de hayatını tüberküloz yüzünden kaybettiği tahmin edilmektedir.

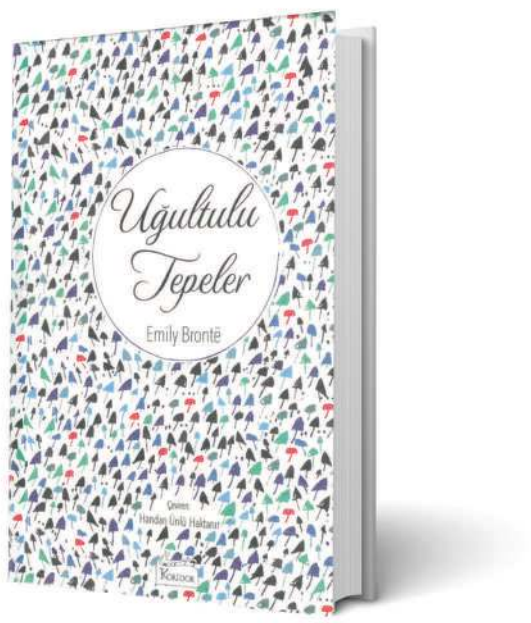

Uğultulu Tepeler
Emily Bronte

Emily Bronte, kısacık yaşamına bir İngiliz klasiği haline gelen tek romanı **"Uğultulu Tepeler"**i sığdırmayı başarmıştır. Bu kitapta yazar, bir aşkın intikam arzusuyla nasıl nefrete dönüşebileceğini ve bu nefretin aşka bile üstün gelebileceğini hayranlık uyandıracak bir biçimde anlatır.

İntikamların Zinciri Olur

Kitap Bay Earnshaw'ın, Heathcliff adında kimsesiz bir çocuğu sokakta bırakmaya dayanamayarak kendi evine; Uğultulu Tepeler'e getirmesiyle başlar. Ancak bu ardı arkası kesilmeyecek nefret ve intikamlar zincirinin başlangıcı olur, çünkü bu kimliği belirsiz çocuk ev halkı tarafından benimsenmeyecek ve hor görülecektir. Bay Earnshaw her ne kadar bunun önüne geçmeye çalışsa da onun ölümünden sonra özellikle oğlu Hindley, Heathcliff'e çok

bencilce davranır ve bu öfkeye maruz kalan Heathcliff çok sert birine dönüşür.

Tüm bu acımasızlığa rağmen Heathcliff, Bay Earnshaw'ın kızı Catherine ile çok yakın arkadaş olur ve birlikte çokça vakit geçirmeye başlarlar. Zamanla bu arkadaşlıkları aşka dönüşür fakat ikisi de hırçınlıkları ve sertlikleri yüzünden bunu birbirlerine karşı açıkça dile getiremezler.

"Ve ben onu yakışıklı olduğu için sevmiyorum, Nelly. Onu benden daha çok benzediği, benden de öte bir parçam olduğu için seviyorum. Ruhlarımızın neyle yoğrulduğunu bilmiyorum ama onun ve benim ruhlarım kesinlikle aynı hamurdan..."

Nefret Duygusu Tehlikeli

Heathcliff, Catherine'in başka birisine ilgi duygusunu öğrendikten sonra kaçar ve ondan üç yıl boyunca haber alınamaz. Bu süreçte Catherine, Edgar ile evlenir. Fakat bir gün Heathcliff geri döner ve her şey altüst olur. Geri dönen Heathcliff'in gözünü boyayan intikam hırsı hepsinin hayatını değiştirecek, nefretiyle herkesi etkileyecektir. Heathcliff, Edgar'ın kardeşi Isabel'i kendine âşık eder, kaçarak evlenirler. Hatta bir çocukları bile olur. Bu çocuğun tıpkı Edgar gibi narin ve çelimsiz oluşu, Heathcliff'in ondan da nefret etmesine sebep olur. Kız kardeşinin Heathcliff'le evlenmesi, Edgar'ı mahveder. Heathcliff, amacına ulaşmıştır ancak onun bu nefreti Catherine'i çok üzer ve hastalanır. Catherine bir daha eski sağlığına kavuşamayacaktır. Yazar, nefret duygusunun insanların hayatlarını mahvedebileceğine dikkat çeker.

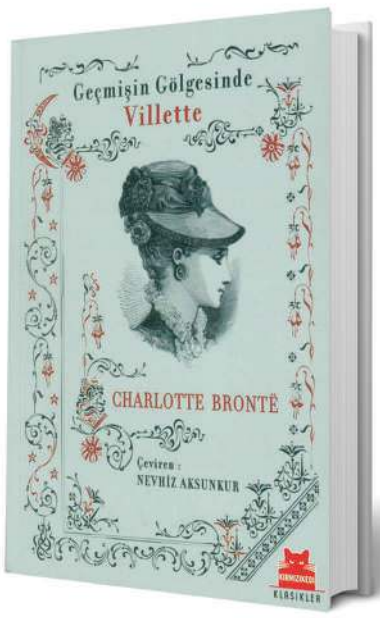

Geçmişin Gölgesinde
Vilette Charlotte Bronte

Charlotte Bronte, **"Geçmişin Gölgesinde"** kitabında Victoria Dönemi'nde gereken değer verilmese de kadınların tüm zorluklara göğüs gererek kendi ayakları üzerinde durabileceklerini vurgular. Genç yaşında ailesini kaybedince vatanı İngiltere'yi terk edip, kıta Avrupası'ndaki Vilette kentinde bir yatılı kız okulunda öğretmenlik yapmaya başlayan Lucy Snowe'in yaşam hikâyesini anlatır.

Zorluklara Karşı Göğüs Gerer

Lucy Snowe ailesini kaybettikten sonra ne yapabileceğini düşünür. Yolculukta karşılaştığı biri sayesinde Vilette'de yatılı bir kız okulun İngiliz bir mürebbiye arandığını öğrenir ve kendisini bu okulda bulur. Orada kendisini Müdire Madam Beck'e kabul ettirdikten sonra öğretmenliğe başlar. Öğrenciler tarafından başta alaya alınsa bile Lucy, kısa sürede disiplinli bir eğitim düzeni oluşturur.

İleri Bakmak Umut Etmekti

"O sekiz haftanın başında ileriye baktığımda, sonuna kadar nasıl dayanacağımı bilmiyordum. Ruhum uzun zamandır yavaş yavaş canlılığını yitirmekteydi; artık çalışmanın getirdiği destek de çekilince bu durum hızlandı. İleriye bakmak bile umut etmemekti; sessiz gelecek teselli etmiyordu, umut vermiyordu, gelecekteki iyiliklere güvenerek şimdiki mutsuzluğa tahammül etmek için bir neden göstermiyordu. Yazık! Hayata benim gibilerin bakması gerektiği gibi bakacak boş zamanım varken, onun umarsız bir çöl olduğunu gördüm."

Kadınlara Örnek Karakter

Lucy Snowe tüm sorunlarına rağmen dik durmayı başaran güçlü bir karakterdir. Victoria Dönemi gibi kadınların geri plana atıldığı bir dönemde, yazar bu kitabıyla Lucy gibi bir karakter oluşturarak kadınların güçlü, dimdik ve kararlı olması gerektiğinin altını çizer ve örnek olur.

Mutluluk Nedir?

"Bu dünyadaki hiçbir saçmalık, bana mutluluğu beslememin söylenmesi kadar boş gelmiyordu. Böyle bir öğüdün anlamı ne olabilirdi ki? Mutluluk toprağa ekilip, gübrelenen patates değil ki. Mutluluk, cennetten üzerimize serpilen bir ışıktır. O, bir yaz sabahında bir goncadan ve cennetin altın meyvelerinden ruha düşen bir çiğ damlasıdır."

Charlotte Bronte kitap boyunca okuyucuya hitap ederek onunla iletişim kurar. Bu sayede de okuyucuyu daima kitabın içinde tutmayı başarır. Bu yönüyle yazar, roman boyunca okuyucuyu daima canlı ve diri tutar.

Fidan

Kitapla Büyümek...

Eğitici Boyama Kitaplarımız

Sevimli Hayvanlar

Taşıtları Tanıyalım

Meyve ve Sebzeleri Tanıyalım

Meslekleri Öğrenelim

/fidanyayinlari
/fidanyayinlari
/fidanyayinlari

www.ktpkitabevi.com

ŞEYMA KISAKÜREK SÖNMEZOCAK

Sevgi Neydi? Sevgi Emekti

Hepimiz onu, 1977'de sinemaya uyarlanan kadın, sevgi, emek açmazları üzerine yoğunlaşan **"Selvi Boylum Al Yazmalım"** *ile tanıdık. Aytmatov dediğimizde hep gözümüzün önüne Türkan Şoray geldi, ister istemez. Peki, bu görünen Aytmatov'un ardında ne saklı? Tam adı Cengiz Törekuloviç Aytmatov'dur. Adı konulurken Cengiz Han'dan esinlenilmiş olan Kırgız edebiyatçı Aytmatov, eserlerinde de ele aldığı SSCB baskısını, 10 yaşından babası 1938'de kurşuna dizildikten, 1956'da Maksim Gorki Edebiyat Enstitüsü'ne girene kadar yoğun olarak hisseder.*

"Gerçek Hayat Okulum Başladı"

Babası ile geçirdiği son senesi onun hayatında bir dönümün başlangıcı olur. Babası Törekul Aytmatov, 1937'de Stalin tarafından tasfiye edilir. Tasfiye edilmesinden bir sene sonra yine Stalin tarafından **"Halk Düşmanı"** ilan edilen Törekul kurşuna dizilir.

"Moskova'da Kızıl Profesörlük Enstitüsü'ne katılan parti görevlisi babam 1937'de tasfiye edildi. Ailecek köye taşındık. Bu benim bütün karmaşıklığı ile gerçek hayat okulumun başlangıcı oldu."

(Hakkımda Notlar-Otobiyografik Eseri)

Annesinin En Büyük Destekçisi

II. Dünya Savaşı zamanlarında babasız bir çocuk olarak mücadele eden Aytmatov, tiyatro aktrisi olan Tatar annesi Nagima Hamziyevna Abdulvaliyeva'nın babasız dört çocuk büyütme mücadelesinin destekçisi olur. Savaşın etkisiyle gençlere daha çok sorumluluk düştüğü o yıllarda küçük bir çocuk olan yazar, köyünde sekreterlik yaparken öğrenimine de devam eder. Eğitimini Cambul Veterinerlik Teknik Okulu, Frunze Tarım Enstitüsü ve Maksim Gorki Edebiyat Enstitüsünde sürdürür.

Gazetede Yazar Olarak Başlar

Yazarlık hayatına 1952'de başlayan Cengiz Aytmatov, önce Pravda gazetesinde yazmaya başlar, ardından kendisine büyük ün kazandıracak olan ve **"İlk Öğretmen", "Deve Gözü", "Cemile"** ile **"Selvi Boylum Al Yazmalım"** adlı hikâyelerinden oluşan **"Povesti Gori Stepey"** *(Dağlar ve Steplerden Masallar)* öyküsünü kaleme alır. Eseriyle 1963'te **"Lenin Ödülü"**ne layık görülür. 1968 ve 1983 yılında ise **"Büyük Sovyet Edebiyat Ödülünü"** kazanır.

> "Aslında her insan bir romandır ve biraz kahramandır. Gün gelir anlar ki harcadığı tek şey hayalleri değil, zamandır."

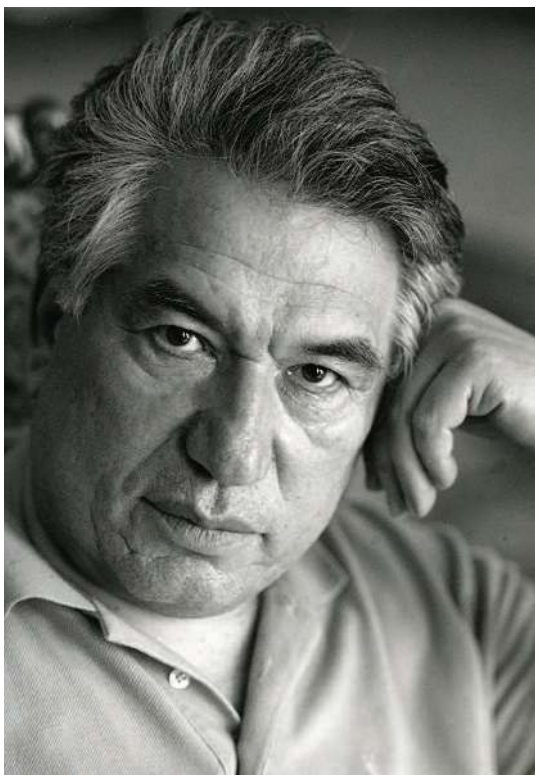

Cengiz Törekuloviç Aytmatov

Milli Yazar Olarak Seçilir

Folklorik unsurları, Kırgız halk kültürüyle birlikte Türklerin eski inanışları, tarihi ve kültürüne duyulan özlemleri konu alan eserler vermeye devam eden Aytmatov, 1968'de **"Kırgızistan Milli Yazarı"** seçilir. 150 dile çevrilen eserleriyle, dünyanın en çok okunan yazarıdır. Kırgızca ve Rusça yazdığı eserleriyle ölümünden bir yıl önce, 2007'de **"Altın Yürek Edebiyat Ödülü"**nü alır. 12 Aralık 1928'de başlayan yaşamı; **"Gün Olur Asra Bedel"** romanının film çekimleri için gittiği Rusya'nın Tataristan Cumhuriyeti'nin başkenti Kazan'da böbrek yetmezliği sebebiyle rahatsızlanıp, 16 Mayıs 2008'de tedavi için gittiği Almanya'da 10 Haziran 2008 tarihinde son bulur.

Manas Destanı'ndan başlayarak, pek çok folklorik unsur, sözlü edebiyat, mitolojik öğeler, Kırgız halk geleneği, töreleri gibi çok sayıda değeri günümüz kalıpları içinde harmanlayarak okuyucuya sunan Aytmatov'un külliyatı bir hayli geniştir.

Eserleri: Gazeteci Cyudo, Yüzyüze, Cemile, Selvi Boylum Al Yazmalım, İlk Öğretmen, Deve Gözü, Toprak Ana, Elveda Gülsarı, Kızıl Elma, Oğulla Buluşma, Beyaz Gemi, Asker Çocuğu, Fuji Yama, Sultan Murat, Deniz Kıyısında Koşan Ala Köpek, Gün Olur Asra Bedel, Dişi Kurdun Rüyaları.

Dişi Kurdun Rüyaları
Cengiz Aytmatov

Eser, iç içe pek çok hikâyenin birbirleriyle kurgulanması sonucu ortaya çıkmıştır. Doğanın karşı konulamaz döngüsünün doyumsuz insan nefsi karşısında bozulması anlatılır. Aytmatov kitabında Komünizm eleştirisinin önüne vicdan, iyi-kötü, sevap-günah gibi pek çok farklı unsurları hikâyeye koyarak perdelemiştir.

İnsan ve Tabiat İlişkisi

Çetelere ve okuldan atılan bir papaza kadar farklı odaklardan toparlanarak **"Dişi Kurdun"** acısına bağlanan bu eser, yürekleri yakacak kadar etkileyicidir. Eser, insanlar tarafından öldürülen yavrularının intikamını almak için insan yavrusunu kaçıran Akbar'ın trajedisinde yatan insan tabiat ilişkisi, geçmiş-gelecek bağlantısını anlatıyor.

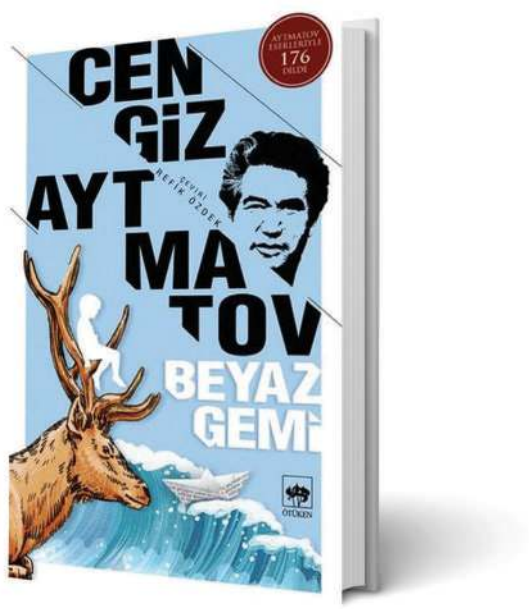

Beyaz Gemi
Cengiz Aytmatov

1970'te çıkan **"Beyaz Gemi"** hikâyesi ile Aytmatov'un eserlerinde sembolik anlatımın perde arkasındaki insani değerlerle karşılaşırız. Efsanelerin, halk motiflerinin işlendiği hikâyede Geyik Ana efsanesi okuyucuya aktarılır.

Mümin Dede ile Geyik Ana hikâyesi

Bu efsanelerin, halk hikâyelerinin, inanışların eserlerine bu denli yansıması, Aytmatov'u büyüten dedesinin, babaannesinin etkisi ile olur. Babaannesinin etkisinin bir başka dışa vurumu da eserdeki güçlü kadın karakterlerle gözlemlenir. Bu hikâyede, Mümin Dede ile torununun **"Geyik Ana"** efsanesiyle yaşadığı trajedi yatar.

Sevgi ve Merhamet İlişkisi

Torunun anasız babasız kalarak dedesi ile yaşarken bir taraftan da hiç çocuğu olamayan teyzesi ve eniştesinin bir başka dramı aktarılır. İki tarafta ortak dramın içerisindedirler ve aralarında kalan Mümin Dede ile okuyucuya erdem, sevgi, merhamet, sadakat gibi duygu aktarımı yapılır.

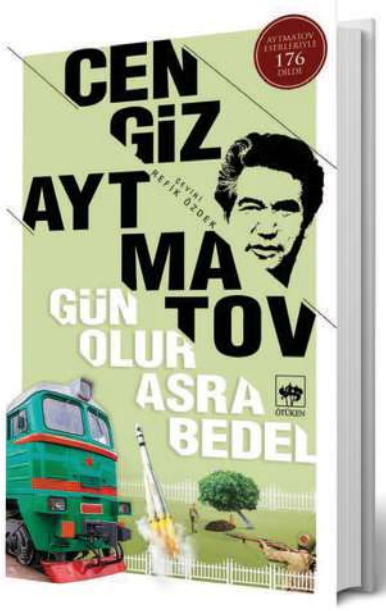

Gün Olur Asra Bedel
Cengiz Aytmatov

"Gün Olur Asra Bedel" kimi zaman bir tren üzerinden, kimi zaman bir tilki üzerinden hikâyelerini aktaran Aytmatov'un naif anlatımıyla, bir yönetmen gibi dünyanın görünmeyenlerine yakın çekim yapar. Bu romanıyla Aytmatov **"Büyük Sovyet Ödülü"**ne ikinci kez layık görülür.

Dönem Rusya'sına Eleştiri Yapar

Manas Destanı'ndan alıntıladığı Mankurt efsanesi ve Mankurtlaşma-köleleşme ile geleneklerini koruma arasında sıkışan insanları konu edinirken Sovyet Rusya eleştirisi yapar. Bütün bir roman boyunca tek bir günü anlatan Aytmatov, dünyada yaşamayı başarmış gibi uzaya ve uzaylılara merak saran modern zamanın eleştirisini yapar. Bir günün izafi bir yorumla nasıl bir zaman dilimine eş olacağı ruhi dalgalanmalarımıza bağlıdır. Nayman Ana Efsanesi ile kültürüne yabancılaşan insanların eleştirisi yapılır.

Özlem Duyduğunuzda Okuyun

Romanını filme çektiği sırada rahatsızlanarak, vefat eden Aytmatov'un, satırlara, sayfalara sığmayacak önemi, naifliği, eleştirirken dahi değişmeyen üslubu, iyi yürekli insanları, size; kitapları okuduktan sonra sanki oralarda bir yerlerde çekik gözlerle gülen bir ifadeyle el sallayan nineler, dedeler varmış gibi hissettirir. Büyükbabanızın ya da büyükannenizin kucağına uzanıp, saçlarınızı şefkatle okşarken hikâyeler anlatmasını özlediğinizde, Aytmatov kitaplarını okumalısınız.

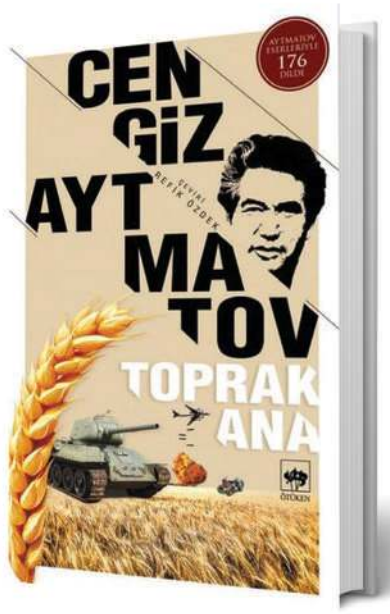

Toprak Ana
Cengiz Aytmatov

"Siz savaşların sadece insanlar üzerinde mi yıkıma sebep olduğunu sanıyorsunuz? Oysa toprak da insanlar kadar zarar görebilir." Toprakla birlikte insanların iç dünyasındaki yıkımın da işlendiği bir romandır. Tolgonoy'un pek çok zorluğa birlikte göğüs gerdiği **"Toprak Ana"** ile dertleşmesiyle başlayan romanda, kahramanımız Tolgonoy'un kendi halindeki yaşamının bir savaşla nasıl bozulduğu anlatılır.

Güçlü Bir Sevgi Bağı

Tolgonoy savaşla birlikte kocasını ve oğullarını kaybeder. Yeni evli oğlunun karısı ile baş başa kalan Tolgonov'un, genç yaşta dul kalan gelini ile karşılıklı birbirlerine üzülmeleri, birbirlerini sevgiyle, gönülden bir bağla kucaklamaları anlatılır.

Kaynak *www.dunyabizim.com*

MAKALE

FATMA ZEHRA DİZBAY

İlim ve İrfan Adamı; Erzurum İbrahim Hakkı Efendi

Derviş Osman Efendi ile Şerife Hatunun çocukları olan İbrahim Hakkı Hazretleri 18 Mayıs 1703 yılında Erzurum'a bağlı Hasankale kasabasında dünyaya gelmiştir. Bazı maddi ve manevi sıkıntılar yaşayan Derviş Osman Efendi 1707 yılında Erzurum'a yerleşmiş, bölgenin tanınmış ilim erbabıyla tanışmış ve oradan da hac için yola koyulmuştur. Yolculuk esnasında Siirt yakınlarındaki Tillo'ya uğramış, oranın tanınmış mürşitlerinden İsmail Fakirullah ile tanışmış ve ona intisap ederek oraya yerleşmiştir.

Babasının isteği üzerine İbrahim Hakkı Hazretleri dokuz yaşındayken amcasıyla beraber Tillo'ya gitmiş, orada İsmail Fakirullah ile tanışmış, onu ilk gördüğü anda sevgi ve hayranlık hissettiğini ifade etmiştir. Babası için yapılmış olan hücrede -günümüzde hala ayakta bulunan- babasıyla beraber yaşamaya başlayan İbrahim Hakkı Hazretleri ilk tasavvuf zevkini babasından aldığını şu sözlerle ifade etmiştir: **"Peder-i azizi kendisini hücredaş edip hilm-ü rıfk ile ilim öğretip lütufla terbiye kılmıştır."**

Arapça ve Farsça Dersler

Henüz 17 yaşındayken babasını kaybeden İbrahim Hakkı, Erzurum'a geri dönerek amcası Molla Muhammed'in evine yerleşmiştir. Dönemin Erzurum müftüsü olan Şair Hazık Mehmed Efendi'den özellikle Arapça ve Farsça dersleri almıştır. Sekiz yıl süren ikinci tahsil hayatında başka kimlerden ders aldığına dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Eserlerine "Lübbü'l-Kütüb"e Toplar

Öğrenimini tamamlamasının ardından 1141 yılında İsmail Fakirullah'ı ziyaret etmiş ve babasının hücresine yerleşerek tasavvuf hayatına yönelmiştir. Şeyhine hizmet ederek onun faziletinden istifade etmiş ve 1147 yılında şeyhinin vefatı üzerine Erzurum'a tekrar geri dönmüştür. Babasının daha önce imamlık yaptığı Yukarı Habib Efendi Camii'nde imamlık yapmaya başlamıştır. Ömer

İbrahim Hakkı Hazretleri düzenli bir tahsil görmesinin yanı sıra kendisini yetiştirmek için büyük çaba sarfettiğini **"İnsaniyye"** adı eserinde şöyle dile getirir: **"Bu zamanda en dürüst dost, en uygun meclis arkadaşı, en seçkin yoldaş, yarların en hayırlısı ve sevgililerin en sevgilisi kitaplar olduğu için bunların sohbetlerine meylimi salmışımdır."**

Hayyâm, Feridûddin Attar, Sa'di-i Şirazi, Nizami-î Aruzi gibi şairlere ait şiirleri, kendisine ait iki manzumun da içerisinde bulunduğu **"Lübbü'l-Kütüb"** eserinde toplamıştır.

Saray Kütüphanesi Toplanır

I. Mahmud ile görüşmek için 1747 yılında İstanbul'a giden İbrahim Hakkı Hazretlerine padişahın ilgi ve takdirleri neticesinde saray kütüphanesinde çalışma izni verilmiştir. Astronomiye ilgisi de burada başlamıştır. Burada kendisine müderrislik payesi verilmiş ve ders okutması karşılığında Erzurum'daki **"Abdurrahman Gazi Dede Tekkesi"** zâviyedarlığı tevcih edilmiştir.

Habib Efendi Camii'nde bir müddet daha imamlık vazifesine devam ettikten sonra yerini, tahsilini tamamlayan mûsikişinas oğlu İsmail Fehim'e bırakmış ve ilmi faaliyetlerle daha fazla meşgul olmak adına zamanının çoğunu Hasankale'de geçirmeye başlamıştır. 1755 yılında ikinci kez İstanbul'a gitmiş ve saray kütüphanesinde yoğun bir şekilde çalışmalarına devam etmiştir. Hasankale'ye döndükten sonra hem öğrenci yetiştirmekle hem de **"Marifetnâme"**nin telifiyle meşgul olmuştur. İstanbul dönüşünde kaleme aldığı için **"Marifetnâme"** adlı eserinin hazırlıklarını İstanbul'da yaptığı tahmin edilmektedir.

Hac Dönüşünü Eserini Tamamlar

1760 yılında dönemin padişahı III.

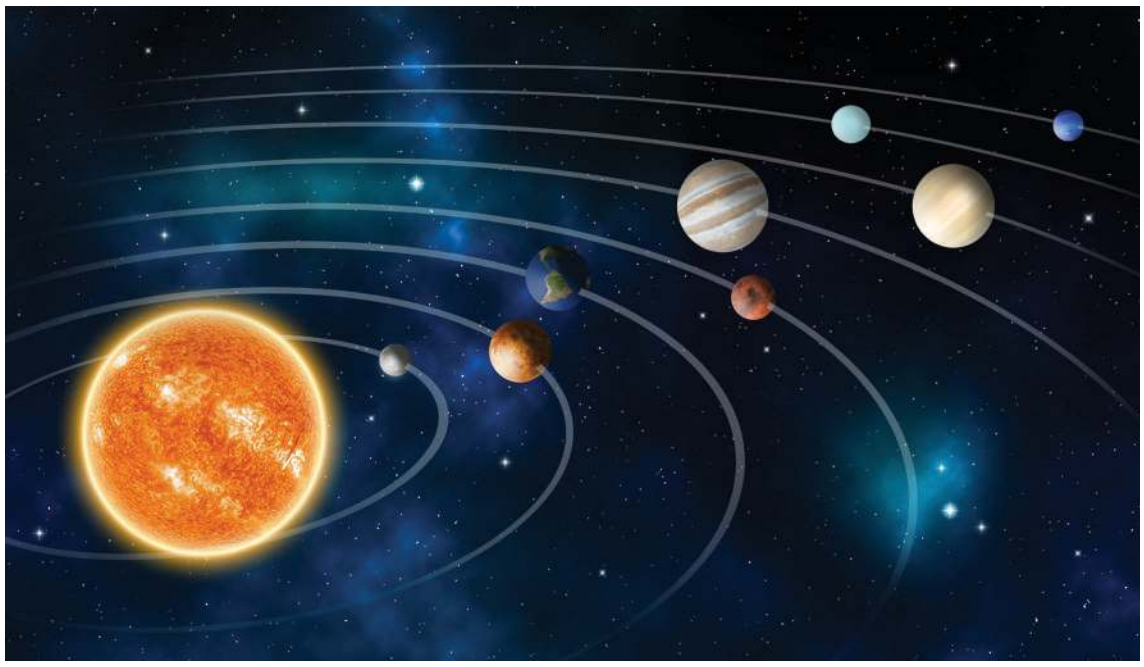

Mustafa tarafından **"Abdurrahman Gazi Dede Tekkesi"** zâviyedarlığı yenilenmiştir. Bu arada önemli eserlerinden **"İrfaniyye"**yi tamamlamıştır. 1763 yılında üçüncü kez Tillo'ya giden İbrahim Hakkı Hazretleri, Şeyhi İsmail Fakirullah'ın oğulları Hamza Ganiyyullah ve Mustafa Fani tarafından büyük teveccühle karşılanmıştır. Babalarının halifesi olarak gördükleri İbrahim Hakkı Hazretlerini kız kardeşleriyle evlendirmişlerdir. Bu sırada **"İnsaniyye"** adlı eserini tamamlamış ve Mustafa Fani ile birlikte ikinci kez hacca gitmiştir. Dönüşte Tillo'da kalarak öğrenci okutmaya, eser yazmaya devam ederek **"Mecmûatü'l-Meâni"** adlı eserini tamamlamış ve Erzurum'a dönmüştür.

"Avnikli Kezzab"ın Önemi

1768 yılında Erzurum Müftüsü Şeyh Mustafa Efendi ile birlikte üçüncü kez hacca gitmiş, dönüşünden itibaren üç yıl daha Erzurum'da kalmış ve daha sonra oğlu İsmail Fehim ile birlikte Tillo'ya yerleşmiştir. Bu süreçten sonra yaklaşık altı ay kadar süren ağır bir hastalığa yakalanmasının ardından kendisini ziyaret etmek için öğrencilerinden Derviş Halil Tillo'ya gelmiştir. Fakat Halil'in bazı ölçüsüz davranışları İbrahim Hakkı Hazretlerini rahatsız etmiştir. Burada kaldığı sürede hocasının birçok kitabını okuyan Derviş Halil, Erzurum'a dönünce hocasının itibarını arttırmak amacıyla, onun bir sır kitabı yazdığından bahsetmiştir. Bu haberi duyan İbrahim Hakkı Hazretleri Sünni akideye olan bağlılığını ispat etmek amacıyla **"Urvetü'l- İslâm"** ve **"Hey'etü'l-İslâm"** adlı iki eser yazarak çeşitli yerlere göndermiştir. Erzurum'daki Yusuf Nesim'e **"Urvetü'l-İslâm"** ile beraber gizli işaretlerle yazılmış **"Avnikli Kezzab"** isimli bir mektup göndererek, Halil'in anlattıklarının yalan ve iftira olduğunu anlatmıştır.

Bu esnada şeyhinin kızı olan eşinin genç yaşta vefat etmesi kendisini derinden etkilemiştir. Kısa bir süre sonra Hamza Ganiyyullah'ın da vefatıyla yalnızlığı iyice artan İbrahim Hakkı Hazretleri 22 Haziran 1780 yılında Hakk'a yürümüştür. İsmail Fakirullah'ın oğlu Mustafa Fani'nin isteği üzerine şeyhinin türbesine defnedilmiştir. İbrahim Hakkı tarafından yaptırılan ve planını kendisinin hazırladığı kubbeli türbe günümüzde hala ziyaret edilmekte ve her yıl 18 Mayıs-22 Haziran tarihleri arasında çeşitli faaliyetlere ev sahipliği yapmaktadır.

Aritmetik Geometri ve Trigonometri

Kitaplarında konuları; geniş tasavvuf bilgisiyle, iyi bir düzen içinde, sade ve anlaşılır bir dil tercih ederek kaleme almıştır. Geleneksel astronomi yanında yeni astronomi, tıp, anatomi, fizyoloji, aritmetik, geometri, trigonometri, felsefe, psikoloji, ahlak gibi alanlarda oldukça geniş bir birikime sahip olduğu görülmektedir.

İbrahim Hakkı Hazretleri ilmi ve tasavvufi birikimini geçimini temin etmek amacıyla hiçbir zaman kullanmamış, kendi el emeği ve babasından kalma arazinin geliriyle kısıtlı imkânlarla hayatını sürdürmüştür.

İnsana Değer Veren Kanaatkâr

"İrfaniyye" adlı eserinin sonunda yer alan **"Tekkelerde eğlenmeyip ilim meclisine gelesin; herkese şefkat nazarıyla bakıp hiçbir ferdi hakir görmeyesin ve**

Gökkubbe
AKADEMİK ESERLER

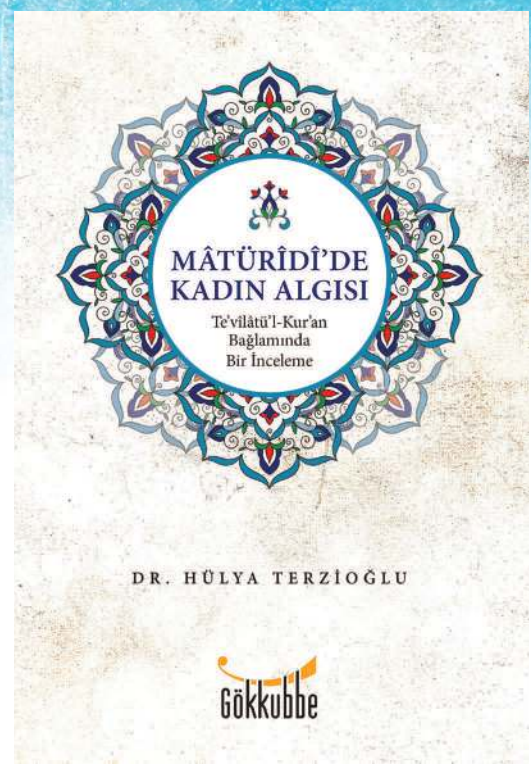

MÂTÜRÎDÎ'DE KADIN ALGISI

Te'vîlâtü'l-Kur'an Bağlamında Bir İnceleme

DR. HÜLYA TERZİOĞLU

"Onlar kızlara karşı kibirleniyor ve onları diri diri gömüyorlar. Onlara denir ki: "Siz kızlara karşı nasıl böyle kibirlenirsiniz? İstifade ettiğiniz eşleriniz de, onlardandır. Rağbet ettiğiniz erkek çocuklar da, torunlar da onlardandır. Yardımcılar, hizmetçiler hepsi onlardandır…"

/GokkubbeYay
/GokkubbeYay
/gokkubbeyay

www.ktpkitabevi.com

kimseden hiçbir nesne istemeyip kimseye bir hizmet buyurmayasın; tezyin-i zahiri koyup gökçek ahlak ile tezyin-i batına gidesin." şeklindeki nasihatleri onun ilme, güzel ahlaka ve insana verdiği değer yanında kanaatkâr ve tok gözlü olmayı, minnetsiz yaşamayı ne kadar önemsediğini de göstermektedir.

Evrenin Yaratıcı Allah'tır

Âlemin Allah tarafından yaratıldığını kabul ettikten sonra yaratılışın ve oluşun keyfiyetine dair ortaya konulan teorilerin ve ilmi tespitlerin benimsenmesinde bir sakınca görmemiştir. Bütün bilimsel gelişmelerin Allah'ın evreni yarattığı gerçeğine aykırı olmayacağını belirtmiştir.

Fizik, Marifet ve Akıl

Mârifetname'de marifet, fena, beka, muhabbet ve aşk, velayet, keramet, tevekkül, tefviz ve teslim, sabır, şükür, rıza, seyrü süluk, salik, mürşid, nefis ve nefis mertebeleri gibi tasavvufun hemen bütün konularına yer vermiştir. İbrahim Hakkı Hazretleri, fizik âlemin kavranmasında akıl ve duyu tecrübelerinin önemini kabul etmekle birlikte dini ve tasavvufi konularda aşkı felsefeden üstün tutarak, ilham yoluyla elde edilmiş bilgiyi tercih etmiştir. Vahdet-i Vücudu bir bilgi konusu olarak görmenin kişiyi zındıklığa götürebileceğini savunmuş ve bu meselenin bir şuhud konusu olduğunun özellikle üzerinde durmuştur.

Tasavvuf ve Felsefe Anlayışı

İnsanı küçük âlem kabul eden tasavvuf ve felsefe anlayışına büyük önem vermiştir. Onun için hayatın en önemli gayesi marifettir. **"Marifetin en yüce derecesi de Marifetullahtır. Marifetullah'ın anahtarı kendini bilmek, kendini bilmek ise âlemi bilmektir."** İbrahim Hakkı bu gayelere ulaşmanın sahih bir itikâd ve düzenli ibadet ile mümkün olduğunu belirtmiştir.

Tevekkül, Tefviz ve Teslim

Ebedi kurtuluşun yolunun ancak kitap ve sünnet ile amel etmekten geçtiği düşüncesi ışığında **"Huda rabbim nebim hakka Muhammed'dir (s.a.) Resûlullah/ Hem İslâm dinidir dinim kitabımdır kelâmullah."** beyitiyle başlayan 116 beyitlik manzumesinde **"Ehli-i sünnet"** akaidini özetlemiştir.

Astronomi Alanında Çalışmaları

İbrahim Hakkı Hazretleri irfanın dört aslı kabul ettiği; tevekkül, tefviz ve teslim, sabır, rıza konularına büyük önem vermiştir. Özellikle **"Tefviznâme" adını verdiği,**

"Hak şerleri hayr eyler
Zannetme ki gayr eyler
Arif anı seyr eyler
Mevla görelim neyler
Neylerse güzel eyler."

mısralarıyla başlayan manzumesi çok meşhurdur.

Pozitif İlimler ile Dini İlimler

Marifetnâmede tabiat bilimlerine geniş yer ayırmış ve fitneye mahal bırakmamak amacıyla yeni astronomi ve diğer ilimlere dair bilgi vermeden önce eski astronomiye uygun geleneksel yaratılış senaryosunu da kaleme almıştır.

Hz. Peygamber'in (s.a.) **"Siz dünya işlerini benden daha iyi bilirsiniz."** Hadisi-i Şerifini kaynak kabul ederek umûr-i dînîyyeden olmayan şeylerin din âlimlerinden sorulmaması gerektiğini tavsiye ederek dini ilimlerle pozitif bilimlerin metotlarının birbirinden farklı olduğunu belirtmiştir.

Yıldırım ve Işık Dalgaları

Yıldırım ve gök gürültüsünün mahiyeti, ışık dalgalarıyla ses dalgalarının yayılışındaki zaman farkı, gök kuşağı, ay halesi, sis, kırağı, çise ve bulutların oluşumu, hava hareketleri gibi meteorolojik olayları, İbn-i Sina'nın **"eş-Şifâ"** adlı eserinden faydalanmasıyla beraber kendi gözlemleriyle doğru bir şekilde açıklamıştır.

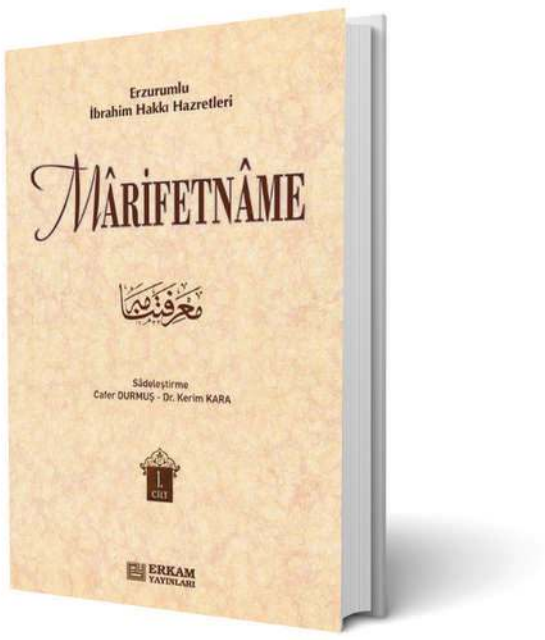

Gece-Gündüzün Oluşumu

Dünyanın yuvarlak oluşuyla ilgili yeni deliller ortaya koymuş, dünyanın dönüş hareketleri ve gece gündüz oluşumlarıyla alakalı ilmi açıklamalarda bulunmuştur. İnsan anatomisi ve fizyolojisiyle alakalı yeni ve ayrıntılı bilgiler vererek insan vücudunda bulunan kemiklerin görevlerine yönelik açıklamalarda bulunmuştur. Kendi dönemine göre yeni kabul edilen bu açıklamalarında İbn-i Sina'dan yararlansa da yine kendi gözlemleri ve araştırmaları ön plana çıkmaktadır.

Önemli Bir Yere Sahiptir

İbrahim Hakkı Hazretleri kıyafet ilmi olarak bahsedilen kişinin saç, göz, kulak, el, baş gibi organlarından ve dış görünüşlerinden hareketle ahlak ve karakter tahliline Marifetnâme'de önemli bir yer ayırmıştır. Bu bölüm, bu alanda yapılan çalışmalar arasında özel bir yere sahiptir.

Türkçe, Arapça ve Farsça Dilleri

Ölümün mahiyetini, anlamını, ölüm korkusunun sebeplerini ayet, hadis ve tasavvufi görüşler ışığında ele alarak açıklamıştır. Genellikle Hakkı ismini kullanmasının yanında zaman zaman **"Fakiri"** mahlasıyla da birçok eser vermiştir. Eserlerinin bir kısmını manzum olarak kaleme alan İbrahim Hakkı Türkçenin yanında Arap ve Fars dillerinde de eserler vermiştir.

Mesnevi ve Didaktik Manzumeleri

Mesnevi tarzındaki manzumelerinde didaktik bir amaç gütmüş ve şiirlerini tasavvuf neşvesiyle kaleme almıştır. Marifetnâme gibi mensur eserlerinin içerisinde bulunan manzumeler eserin okuyucu tarafından ilgi görmesini sağlamıştır. Şiiri eğitici, öğretici ve irşad edici olarak gördüğü için ilim adamı ve mürşid kimliği ön plana çıkmış ve manzumeleri şiir tekniği açısından tenkide uğramıştır. Bu sebeple usta bir şairden çok ilmi birikimini ve kültürünü nazımla anlatan bir vaiz-nasihatçi kimliği kazanmıştır.

Eserleri

Divan, Ma'rifetnâme, Mecmûatü'l-Mevâniyye, İnsâniyye, Mecmûatü'l-meânî (Mecmûatü'l-Hakkī), Meşâriku'l-yûh, Defînetü'r-rûh min vâridâti'l-fütûh, Genzü'l-fütûh, Defînetü'r-rûh, Rûhu'ş-şerîf rûh, Urvetü'l-İslâm, Hey'etü'l-İslâm, Tuhfetü'l-kirâm, Nuhbetü'l-kelâm, Defetü'l-enâm

Zamanın Tarihi; “Modernite”

Sosyolog ve filozof olan Zygmunt Bauman, **“Akışkan Modernite”** *kitabında insanlar tarafından yaygın olarak kullanılan* **“Postmodernite”, “Geç modernite”, “Yüksek modernite”** *ve* **“İleri modernite”** *kavramlarını inceliyor. Yazar, insanların aydınlanma sonrası yükselen rasyonel hedeflerini ve* **“Modernite”** *kavramının kuramsal çerçevesini araştırıyor.*

“Başlanan işin yarım kalması, tutarsızlık ve beklenmedik olaylar, günlük hayatımızın sıradan vaziyetlerindendir. Dahası, zihinleri ardı arkası kesilmeyen uyaranlardan ve ani değişimlerden başka bir şeyle beslenmeyen çoğu kişi için bunlar gerçek bir gereksinim haline gelmiştir. Kalıcı olan şeylere tahammül edemez olduk. Can sıkıntısından nasıl meyve alacağımızı bilmiyoruz artık. Sorunun özü şu: İnsan aklı, insan aklının yaptıklarına vâkıf olabilir mi?”

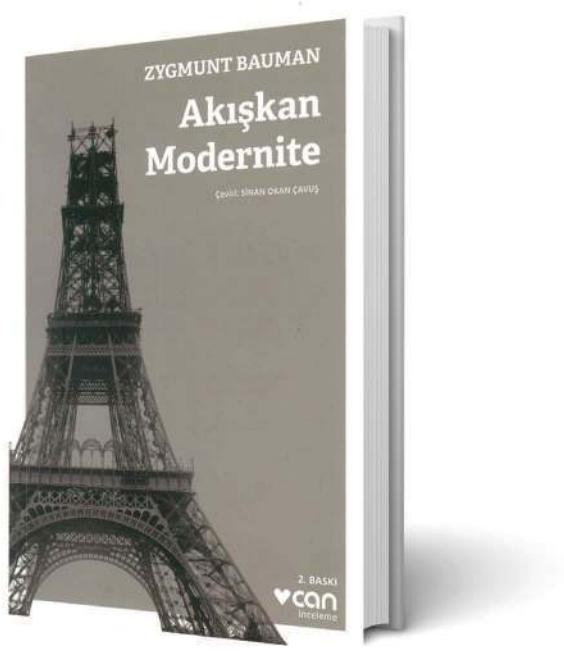

Sistemin Oynadığı Bir Oyun

“**Akışkanlık**” kavramının modern çağın bugünkü durumunu betimlemek için önemli olduğunu belirten Bauman, dünyada gelişen teknoloji ağlarının insanları tüketime zorladığını söyler. Modern insanlar kendilerini tükettikçe mutlu ve değerli hissederler, fakat bu, sistemin insanlara oynadığı bir oyundur.

Hafiflik Kavramına Eşanlamlı

“Akışkanlar çok kolay yer değiştirir; akarlar, damlarlar, dökülürler, taşarlar, fışkırırlar, sızarlar, püskürürler, süzülürler. Katıların aksine, akışkanların hareketini durdurmak kolay değildir. Bazı engellerin etrafında dolaşırlar, bazılarını içlerinde eritirler. Akışkanların bu olağanüstü hareketliliği onları ‘hafiflik’ kavramıyla eşanlamlı hale getirmiştir.”

“Fark Oluşturan Fark”

Modernite kavramının pek çok farklı anlamı vardır ve nasıl ortaya çıktığı, nasıl bir gelişim gösterdiği pek çok farklı belirti ve işarete bakılarak takip edilebilir. Yazar, modern hayatın ve onun modern arka planının özelliklerinden birini **“Fark oluşturan fark”** olarak açıklar. Bu kavramı farklı kılan olgu ise mekân ile zaman arasında değişen ilişkidir.

Yaşam Pratiğinin Önemi

Modernite, kendinden önceki uzun yüzyıllar boyunca yaşam pratiğinin iç içe geçmiş, süregelen, dengeli ve sağlam bir şekilde örtüşen, dolayısıyla birbirinden güçlükle ayırt edilebilen unsurları olan zaman ile mekânın, yaşam pratiğinden ayrıldığı, böylece bağımsız birer strateji ve eylem kategorisi olarak kuramsallaştırılabilir hale geldiği durumda başlar. Bauman, modernitede zamanın tarihi olduğunu söyler. Bu tarih zamanın durmaksızın artan **“Taşıma kapasitesi”** nedeniyle zaman birimlerinin **“Geçmesine”** izin verdiği mekân parçalarının genişlemesi nedeniyle tarihtir.

Zaman Savaşın Aktif Tarafı

“Yeni kazandığı esneklik ve sınırlarının genişliği sayesinde modern zamanlar, her şeyden önce mekânın fethi için kullanılan bir silah haline geldi. Zaman ile mekân arasındaki modern mücadelede mekân, siperine çekilip yalnızca bir savunma savaşı yürütmekten başka bir şey elinden gelmeyen ağır, hantal, katı ve soğuk tarafı, zamanın değişimine ayak bağı olmaktan başka bir işe yaramıyordu. Zaman, bu savaşın aktif ve dinamik tarafıydı, sürekli hücumda olan, sürekli yayılan, yeni yerler fetheden ve sömürge altına alan gücüydü.”

RÖPORTAJ

LEYLA BAŞARAN

“Her Sanatçının Kendi Notası Var”

Türk edebiyatının önemli şairlerinden biri olan Özdemir Asaf’ın kızı Seda Arun ile babasının edebi yönü hakkında keyifli bir sohbet gerçekleştirdik. Arun, sosyal medyada babası adına açılan sahte hesaplar için: **“Her sanatçının kendi müziği var. Nota yerine kelime kullanıyorlar. Eğer o sanatçıyı iyi tanıyorsanız okuduğunuz sahte şiirlerde o müziği bulamazsınız. Onların kullanmadıkları kelimeler, hatta harfler var. Çoğu kişi, işin derinine inmeden, şairi tanımadan sıradan bir okuma ile hemen paylaşıyor.”** *diyor.*

> “Babam dünyadaki olayları yakından takip ederdi. Çıkan kitapları hemen alır, hemen okur, kütüphanesine koyardı. Evimizin duvarları boydan boya kitaplıktı.”

Seda Arun kimdir, sizleri yakından tanımak isteriz?

Acıbadem’deki köşkün büyük bir bahçesi, bahçede de meyve ağaçları vardır. 26 Haziran 1947 günü bahçeden toplanan armutlar büyük bir iştahla yenir. Annem hamile olduğu için biraz daha fazla yer. Akşam herkes odasına çekilince annem **“Özdemir, çok sancım var”** der. Babam da **“Haklısın Sabahat, benim de çok sancım var. O kadar çok armut yememeliydik”** diye cevap verir. Babam uyur ama annem uyuyamaz. Tekrar seslenir: **“Özdemir, dayanamıyorum, çok sancım var.”** Babam **“Uyuduğuma bakma, benim de çok sancım var, ben de dayanamıyorum”** der. Sabah olduğunda annem hâlâ sancılıdır. Babaannem, babateyzem, halam annemi hastaneye götürürler. Sancının armuttan değil doğumdan olduğu anlaşılır.

İki Ay İsimsiz Kalmışım

Hastanenin doğum hemşiresi, kucağındaki kundağın içinde bulunan ben’i kapıda bekleyenlere uzatarak **“Müjde, bir kızınız oldu”** der. Kimsenin ağzını bıçak açmaz. Çünkü ailenin kadınları erkek çocuk beklemektedir. Hatta ismi bile vardır çocuğun: Rızkullah. Bu ismi de kelimenin kökünün rızk sözcüğünden geldiği için seçmişler. Babateyzem, ailenin en atik kadını olarak kundağı alır. Eve dönerler. Annem için hazırlanan loğusa odasındaki süslü yatağa yatırıldığım zaman bile herkes, hemşirenin bir hata yaptığını ümit eder. Aileye yeni katılan kız çocuğuna alışmaları biraz zaman alır. **“Kız mı ağlıyor?”, “Seninki nerede?”, “Çocuğun karnı mı aç?”, “O uyuyor mu?”, “İçerdeki ne âlemde?”** benzeri cümlelerle iki ay kadar isimsiz yaşamışım. Aynı kökten olduğu için, gelecek rızk da aynı olsun diye adımın, Rızkullah’ı çağrıştıran Rızkiye olmasını düşünmüşler. Ama fıskiyeyi çağrıştırdığı için bu ismi vermekten caymışlar.

“Rabbim Eserimin Eserine...”

“Güneşin İstanbul’u sessizce terk etmeye hazırlandığı ılık bir akşamüstü, köşkün üst katındaki balkona çıktım. Grubun rengi bahçedeki çiçeklerin, yaprakların, ağaçların üzerindeydi. O şahane kızıllıktan, havuzdaki kırmızı süs balıkları neredeyse görünmez olmuşlardı. Gözlerim dolu doluydu. Ağlayabilsem, gözyaşlarımdan birçok güneş akacaktı. Güneş gitti. Ben, kucağımda beyaz kediyle yıldızların çıkmasını bekledim. Sen hâlâ ağlıyordun. **‘İsminin olmadığını biliyor biçare, huysuzluğu ondan’** diye düşünüyordum. Ellerimi çaresizce açarak **‘Rabbim, eserimin eserine isim bulmak için bana bir seda ver’** dedim. Seda’nın sesi hoşuma gitti. Odana geldim, seni kucağıma aldım, bağrıma bastım. **‘Senin adın Seda’** dedim. Sustun.”

(Sana Mektuplar, Özdemir Asaf)

Babaannemden bu kısa öyküyü dinlemeyi o kadar çok severdim ki, kaç kere anlattırdığımı bilmiyorum. En çok da bana **“Eserimin eseri”** demesi hoşuma giderdi.

Gözlem Konusunda Hassasım

Yazı yazmayı sevdiğinizi biliyoruz ve kitaplarınız da var... Yazar yönünüz babanızdan mı geliyor?

Yazmak, okumak, film seyretmek, müzik dinlemek bir bütünün parçalarıdır. Çocukluğum, sözünü ettiğim o bütünün parçaları ile geçti. Ondan kaynaklandığını sanıyorum... Ayrıca gözlem konusunda oldukça hassasım. Olayları biriktiriyorum, saklıyorum. Yeri geldiği zaman yazmak daha kolay oluyor.

Gazete Koleksiyonu Yapardı

Özdemir Asaf’ın bir okuma listesi var mıydı? Genelde ne tarz kitaplar okurdu?

İlgilendiği o kadar çok şey vardı ki... Hangisini yazsam biri eksik kalacak. Dünyadaki olayları yakından takip ederdi. Çıkan kitapları hemen alır, hemen okur, kütüphanesine koyardı. Evimizin duvarları boydan boya kitaplıktı. Gazete koleksiyonu vardı. Onları tarih sırasına göre dizer, arada sırada eski tarihli gazeteleri alıp okurdu. Küçücük çocuktum, bana **“Kara Delik”** nedir diye sordu, sonra da anlattı. Fransızca konuştuğu için dünya edebiyatını yakından takip ederdi. Edebiyata düşkünlüğü kadar fen bilimlerine de meraklıydı. Yazdığı şiirlerle düz yazılarında bu etkileri görmek mümkündür.

Özdemir Asaf nasıl bir babaydı, sizlere en çok neyi öğütlerdi?

Babam bana otobüste, tramvayda hiçbir yere tutunmadan ayakta durmayı öğretti.

Babam yazılarında, şiirlerinde o kadar çok konuya değinmiş ki... Zaman zaman aklıma takılan bazı sorulara cevap bulabilmek için **“Cevabını yazmış mıdır, yazmışsa ne yazmıştır”** diye açıp bakıyorum. Her seferinde bir cevap buluyorum.

Bu Şiir Babama Ait Değil

Sosyal medyada babanızın adıyla açılan sahte hesaplar hakkında yorumunuz ne olur?

Bu sorun sadece babam ile ilgili değil. Her sanatçının kendi müziği var. Nota yerine kelime kullanıyorlar. Eğer o sanatçıyı iyi tanıyor, iyi biliyorsanız okuduğunuz sahte şiirlerde o müziği bulamazsınız. Onların kullanmadıkları kelimeler, hatta harfler var. Çoğu kişi, işin derinine inmeden, şairi tanımadan sıradan bir okuma ile hemen paylaşıyor.

Geçen senelerde televizyon kanallarının birinde yapılan bir yarışma programına katılan yarışmacıya, **“Herkes fazlasıyla sevmiş, ben eksikleriyle de sevdim oysa”** şiiri kimin diye sormuşlar. Cemal Süreya, Turgut Uyar, Behçet Necatigil, Özdemir Asaf şıklarından **“Özdemir Asaf”** demiş, yarışmacı. Doğru diyerek 60 bin lira para kazanmış. Televizyon kanalını arayıp şiirin babama ait olmadığını, düzeltmeleri gerektiğini söyledim. **“Ellerinden bir şey gelmezmiş”** cevabını aldım...

Engizisyondan Rönesans'a Yakından Bakış

Ortaçağ Avrupa'sının karanlık tarihini konu aldığımız dosyamızda; Engizisyon mahkemelerinden, Ortaçağ ve Rönesans döneminin tarihsel gelişimini konu alan Ziya Paşa'nın **"Engizisyon Mahkemeleri"**, *Halil İnalcık'ın* **"Rönesans Avrupası"**, *Susan Wise Bauer'in* **"Ortaçağ Dünyası ve Rönesans Dünyası"** *kitaplarını inceledik.*

"Osmanlı Devleti'ndeki adalet sistemi ve diğer dinlere Osmanlı Devleti'nin yaklaşımını ana hatlarıyla beyan etmemiz, Engizisyon mağdurlarının Osmanlı'ya sığınma sebeplerini anlamada yardımcı olacaktır."

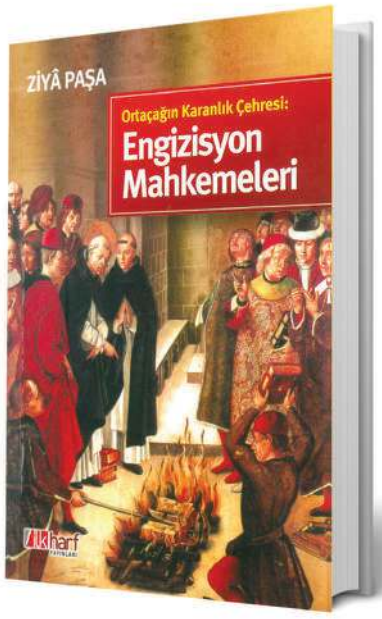

Engizisyon Mahkemeleri
Ziya Paşa

Yazar, Engizisyon mahkemelerinin Haçlı zihniyetini anlayabilmek adına iyi bir örnek olacağını belirtir. 13. Yüzyılda Avrupa'da kurulmaya başlanan Engizisyon mahkemeleri hem dini açıdan hem de siyasi anlamda muhalifleri bertaraf etmeye çalışarak dönemin aydın insanlarını katletmiştir.

Ortaçağ Önemli Olayı "Haçlı Seferleri"

Ziya Paşa, Fransız yazarlar Chêruel ile Lavêlee'nin İspanya ve Engizisyona dair yazdıklarını Osmanlı Türkçesine çevirmiştir. Kitap, dönemin siyasi ve toplumsal yapısı hakkında önemli bilgiler verir.

"Ortaçağ'ın en önemli siyasi-dini hadiselerinden birisi şüphesiz, Haçlı Seferleridir. Seferlerin hedefinde bulunan unsurların belirlenmesinde her ne kadar kilise çok büyük bir öneme sahipse de manevi sebeplerin yanı sıra maddi sebeplerin de buna dâhil edilmesi bir o kadar elzem görünmektedir. Soyluların servet hırsı ya da Avrupalıların başta Selçuklu olmak üzere Türkleri yani bir bakıma Müslümanları, toprakları için tehdit olarak görmesi, söz konusu seferlerin başlaması ve üç yüz yıla yakın bir süre aralıklarla devam etmesine zemin hazırlamıştır."

Sosyal ve Siyasi Yaşam Zorluğu

Ortaçağ döneminde Avrupa'nın dini yapısını anlamak için Engizisyon mahkemelerini araştırmak gerekir. Fransa ve İspanya başta olmak üzere tüm Avrupa'da Müslüman, Hristiyan ve Yahudilerin sosyal ve siyasi yaşamları büyük zorluklar içerisine girmiştir.

Mahkemeler İnsanları Katletti

"1481 yılında kurulduğu ve bu tarihten önce de var olduğu bilinen İspanyol Engizisyonunda kaç kişinin ne şekilde cezalandırıldığında dair kesin bir kayıt bulunamamaktadır. Ancak bu tarihten sonra binlerce kişinin yakılarak cezalandırıldığı ifade edilmektedir. Marianna'nın **'İspanya Tarihi'** isimli eserinde, 1481 yılında Sevilla'daki Engizisyon mahkemesinde iki bine yakın insanın yakılarak cezalandırıldığı aktarılır.

Llorente'nin İspanyol Engizisyonunun tarihi sürecini anlatan kitap, 1481 yılından itibaren engizisyonda yargılanan ve cezalandıranların sayılarını açıkça yer verir:

1481 Sevilla, yargılananlar arasında yakılan kişi: 2000, idama mahkûm olan kişilerin sayısı: 2000, kilise tarafından cezalandırılanlar: 17000, toplam: 21000'dur.

1483 yılında Cordova, Jean ve Telodo'da da engizisyon mahkemeleri kurulmuştur. Sevilla'da ilk mahkemede olduğu gibi, bu yerlerde çok sayıda insan yargılanmış ve cezalandırılmıştır. Cordova'da toplam 2100, diğer yerlerle birlikte toplam 7057 insan mahkemelerde cezalandırılmışlardır."

Engizisyon Mantığıyla Hareket Etti

Roma Engizisyonunun mantık olarak İspanyol Engizisyonundan çok farklı bir yerde olmadığını belirten kitap, 1633 yılında dünyanın döndüğünü söyleyen Galileo'nun sapkın olarak kabul edilmesi,

havayı tahlil eden Lavoisier'in havanın iki gazdan meydana gelmiş olduğunu meydana çıkarınca kilise tarafından öfkeyle karşılanması, Roma Katolik Kilisesi'nin engizisyon mantığını ortaya koymada önemli örnekler olacaktır.

İnsanlar Osmanlı'ya Sığındı

"Avrupa'da kurulan engizisyon mahkemelerinin temelinde dini kurumların ve din adamlarının olduğunu bu şekilde belirledikten sonra aynı yıllarda Osmanlı Devleti'ndeki adalet sistemi ve diğer dinlere Osmanlı Devleti'nin yaklaşımını ana hatlarıyla beyan etmemiz, engizisyon mağdurlarının Osmanlı'ya sığınma sebeplerini anlamada yardımcı olacaktır."

İslâm Medeniyeti Temelinde

Osmanlı, İslâm medeniyetinin unsurlarını her alanda benimsemiş ve İslâm medeniyetinin neredeyse tüm kurumları devletin "Akıl yapısı" ile geliştirilerek güncellenmiştir. Ayet ve Hadis-i Şerifleri esas alan İslâm medeniyetinin hukuk sistemini bu manada bünyesinde barındıran Osmanlı Devleti'nde kadılık, bağımsız yargı anlayışıyla birlikte devletin kuruluşundan itibaren var olmuştur.

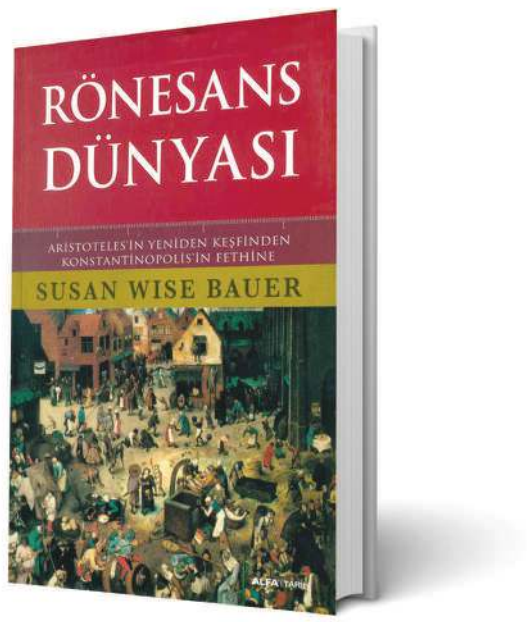

Rönesans Dünyası
Susan Wıse Bauer

15. Yüzyılda İtalya'da başlayan aydınlanma dönemiyle dünyada; bilim, sanat, arkeoloji, tarih ve edebiyat alanı gelişmiş ve bu alanlarda önemli eserler ortaya çıkmıştır.

Karanlık Dönem Bitiyor

Dünyada matbaanın yayılmasıyla birlikte okur-yazar sayısı ve yazılan eserler artmıştır. Bu dönemde Avrupa, Ortaçağ Avrupa'sının cehalet ve gericiliğine son vermiştir. Ortaçağ Avrupası'nda kurulan engizisyon mahkemeleri, dönemin bilim insanları ve aydınlarını aklın almadığı işkence yollarıyla katledilmiştir.

Kaynaklar Bilgi Hazinesiydi

"Gerardo beklediğinde de fazlasını buldu: Yalnızca astronomi metinleri değil, diyalektik, geometri, felsefe ve tıp konularında da klasik ve Arapça metinler vardı; Eukleides, Galenos, Ptolemaios ve Aristoteles'in bilinmeyen metinleri; tam bir bilgi hazinesi. Dili tutulan Gerardo, Taledo'ya göre, Bu konularda Latinlerin zayıflığına hayıflanarak, çevirebilmek için Arapça öğrendi. Yaşamının sonuna kadar, Latince dünyasına birçok konuda en iyi olduğunu düşündüğü kitapları becerebildiği kadar kesinlikle ve tamamıyla aktarmayı sürdürdü."

İlime ve Fikre Karşılardı

Rönesans döneminin ortaya çıkışını anlamak için Ortaçağ Avrupa tarihine bakmak yeterli olacaktır. Düşünmenin, fikir yürütmenin suç olduğu dönemde şifacılar cadı olarak asıldı, keşifte bulunanlar işkence yoluyla öldürüldü. O dönemde din dışında resim yapmak yasak olduğu için sanatta kendisini geliştiremedi.

Düşünmek ve Fikir Üretmek Yasak

"MS 1140'tan az sonra, İtalyan bilgin Cremonalı Gerardo İber Yarımadası'na gitti; Almagest olarak bilinen bin yıllık Yunanca astronomi metninin nadir bir kopyasını bulmaya umuyordu. Metni bulma şansı burada Avrupa'nın herhangi bir yerine göre daha fazlaydı. Yarımadanın güneydeki yarısı yüzyıllardır Arapların elindeydi ve Müslüman İspanya'nın hükümdarları yanlarında binlerce klasik metin getirmişlerdi, bunları Arapçaya çevrilmiş ve Batı'nın yerel dillerinde çoktan kaybolmuştu."

İslâm Dünyasına Yakınlık

Rönesans'ın önce İtalya'da başlamasının nedenleri şöyle sıralanır:

- İtalya, coğrafi konumu nedeniyle Akdeniz uygarlığına ve İslâm dünyasına yakındır.

- Haçlı Seferleri sonunda Akdeniz ticaretinin canlanmasına paralel olarak, İtalya'da birçok liman kenti zenginleşmiştir.

Dünya Bülteni
Bizim İçin Önemlisiniz...
www.dunyabulteni.net

Available on the iPhone App Store
ANDROID APP ON Google play

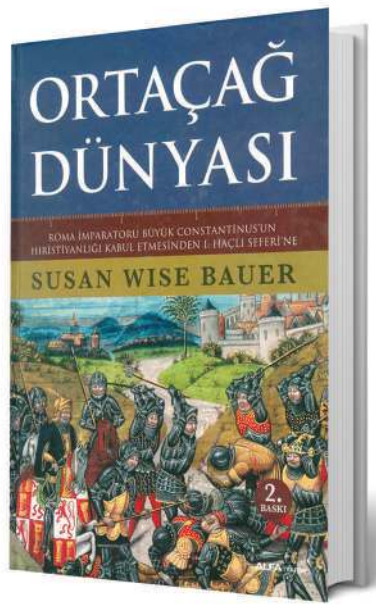

Ortaçağ Dünyası
Susan Wise Bauer

İlkçağ ile Yeniçağ arasındaki Ortaçağ'da Avrupa toplumu Katolik kiliselerinin etkisi altında bilim ve irfandan uzak baskıcı şekilde yönetiliyordu. Dönem, Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkıldığı tarih olan 476'da başlar; Doğu Roma İmparatorluğu'nun yıkılması ile 1453'te sona erer. Böylece bin yıla yakın sürmüş olan Ortaçağ, Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u alması ile kapanmıştır.

Batı Medeniyetinin Karanlık Dönemi

Kitap, Batı medeniyeti için Ortaçağ'ın parlak bir devir olmadığının altını çizer. Bu çağda, medeniyet alanındaki ilerlemeler yavaşlatılmış ve hatta gerilemeye başlamıştır. Barbarlığın hâkim olduğu Avrupa'da bilim, edebiyat ve sanat alanında önemli gelişmeler kaydedilmemiştir.

"Doğu Roma imparatoru Arcadius şiddetli bir ölüm bekliyordu ama sonunda bir hastalık onu götürdü. 408 yılında doğal nedenlerden öldü ve Doğu imparatorluğu'nun tahtını 7 yaşındaki oğlu II. Theodosius'a bıraktı. Pres kralı I. Yezdegerd'in koruması sayesinde, II. Theodosius'a huzur içinde hüküm sürdü. Yezdegerd küçük çocuğun gücünü koruma işini ciddiye aldı. Çocuğa yetkin bir Pers öğretmen sağladı; Doğu Senato'suna II. Theodpsius'u güvende tutma amacını ayrıntılı olarak anlatan bir mektup gönderdi ve Doğu İmparatorluğu'na saldıracak herkese savaş tehdidinde bulundu."

İslâm Medeniyeti Dünyaya Yayıldı

Ortaçağın en önemli olaylarından biri Müslümanlığın yayılmasıdır. Yazar, Arapların İslâm çatısı altında birleşerek güçlendiğini belirtir. Kurulan imparatorluk ve yapılan seferlerle İslâm medeniyeti tüm dünyaya yayılmıştır.

Kâğıt, Pusula ve Barut

Ortaçağ Avrupa'sının yönetim şekli olan derebeylikler, zengin olmak için Haçlı Seferlerini başlatmışlardır. Bu seferlerde, başta İstanbul olmak üzere Anadolu'da yol üzerinde bulunan kasabalar, şehirler bilim ve sanat merkezleri büyük zararlar görmüşlerdir. Avrupalılar Haçlı Seferleri sırasında tanıştığı; kâğıt, pusula ve barut gibi önemli buluşları batı kültürüne aktardılar.

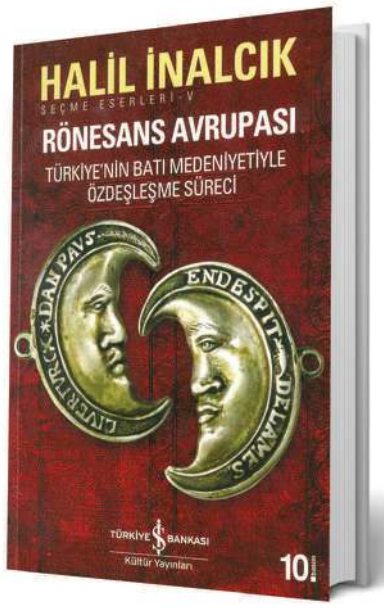

Rönesans Avrupası
Halil İnalcık

Tarih, insanın eseri olan gelişmeyi inceler. Bu gelişme, bir organizmanın büyüyüp gelişmesi gibi geçmişi daima içinde taşır, geçmişin izleri ile özgünlüğünü kazanır. Tarih, insanlığın özel kişiliğinin oluşumunu gösterir. Kitaba göre modern tarih tüm geçmişi içinde taşır. Tarihte geçmiş ile ilgisi kalmamış bir an bir durum gösterilemez.

Rönesans'ın Osmanlı ile Bağlantısı

Rönesans tarihini Batı dillerinden çevrilmiş kaynaklardan okuyanlar, konuyu adeta tümüyle Batı ve Orta Avrupa'da, bu bölgenin iç dinamikleriyle başlayıp bitmiş bir süreç olarak algılar. Halil İnalcık kitabında "Rönesans Tarihi" ve sürecini Osmanlı'nın ayrılmaz parçası olarak görür.

Ortaçağı Temsil Eden Kurumlar

"Avrupa'daki hızlı gelişmelerle Yeniçağa doğru kapı aralanmakla birlikte Ortaçağı temsil eden birçok kurum henüz varlığını sürdürmektedir. Ortaçağların bir mirası olan Roma-Germen İmparatorlukları, 1806'ya kadar varlığını devam ettirecek, papalık 1684'te Türklere karşı savaşa, bir tür Haçlı Seferi karakteri vermek için Kutsal Liga'yı kurabilecektir. Ortaçağların ayrıcalıklı sınıfları olan aristokrasi ve ruhban sınıfları imtiyazlarını Büyük Fransız Devrimi'ne kadar korumuşlardır. Ekonomik alanda Ortaçağların lonca teşkilatı, kesin olarak ancak Fransız Devrimi'nden sonra kaldırılabildi. Bu gibi olaylarda büyük bir önem gören bazı tarihçiler, Ortaçağları 1789 tarihine kadar uzatmışlardır."

Tarihçiler Dönemleri Ayırdı

Kitabı bölümlendirmede kolaylık olsun diye belirli bir yıl gösterme yoluna gidilmiştir. Kimi tarihçiler, Avrupa'da yeniçağın başlangıcı için Amerika'nın keşif tarihini yani 1492 yılını öne sürerler; çünkü bu tarih, Avrupa'nın geleceği için birinci derecede önemli olayları derlemiştir.

Devletlerin Yönetim Şekilleri

Halil İnalcık'a göre modern Avrupa'nın kökenleri İtalya'da aranmalıdır. İtalya, diğer Avrupa ülkelerine birçok bakımdan örnek olmuştur. 15. Yüzyılın ortasına doğru Güney İtalya'da Napoli Krallığı, ortada Kilise Devleti, Kuzey'de Toscana'da Floransa Cumhuriyeti, Milano Dukalığı, Savoy Dukallığı, Ceneviz ve Venedik başlıca devletleri oluşturmaktaydı. Bu devletlerin yönetim şekillerini hakkında da bilgi veren kitap; demokrasi, oligarşi, monarşi ve tiranlık gibi yönetim şekillerini örneklerle sunar.

Rönesans Kavramının Doğuşu

"Rönesans kavramı, J. Burckhardt'ta insanın dünya görüşündeki temel bir farklılaşmayı ifade eder. Bu dini ve içsel hayatın yepyeni bir görünüşü olan reformasyondan da tamamen ayrıdır. Burckhardt, Ortaçağdaki koşulların Rönesansı hazırladığını kabul etmekle beraber, Rönesansı ondan tamamıyla ayrı bir tarihi dönem olarak canlandırır. Rönesans sözcüğü tam da bu döneme tanıklık eden kişiler tarafından kullanılmıştır."

Eski ve Milli Geleneğin Devam Etmesi

Kitap, Rönesans sanatının Ortaçağın genel akışının doğurduğu yeni bir dünya görüşünün, bir olgunluğun sonucu olduğunu belirtir. **"Rönesans'ın beşiği İtalya'dır. Bu hareket Yunan-Roma üslûbunda yani klasik karakterdeydi. Bunun çeşitli nedenleri vardır. Yunan-Roma sanatının Rönesans için bir ideal olması, İtalyanların bunu eski bir milli gelenek saymalarından, Rönesans'a bu açıdan bakmalarından geliyordu."**

DENİZ DEMİRDAĞ

Yaşamın Karmaşıklığı ve Doğanın Yalınlığı

20. Yüzyılın en kendine özgü yazarı-şairi Fernando Pessoa, edebiyatın her alanından binlerce sayfalık eser bırakmıştır. İlk defa Pessoa okuyacaklar için **"Başıboş Bir Yolculuktan Notlar"** *kitabı güzel bir başlangıç olacaktır.*

Portekizli şair, yazar, düşünür ve edebiyat eleştirmeni Fernando Pessoa, 1888 yılında Lizbon'da doğdu. 20. Yüzyılın en önemli edebiyatçılarından ve Portekiz modernizminin öncülerinden olan Pessoa, Milton, Shelley, Keats, Poe, Byron, Whitman, Shakespeare, Baudelaire'den etkilenmiş ve ilk şiirlerini, İngilizce olarak 1905-1908 yılları arasında yazmıştır.

"Her sanat edebiyatın bir biçimidir, çünkü her sanat bir şey söyler. Söylemek iki türlü olur. Konuşmak ve susmak. Edebiyat olmayan sanatlar, ifadeci bir sessizliğin yansımalarıdır."

Geleneksel Görüşleri Yansıtır

Pessoa'nın geride bıraktığı on binlerce sayfa, onun hem edebiyatın her alanında eser veren biri olduğunu hem de sayısız kişilik oluşturarak bu eserleri onların tarz ve üslubundan yazdığını gözler önüne sermektedir. Yazarın eserlerinde yaşamın karmaşıklığına karşın doğanın yalınlığını savunan geleneksel bir görüş ile karşılaşırız.

"Ruhum gizli bir orkestra benim; hangi enstrümanlara dokunduğumu, hangilerinin benim içimde gıcırdadığını bilmiyorum. Bir senfoni olarak tanıyorum kendimi ancak."

(Huzursuzluğun Kitabı)

Binlerce Sayfa İçerisinde Seçildi

Kitap adından da anlaşılacağı gibi Pessoa'nun eserlerinden derleme notlarından oluşmaktadır. Bu metinler, Fernando Pessoa'nın bavuluna titizlik ile yerleştirdiği yirmi yedi bin dört yüz elli üç metin ve on binlerce sayfa arasından rastgele seçilen metinlerdir. Kitaptaki metinler yazarın sevdiği, üzerinde durduğu; Portekiz, teoloji, düşlemek, hissetmek, yaşamak, aşk, kayıp duygusu gibi kasti bir dağınıklık ile seçilen içsel ve günlük temalar etrafında dolanmaktadır.

"Hepimizin iki hayatı var:
Gerçek olanı, çocuklukta düşünü kurduğumuz,

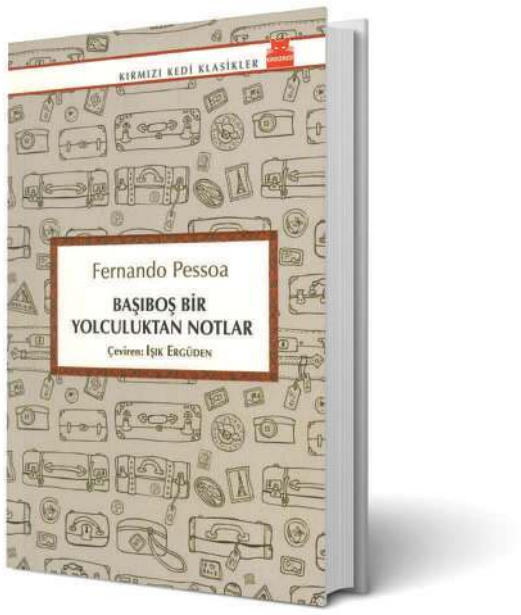

Yetişkinlikte, pus perdesi üzerinde düşlemeye devam ettiğimiz hayat;
Sahtesi ise başkalarıyla paylaştığımız,
Pratik yaşam, yararlı yaşam,
Sonunda bir tabutun içinde biteni."
(Daktilo Yazısı)

Edebiyat Severlerin Beğendiği Kitap

Eser baştan sonra ezberlenecek paragraflar, dizeler, satırlar barındırmaktadır. Birçok metnin toplandığı bu eser, **"Edebiyat severlerin"** el kitabı olabilecek nitelik taşımaktadır. Kişiyi bilgece düşünmeye yönlendiren yazar, insanın yeryüzündeki varlığının bilincini de sorgulatıyor. İnsana sonsuzca düşünebileceği bir dünyanın kapısını aralama olanağı sunuyor.

"Bulmak için kendimi,
Çiçeklerde, kuşlarda, tarlalarda, kentlerde;
İnsanların davranışlarında,
Sözlerinde ve düşüncelerinde;
Güneş ışığında,
Ve artık yok olmuş dünyaların,
Unutulmuş haberlerinde,
Aramalıyım."
(Adsız Şiir)

Kısa Ömrüne Onlarca Kitap Sığdırdı

Fernando Pessoa, 47 yıllık yaşamı boyunca dört adet kitap yayımlamıştır. Bu kitapların üçü İngilizcedir. Ancak bu dört eserin yanı sıra çeşitli dergilerde birçok şiir, deneme ve eleştiri yazıları yayımlanmıştır. Pessoa'nın kaleme aldığı ancak yayımlamadığı birçok eseri de bulunmaktadır. Bu el yazmaları Pessoa'nın ölümünden sonra 1942 yılından itibaren yayınlanmaya başlamıştır ve bu eserlerin sayısı şu an 26 cilttir. **"Başıboş Bir Yolculuktan Notlar"** kitabında yazarın birçok eserinden izler bulmaktayız.

"Kişi eğer gerçekten bilgeyse, okumayı bilmeden, kimseyle konuşmadan, sadece duyularını kullanarak, bir iskemlenin üzerine oturup, bütün dünyayı temaşa etmekten haz alabilir; yeter ki ruhu asla kederli olmasın."

(Huzursuzluğun Kitabı)

Ekonomiler Nasıl Çalışır?

Yazar, kitabında ekonominin merkezini oluşturan fikir ve akımları inceliyor. Adam Smith'in **"Görünmez el"***i ve arz-talep kanunu gibi temel doktrinlerden servet ile mutluluk arasındaki ilişkiyi araştırarak, Keynes'in 20. Yüzyılın akıbetini değiştiren* **"Genel Teori"***siyle ekonomi ve psikolojiyi birleştiren akımlarını okurlarına sunar.*

İnsanların Dikkatini Böyle Çeker

Ekonominin, işler yolunda gitmediğinde fark edilen bir olgu olduğunu söyleyen yazar, iktisat bilimine ancak ekonomi krize girdiğinde, binlerce insan işinden olduğunda, fiyatlar hızla tırmandığında veya düştüğünde kulak keseriz, der.

Temelinde İnsan Vardır

Ekonomi, temel olarak insanı inceler. Başarıya nasıl ulaştığımızı, bizi mutlu eden şeyleri, insanlığın nesiller boyunca nasıl daha sağlıklı ve zengin hale geldiğini araştırarak cevap bulur.

"Ekonomi aynı zamanda insanları neyin motive ettiğini inceler; zorluk veya başarı karşısında ne verdiklerine bakar. İnsanların kısıtlı seçenekler karşısında yaptıkları seçimleri ve neyi neye tercih ettiklerini konu alır. Ekonomi; tarih, politika ve psikolojiyi kapsayan bir bilimdir. Tarihin görevi geçmişteki hatalarımızı göstermekse, ekonominin de gelecek seferde neleri daha farklı yapabileceğimizi göstermektir. Bunu başarıp başaramadığımız ise ayrı bir tartışma konusudur."

Mutluluk Endeksi İdeolojisi

Yazar, **"Mutluluk ekonomisi"** kavramının geleneksel ekonomide bir karşılığı olmadığını söyler. Bir ülkenin ilerlemesinin mutlulukla ölçülmesi gerektiği fikri, 19. Yüzyılda faydacılık felsefesinin kurucusu Jeremy Bentham tarafından ve **"En çok insan için, en çok mutluluk"** kavramıyla ortaya atılmıştır.

Gayri Milli Endeks

"Mutlu olmamız için karşılamamız gereken temel insani ihtiyaçlar vardır. Bunlar; barınak, iş, sağlık gibidir. Psikolog Abraham Maslow, 1943 yılında bu hiyerarşiyi çizer ve insanı nelerin mutlu ettiğini araştırır. Mutluluk iktisatçıları, temel fizyolojik ve güvenliğin

> "Paranın tüm kötülüklerin kökeni olduğunu düşünüyorsun. Peki, paranın kökeninin ne olduğunu hiç düşündün mü?"

karşılandıktan sonra ortaya çıkabileceğini söyler. Gayrisafi milli mutluluk endeksi ideolojisi, Bhutan'ın kalkınma planlarıyla mutluluğu arama hakkını bir araya getirir. Yani bu ideoloji, Bhutan'ın insan hayatının amacıyla ilgili bireysel gelişimi merkeze alan vizyonunu yansıtır."

Ekonominin Temel Rehberi

Ekonomi haberleri arasında en çok takip edilen içeriklerin; ödemeler dengesi ve istatistikler olduğunu belirten kitap, bir ülkenin sağlığını değerlendirirken finansal ve ekonomik ilişkilerinin ayrıntıları ile gayrisafi yurtiçi hasılanın en önemli veri olduğu söyler.

"Ödemeler dengesi bilançosu, bir ülke ile dünyanın geri kalanı arasında, belli bir sürede gerçekleşen finansal ve ekonomik akışları kaydeder. Hem kamu sektörünü hem de özel sektörü kapsar ve hükümet harcamaları ile borçlanmalarını kaydeden bütçe veya mali hesaplarla karıştırmamalıdır."

BİLGİ KUTUCUĞU

Stagflasyon: Yüksek enflasyonun durgun ekonomik büyümeyle beraber olması durumudur.

Sübvansiyon: Genelde hükümet tarafından, bir işletme veya endüstriye destek için verilen para. Korumacılık tipi olarak eleştirilir.

Denge fiyatı: Arz ve talebin eşleştiği fiyat noktasıdır.

Enflasyon: Ekonomideki ürünlerin fiyatının artma orandır.

Deflasyon: Bir ülkedeki malların ortalama fiyatının düşmesi durumudur.

Altın standardı: Ülkelerin kurlarının ürün veya hizmetler toplamıdır. Taleple beraber piyasa ekonomisine güç verir.

BIS: Parasal ve finansal istikrarı sağlamaya yönelik olarak merkez bankaları ve diğer kurumların kendi aralarındaki işbirliğini artırmak amacı ile kurulmuş uluslararası bir organizasyondur.

Dealer: Alım-satım işlemlerinde kendi nam ve hesabına hareket eden kişi ve kurumlara verilen isimdir.

Konsolidasyon: Bir borcun borçlusu tarafından ödenmeyip zorunlu veya gönüllü olarak vade, faiz, tür ve benzeri yönlerden yeniden yapılandırılmasını ifade eder.

YUSUF SAMİ KAMADAN

Ekonomi İnsanlıkla İlgilidir

Ekonomist Niall Kishtainy'nin 2017 yılında yayınladığı, Türkçemize ise geçtiğimiz ay **"Ekonominin Kısa Tarihi"** *adıyla kazandırılan eser, ekonominin aslına bakılırsa Avrupa merkeziyetçi bir tarihini sunuyor. Hatta dar bir çerçevede Kishtainy, verdiği örnekler ve model isimlerle, uzmanı olduğu İngiltere tarihi üzerinden ekonomi tarihine bir açıklama getiriyor.*

Ekonomi tarihi içerisinde Britanya'nın rolü inkâr edilemez şüphesiz. Endüstri devriminin ilk olarak burada gerçekleşmiş olması, insanlık tarihinde büyük olaylara yol açan Karl Marx'ın felsefesini bu topraklarda geliştirmesi, Britanya'nın ekonomi tarihi içerisindeki önemini gösteren açık örnekler. Her ne kadar kitap, başlığındaki kuşatıcılık ile uyuşmasa da yine de okuyucuya bütüncül bir bakış açısı sağlama konusunda da geri kalmıyor. Özellikle sayfalar ilerledikçe soyut bir yapı haline gelen kimi ekonomik yaklaşımlar, yazarının kolay anlaşılabilir üslubu ve tercümenin akıcı olması dolayısıyla okuyucu için okuması oldukça keyifli bir hâl alıyor.

Temel Ekonomik Terimler

"Ekonomi sözcüğü kulağa biraz yavan gelebilir ve bir dizi sıkıcı istatistik belirebilir hemen aklınızda. Ancak ekonomi gerçekten de insanların hayatta kalmasına, sağlıklı ve eğitimli olmasına nasıl yardım edileceğiyle ilgilidir. Ekonomi insanların eksiksiz, mutlu hayatlar yaşaması için gerekli şeyleri nasıl elde ettiğiyle ve bazılarının neden edemediğiyle ilgilidir. Eğer temel ekonomik problemleri çözebilirsek, belki de herkese daha iyi bir hayat sürme konusunda yardımcı olabiliriz."

Ekonomik Gelişmenin Serüveni

"**Oeconomicus**" şekliyle Yunanca'dan gelen ekonomi kelimesi; hane anlamına gelen "**Oikos**" ile kural, yasa anlamına gelen "**Nomos**" kelimelerinin oluşturduğu bir terkipten meydana geliyor. Yunanlılar zamanında evlerin ekonomisini ilgilendiren bu kelime günümüzde çok daha karmaşık bir yapıyı içeriyor şüphesiz. İlk insanlar meyve toplayıcılığı ve avcılık ile geçimlerini sağlamış, ateşin bulunmasının ardından çanak çömlek gibi kimi malzemelerin yapımı ile yemek yapımı mümkün olabilmiş, ilk ekonomik devrim olarak kabul edilen bitki yetiştirilmesi ve hayvanların evcilleştirilmesi ile de tarım yapma imkânı elde edilebilmiştir. Tabi bu da beraberinde yerleşik hayata geçmeyi ve köylerin kurularak insanların kümelenmesini sağlamıştır. İnsanlar ürettikleri ihtiyaçları dışındaki fazla ürünleri değiş tokuş yöntemiyle birbirlerine sunmuşlar, değiş tokuş yöntemiyle başlayan bu alışveriş sonraki zamanlarda yerini paraya bırakmıştır.

> "İlk sikke MÖ 6. Yüzyılda, bugün Türkiye sınırları içinde kalan Lidya krallığında, gümüş ile altının doğal bir alaşımı olan elektrondan yapılmıştır."

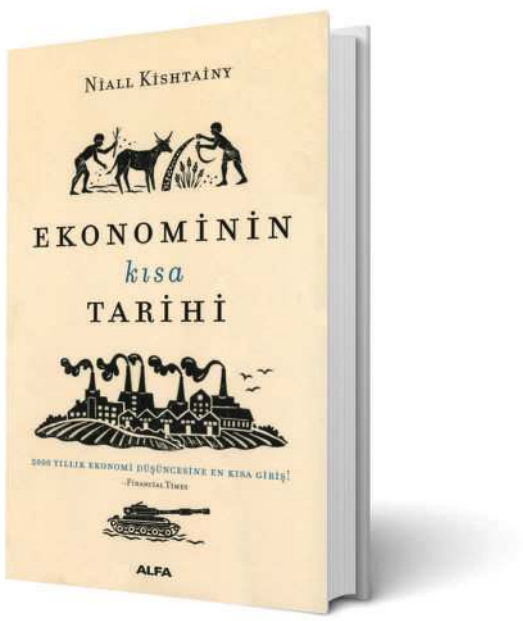

"İlk sikke MÖ 6. Yüzyılda, bugün Türkiye sınırları içinde kalan Lidya krallığında, gümüş ile altının doğal bir alaşımı olan elektrondan yapılmıştır."

Batı düşüncesinin oluşumunda Yunanlı düşünürlerin katkısı inkâr edilemez. Yazar da Platon ve Aristo'nun ekonomiye getirdiği izah ile işe başlar. Tabi o dönemde ekonomik yapı daha da kompleks bir yapı haline gelmiş, dolayısıyla bu durum da düşünürleri bu konuyla alakalı i'mâl-i fikr etmeye itmiş, model beyan etmelerini sağlamıştır.

Bankerlerin Ortaya Çıkışı

İdeal bir toplum hayal eden Platon'un da toplumu doğrudan etkileyen ekonomi gibi bir başlığı atlaması düşünülemedi. İlginç olan gerek bu düşünürler, gerekse de Ortaçağ Hristiyan çevresi faize şiddetli bir biçimde karşı çıkmış. Yazar, ortaçağdaki bu şiddetli karşı çıkışla alakalı örnekleri kitapta verir. Gelişen imkânlara paralel olarak büyüyen ekonomik sistem inanca galebe etmişti şüphesiz.

Ekonomik ve Siyasi Çehre

Ağır sabanların ve yeni tür at koşumlarının icadı daha geniş topraklarda tarım yapmaya olanak sağlıyor, nehirlerin kenarına kurulan çarkların döndürdüğü değirmen taşları ise tahılları daha çabuk öğütüyordu. Bu da beraberinde daha çok ürün elde edimini getiriyordu. Tabi bununla birlikte pazar arayışı da ihtiyaç haline geliyordu. Kapalı topluluklar birbirleriyle ticarete başladıklarında ekonominin seyrini etkileyen yeni bir sektör, bankerler ortaya çıkmıştı. Ayrıca bu bankerler deniz aşırı mal sevkiyatı yapan kişiler için sigortacılık da yapıyorlardı. Gelişen kasabalar feodalizmi de zayıflatıyordu, çünkü artık köylüler para karşılığı çalışmak üzere şehirlere göçüyorlardı. Ekonomik çehre değişirken, bu beraberinde siyasal çehrenin de değişmesini sağlıyordu. Tabi bu klasik kilise öğretisine de darbe vuruyordu.

"11. Yüzyıl başlarında, papa tüccarların hiçbir zaman cennete giremeyeceğini söylüyordu. Bir sonraki yüzyılın sonlarına gelindiğinde ise papa, Homobonus adlı bir tüccarı azizi ilan edecekti."

“Basit Olana Geri Dönün”

BİM ve A101’in Başarı Öyküsünün Mimarı G. Aziz Zapsu’nun Uyguladığı Model ALDI’nin Öyküsü

Türkiye perakende sektörünün yakından tanıdığı Dieter Brandes, ülkemize indirim mağazacılığını getiren ilk isimlerinden biridir. Ülkemizde indirim mağazacılığını ilk kez uygulayan ve BİM’i kuran Aziz Zapsu’nun hem danışmanı hem de çok yakın arkadaşıdır. ALDI’nin başarı öyküsünü konu alan eser, perakende sektöründe olanlar için başucu kitabı niteliğindedir.

İndirim Mağazacılığı Ne Anlama Gelir?

Dieter Brandes kitabında indirim mağazacılığının önemli noktalarını anlatmaktadır. Eser; sadece sayısal olarak, fiyat indirimi olarak veya personel sayısı olarak değil bir bütün hâlinde indirim mağazacılığının ne anlama geldiğini öğretiyor.

Aziz Zapsu’nun En Büyük Yardımcısı

Dieter Brandes gerek Bim’in gerekse A101’in kuruluşunda Aziz Zapsu’nun en büyük yardımcısıydı ve ülkemizde uzun yıllar kalmıştır. Bu iki şirketin kuruluşunun yanı sıra pek çok perakende çalışanının yetişmesinde önemli gayretleri olan birisidir. Brandes, 1993 yılından bu yana organizasyon ve stratejik gelişim alanlarında danışmanlık yapıyor. Türkiye dışında Polonya, Güney Kore, Suudi Arabistan, Meksika ve Kolombiya’da danışmanlıkları bulunuyor.

Ürünü Nasıl Ucuza Satabiliriz?

Dieter Brandes’in bu kitabı; Almanca, İngilizce, Çince, Korece, Portekizce ve Flemenenkçe’ye çevrildi. ALDI, Karl ve Theo Albarech tarafından **“Bir ürünü fiyatlandırmadaki temel prensibimiz insanların bu ürüne ne kadar para verebileceği değil, bizim bu ürünü nasıl daha ucuza satabileceğimiz olmalıdır.”** prensibi üzerine kuruldu.

“Temel Esaslar” kitabında, Dieter sadece bir topluluğun başarı öyküsünü dile getirmez. **“Temel Esaslar”** bir anlayışın,şirket yönetimine uygulanmasını ve tesirini aktarmaktadır. Dieter’in ALDI’deki başarısının BİM ve A101’de de devam etmesinde bu anlayışın temel olduğunun bilinmesi gerekir.

Dieter Brandes **“Basit olanlara geri dönün. Basitlik bir işin aslını ortaya çıkarır ve işlemesini garanti altına alır.”** diyor.

Dieter Brandes

BİM Dünya Çapında Örnek

“Aziz Zapsu ile beraber indirimin temel ilkeleriyle birlikte basitliğin kuramsal bir kültürünü inşa etmeyi başardık. Bu temel kültürel unsurların ALDI’nin kendine has organizasyon sistemiyle birleşmesi zaten ancak 1995 yılından günümüze kadar hala işleyen bu tür sağlam ve derin yöntemler içinde uygulanabilirdi. Bu aynı zamanda, yaklaşık 6 milyar dolar borsa değeri ve 5 milyar dolardan fazla yıllık cirosuyla BİM’in nasıl dünyanın en iyi ALDI taklitlerinden biri olduğunu da gösteriyor. BİM 3.600 mağazada 20.000’den fazla çalışanıyla, şu anda Türkiye’nin en büyük ve en çok kar eden perakende zinciridir. BİM sıfırdan başladı. Aziz Bey ile Hamburg’da 1995 yılının Mayıs ayında karşılaşmamdan hemen sonra Eylül ayında ilk mağazaları açmaya başlamıştık. Peki, nasıl bu kadar başarılı oldu? Sıklıkla ortaklarına karşı çıkan -tabii ki sistem ve konseptler üzerine yapılan tartışmalardan sonra- Aziz Zapsu güçlü ve kendinden emin bir şekilde ALDI modeline bağlı kalmaya karar vererek bu başarıyı elde etmiştir.”

G. Aziz Zapsu

İndirim ve Yönetim Sistemidir

ALDI'nin sistemi bir tür perakende indirim sistemi olmaktan ziyade, herhangi bir işletmede kolaylıkla uygulanabilen bir tür organizasyon ve yönetim sistemidir. Doğrusu, ne zaman indirimden söz edilse, insanların bundan anladığı fiyatların aşağı çekilmesi ve kalitenin düşürülmesi olmuştur. Bizim için ise indirim, bazı masraflardan sakınmanın bir teklifi olarak anlaşılır. İndirim, belirli bir sektör için tipik olan birçok şeyin ihmal edilmesidir.

Kültürel Kurallar Çerçevesinde

"Kültürel kurallar, toplumun birçok birikimine sızmış daha iyi iş gören yasalar gibi çalışmaktadır. Kültürel kurallar, üyelerine nasıl düşünecekleri, hissedecekleri ve davranacakları konusunda kılavuzluk eder. Bu kurallar sık sık ustaca düzenlenmiş, ince yollarla organizasyondaki yeni üyelere ve bir sonraki nesillere aktarılır.

Tüm Kurallar Biriciktir

İnsanlar her zaman kendilerine bir yönelim ararlar ve bu yönelimi genelde yazılı olmayan kaynaklarda bulurlar. Bu tür kurallar her şirketi kendi içinde biricik kılar. Kurumsal kültür çalışanları işine, ürüne ve şirkete yönelik tutumlarını etkiler. Şirketi ayakta tutan ve çalışanların başarılarını özel kılan bu kültürel kurallar sanıldığı kadar da çok değildir. Standartlar ve değerler bir şirketin kişiliğini belirler. Bu tür standart ve değerler genel olarak resmen ve açıkça belirtilmiş ya da yazılı olarak verilmiş olurlar. Bunların dışında şirket çalışanların aklından geçen kültürel kurallar da doğru olabilir."

ALDI'de yapılmayanların bir özeti aşağıdaki listededir:

Yapılmayanların Listesi

- Personel departmanı, zihinsel çalışma yönetiminin yükünü azaltmaya girişmez.
- Kontrol departmanı, talimatlarda bulunmaz.

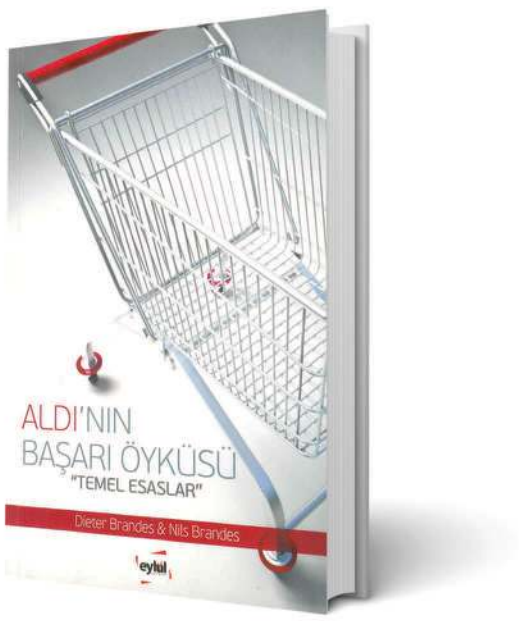

- Kurumsal danışmalarla çalışılmaz.
- Müşteri araştırması yapılmaz.
- Tedarikçilerin fiyatlarını düşürecek karmaşık denetim sistemleri yapılmaz.
- Satış bölgesi veya mağaza türüne göre fiyat politikasında değişiklik yapılmaz.
- Karı optimize edecek niteliklerin içeriğiyle oynanmaz.
- Lojistik için üst düzey karmaşık bir mühendisliğe gidilmez.
- Mağazalarda ürün yerleştirmeleri, müşteri davranışlarındaki psikolojik analizlere göre yapılandırılmaz.
- İşyeri ve şirket arabaları lüks olmaz.
- Tanıtım ve halkla ilişkiler yapılmaz.
- Tedarikçilerden hediyeler kabul edilmez, tedarikçilerden gelen yemek davetlerine gidilmez.

Satış Konseptinin Lokomotifi

ALDI hem iç hem de dış pazarda açıkça sadeliğe dayanan bir satış konseptinin lokomotifi oldu. Tüketicilerin temel ihtiyaçlarını karşılamak için geliştirilmiş basit ürün yelpazesiyle mağazaların verimli ve yalın bir şekilde dizayn ettiler.

“Dünyada Olup Biteni Iskalamayın”

Gazeteci Kübra Par ile mesleki kariyerini ve röportajlarında dikkat ettiği konuları konuştuk. Par, **“Sorular önemlidir. Öncelikle röportaj yapacağım kişiyi iyice tanımaya çalışırım. Daha önce verdiği röportajlar, demeçler, hakkında çıkan yazılar, ne varsa hepsini okurum. Belli bir konuda konuşacaksak o konu hakkında da çalışmak gerekir.”** *diyor.*

İşimi Çok Seviyorum

Genel bir soru ile başlamak istiyorum. Gazetecilik mesleğine nasıl başladınız? Ve neden röportaj?

Üniversitede siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler okumuştum. Boğaziçi Üniversitesi’nde doktora yaparken birden kendimi boşlukta hissettim. Üniversitede asistan olarak görev yapmak istemiyordum, başka iş yapabilir miyim diye düşünmeye başlamıştım ki bir arkadaşım Habertürk’te web sitesinde çalışmak üzere bir kültür sanat editörü arandığını söyledi. Açıkçası fazla düşünmeden kabul ettim, bir yerden başlamak gerekti... Düzenli gazete okuyan biri olarak röportajcılığa özel ilgim vardı. Gazetelerin bana en heyecan veren kısmı röportaj sayfalarıydı. Özellikle **“Pazartesi röportajları”** diye tabir edilen haftalık gündem söyleşilerinin sıkı takipçisiydim. Yapmak istediğim şeyin bu olduğunu fark etmem fazla zaman almadı. İşe başladıktan çok kısa bir süre sonra başlayan röportaj yolculuğu, önce internet ardından gazetede devam etti. Gazetemiz kapandı ama Habertürk web sitesinde her Pazartesi söyleşiler yapmaya devam ediyorum. İşimi çok seviyorum.

Ekip Hesabını Kendi Ödedi

Bu zamana kadar ilgi çekici isimlerle gündem oluşturacak röportajlara imza attınız. Röportaj yaptığınız isimler arasında sizi en çok zorlayan isim veya isimler kimlerdi? Ve sohbetinden en keyif aldığınız isimler...

Zorlayan değil ama en ilginç olanı sanırım ABD Başkan Yardımcısı Joe

Biden'in eşi Jill Biden ile yaptığım röportajdı. İstanbul'a ziyaretleri sırasında iki gün boyunca Dr. Biden'a eşlik eden tek gazeteci bendim. Röportajın kendisi değil ama tüm o güvenlik protokolüne ve öğlen yemeğinde Biden dahil tüm ekibin kendi hesabını ödediğine şahitlik etmek enteresandı. Bu arada size küçük bir sır, ABD'de Başkan ve Başkan Yardımcısı'nın eşlerine eşlik eden ve işi yalnızca Hanımefendi'ye çekim sırasında nasıl poz vermesi ve nasıl gülümsemesi gerektiğini söylemek olan mihmandarlar var...

İşi Şansa Bırakmam

Bir röportaja nasıl hazırlanırsınız?

Sorular önemlidir. Öncelikle röportaj yapacağım kişiyi iyice tanımaya çalışırım. Daha önce verdiği röportajlar, demeçler, hakkında çıkan yazılar, ne varsa hepsini okurum. Belli bir konuda konuşacaksak o konu hakkında da çalışmak gerekir. Sonra sorularımı hazırlarım. Gazete röportajı yapacaksam yaklaşık 20 kadar soru olur önümde, sohbetin gittiği yöne doğru yeni sorular eklenir. En az bir-bir buçuk saat konuşurum. Söz konusu bir televizyon röportajı ise daha dikkatli çalışırım. Önümde mutlaka net bir içerik akışı olur. Farklı başlıklar altında kümelenmiş sorular yazarım. Hatta bir önceki soruya vereceği yanıtın ne olacağını tahmin etmeye çalışarak ona bağlı alternatifli sorularla bir oyun planı kurmaya çalışırım. En son içerik editörümüz-koordinatörümüzle sorulara son şeklini veririz. 45 dakikalık program için bugüne kadar hiç 70 sorudan az bir akışla çıkmadım. Elbette program sırasında spontane sorular da soruyorum ama işi şansa bırakmamak, cephaneyi dolu tutmak lazım.

Röportaj yaparken nelere dikkat edersiniz?

Kulağa çok beylik bir laf gibi gelebilir ama gazetecilikte tarafsızlık hakikaten çok önemli... **"Bir röportajcının uzak durması gereken 3 şeyi say"** deseniz **"Klişe sorulardan uzak dur, ön yargı ile aklından geçeni karşındakine söyletmeye çalışma, karşındaki sevdiğin veya görüşleri sana çok uyan biri dahi olsa asla çanak soru sorma"** derdim. Ayrıca gazete röportajlarını yayınlamadan önce konuştuğum kişiye mutlaka göndermeye çalışırım çünkü vuruş sayısını tutturmak için kısaltma yapmak gerektiğinde anlam farklılıkları doğabiliyor. Bazen tek bir başlık o kişinin günlerce hedefe konmasına neden olabilir ve her gazetecinin kâbusu yayın sonrası **"Ben onu öyle söylemedim"** suçlamasıyla karşı karşıya kalmaktır. Bir cümleyi cımbızlayıp, onu başlığa çekip, polemik yaratmayı maharet sanan meslektaşlarımız var ama ben bunun ucuzluk olduğunu düşünenlerdenim...

Tabii ender de olsa röportajı gönderdiğinizde baştan aşağı değiştirmeye kalkışanlar çıkabiliyor, buna karşı en doğru taktik röportajın deşifresini değil tasarlanan sayfanın fotoğrafını göndermek ve yalnızca maddi yanlışlar varsa onları düzeltebileceğinizi söylemek... Bu arada ses kaydı alıyorsanız iki farklı kayıt açmayı ihmal etmemek lazım, birinin başına bir şey gelse bile yedeğiniz olmalı...

"Bir röportajcının uzak durması gereken 3 şeyi say, deseniz **'klişe sorulardan uzak dur, ön yargı ile aklından geçeni karşındakine söyletmeye çalışma, karşındaki sevdiğin veya görüşleri sana çok uyan biri dahi olsa asla çanak soru sorma'** derdim."

Kübra Par için olmazsa olmaz nedir?

İç huzuru...

Meslek hayatınızda dönüp baktığınızda unutamadığınız bir anınız var mı?

Henüz o derece büyük bir anım yok, umarım bir gün olur.

Kübra Par ekran dışında nasıl birisidir?

Daha rahat! Ekranda hele de canlı yayında kameraları tamamen unutup daha içten olabilmeyi isterim, zamanla olur diye umuyorum...

Sosyal medyadaki paylaşımlarınızda sanata ve eskiye karşı bir ilginiz var... Hobileriniz nelerdir?

Hobi kelimesini sevmeyenlerdenim. Gazeteciliğe başlayıncaya kadar edebiyat ve sanatla epeyce ilgiliydim. 20'li yaşlarımın başında pek çok edebiyat dergisinde yazdım. Sonra bir güncel sanat merakı başladı, bir süre Ayşe Erkmen'e asistanlık yaptım ama kendi işlerimi üreteceğim bir aşamaya gelmeden gazetecilik serüveni başladı. İlla bir hobi olarak söyleyeceksek sanırım mimariye olan ilgimi bu şekilde değerlendirebiliriz.

Bir gününüzü nasıl geçiriyorsunuz?

Son derece sıradan... Gazeteye hemen her gün gidiyorum, akşamları da ev...

Yakın zamanda severek okuduğunuz bir kitap oldu mu?

Elimde Medya Grup Başkanımız Kenan Tekdağ'dan aşırdığım, Steven Levitsky ve Daniel Ziblatt'ın kaleme aldığı **"How Democracies Die, What History Reveals About Our Future"** adlı kitap var. Geçen hafta bir arkadaşım Pierre Hadot'nun **"Yaşam için Felsefe"** adlı kitabını hediye etti, çok bilinen bir kitap ama ben ıskalamışım, severek okudum.

İşin Mutfağına Girmek Önemli

İletişim fakültesinde okuyan gençlere ne gibi tavsiyeler verebilirsiniz?

Gazeteci ya da televizyoncu olmaya hevesiniz varsa okulda fazla oyalanmayıp bir an önce işin mutfağına girin, farklı yerlerde staj yapın. Her gün en az 3 gazete ve belli başlı köşe yazarlarının tümünü okuyun, haber sitelerini takip edin. Dünyada olup biteni de ıskalamayın, akşamları uluslararası yayın yapan TV'lerde neler konuşulduğuna göz atın. Sadece sosyal medyaya düşen haberleri okumak size bir şey kazandırmaz. İmkânınız olursa iletişim fakültesi sonrası, hukuk, iktisat, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, sosyoloji gibi alanlarda yükseköğrenim yapın... **"Bunların hepsini yapıyorum ve işim yok"** diyorsanız bizi arayın.

HACER YEĞİN

Avrupa Maddedir, Osmanlı Ruh

Sadeliğin imandan neşet ettiği; azın daha çok ve küçüğün evla olduğu, gereksiz debdebe ve süsün ise cinayet addedildiği klasik devirler; değişmeyen tek şeyin değişim olduğu devirlerle yer değiştirir, biraz geri çekilir ve hakikatinin anlaşılacağı döneme kadar gizlenir. Avrupa maddedir, Osmanlı ise ruh... Gün gelir hayret makamı yerini hayranlığa bırakır, hayranlık da teslimiyete.

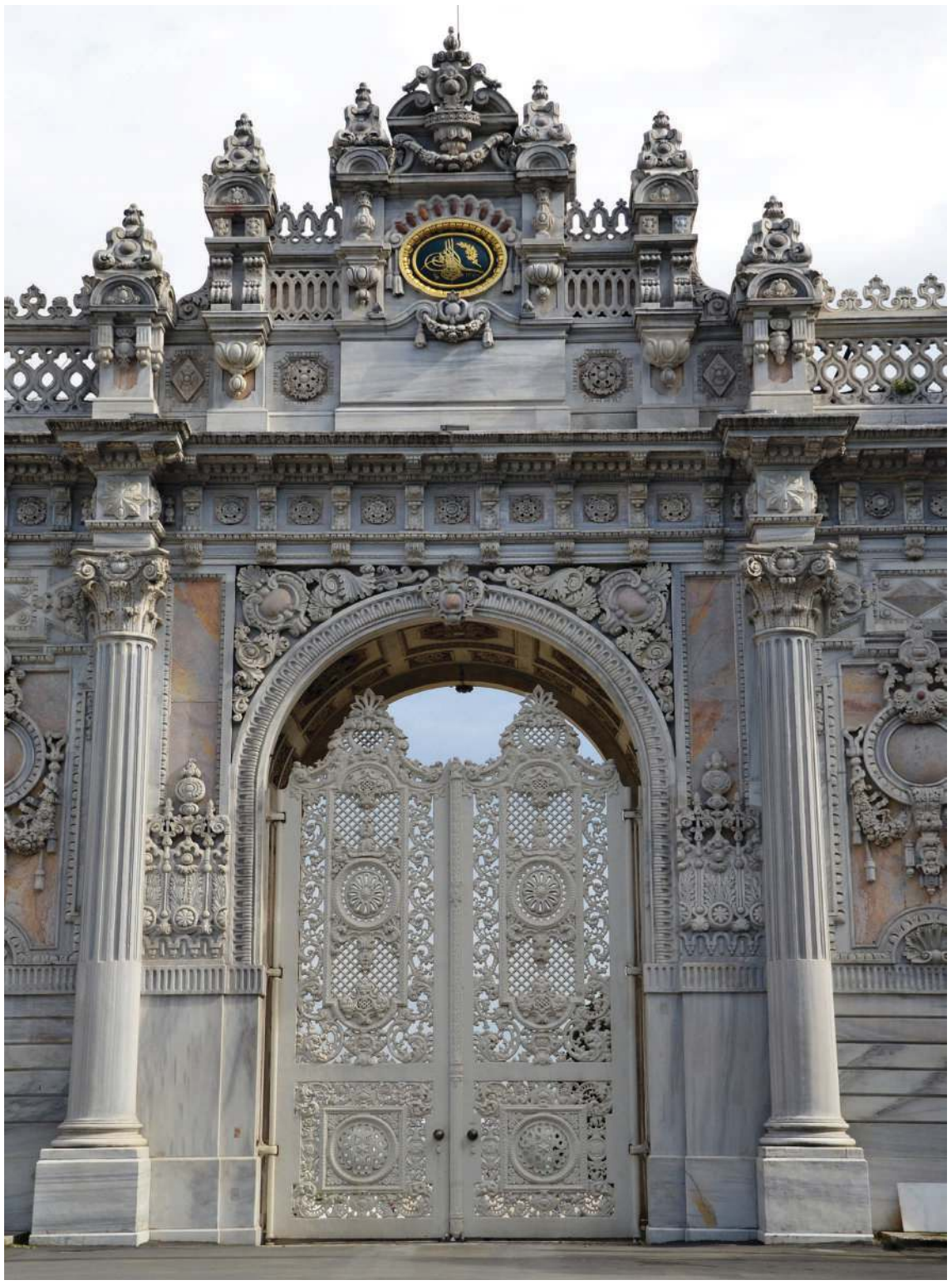

Rokokonun Gelişmesi

Coğrafi keşiflerle başlayan, sırasıyla Rönesans ve Reformla devam eden; Avrupa'da bilim, sanat, mimari, siyaset ve düşünce alanında köklü değişimlerin yaşandığı yaklaşık üç yüzyıla yayılan aydınlanma döneminin ilk etkileri Osmanlı'nın Lale devrine tekabül eder. III. Ahmet'in 28 Mehmet Çelebi'yi büyükelçimiz olarak Avrupa'ya göndermesi neticesinde Osmanlı'da Fransız Rokokosu etkili olur. 1780 yılında tahta çıkan I. Mahmut zamanında Avrupalı sanatçılar eliyle mimariye giren akant yaprakları, deniztarağı motifleri, kartuşlar ve bitki bezemeleriyle klasik çizgiyle değişir.

Sanatta Yeni Bir Üslup

Geleneksel plan boyutunda büyük bir değişiklik olmasa da baklavalı başlıklar, sivri kemerler ya da düz çizgiler yerlerini; özgün bir şekilde yorumlanmış Osmanlı Barok ve Rokokosu diyebileceğimiz yeni bir üsluba bırakır. Portekizcede **"Eğri büğrü, kırık dökük inci tanesi"** gibi bir anlama gelen Barok; aşırı süslemeyle kendini belli eden saray sanatı olarak kabul edilir. Avrupa sanatının geç Rönesans ve Maniyerizm'i izleyen özgün üslubu Barok'tur. Bu üslup İtalya'da başlar ve diğer Avrupa ülkelerinde kontra-reform çağının Katolik taşkınlığının bir ifadesi olarak gelişir. Özellikle detay yapı ögelerinde ve mobilyalarda kullanılan kıvrımları bol, gösterişli bir bezeme tarzı olan Rokoko ise 18. Yüzyılın başlarında İtalyan sanatı egemenliğine karşı Fransa'da başlayıp diğer Avrupa ülkelerine yayılmıştır.

Baroktan Önce Rokoko Başladı

İstanbul'da Rokoko ilk kez III. Ahmet Çeşmesi cephelerinde kullanılan bir **"Akant Frizi"**

ile görülür. Klasik üsluba aykırı ilk Barok yapı, yirmi dört yıllık saltanatı boyunca Osmanlı Batılılaşmasının en reformist padişahı I. Mahmut'un yaptırdığı Nuruosmaniye Camisi'dir. Çeşmeden 25 yıl sonra biten Nuruosmaniye, hem Osmanlı anıtsal cami mimarisinin hem de İstanbul'un sur içi siluetini oluşturan büyük camilerin sonuncusudur. Bir anlamda Osmanlı klasik çağının kapanışı ve yeni bir geleceğin neşv-ü neması için kuvvetli bir işarettir. Türkiye için tarihi açıdan önemli olan, Avrupa'nın tersine Osmanlı Barok üslubundan önce Osmanlı Rokokosunun başlamış olmasıdır.

Nadir Osmanlı Eseridir

Bundan sonra mimarlık tarihimize I. Mustafa'nın, hiçbirine kendi adının nasip olmadığı, Barok mimari üslubun belirgin etkileriyle üç saray camisi girişi yaptırır. Bunlardan Üsküdar'daki yüksek kaidesine dairesel merdiven formuyla ulaştığımız Ayazma Camii'nde dış cephe kabartmalarında ve biçim bakımından klasik dönemi andıran minberin vaaz kürsüsünde eski dönemdeki geometrik süslemeler yerini barok kıvrımlara bırakır. **"Fevkani"** olarak adlandırılan yükseltilmiş camilerin bir diğer örneği Laleli Camii'nde kubbenin sekiz taşıyıcıya oturduğu klasik şema; S biçimindeki payandalarda, dalgalı yuvarlak kemerlerde ve kıvrımlı pencere pilasterlerinde yeni üsluba dönüşür. Yine Batı mimarisinin detaylarıyla öne çıkan I. Abdülhamid'in yaptırdığı 1778 tarihli Beylerbeyi Camii; ahşap kubbesi ve fildişi, sedef kakmalı ahşap minberi ile dikkate şayan bir yapıdır. Artık klasik dönemdeki ahşap mimari ögelerden vazgeçilmiş olmasına rağmen bu yönüyle geç Osmanlı'nın nadir örneklerinden biri olmayı başarır. Şüphesiz Barok camilerin en güzeli ve Avrupa Barok üslubuna en yakın tasarlanmış olanı; Nusretiye Camii'dir.

Sembolik Eser Özelliği Taşır

Eski Tophane Camii'nin yanmasından sonra aynı arsada saray mimarlarının mensup olduğu Balyan ailesinin muhtemelen ilk sultan yapısı olan bu yapı; her yönüyle klasik dönem mimarisinin özgün Osmanlı Barok üslubuna dönüştüğü sembolik bir eserdir. Bununla birlikte bezeme motifleriyle Batı'nın ampir üslubu etkilerini de taşır. Yapıya Barok karakter kazandıran unsur; erken Osmanlı mimarisindeki kütlesel olarak zemine oturma meyyalinin yerine, zeminden kurtulma hissini güçlendiren düşey oranların egemenliğidir. Kubbe çevresindeki kuleler ve onların soğan karınlı profilleri, caminin derin yivli kütleleri, pencerelerin güçlü söveleri, ağır pilasterler cami mimarisini sıra dışı bir siluete taşır. Plastik kütleyi biçimlendiren iki katlı hünkâr daireleriyle eski camilerin revaklı girişleri tamamen

> "Her şeyi kaybetmek, gerçekten her şeyi kazanmak için bir başlangıçtır…"

değişik bir niteliğe dönüşmüş; bir saray girişi havasına bürünmüş olur.

Karakteristik İzler Görülür

17-18. Yüzyıllarda özel kitaplıkların yapılması, külliyelere dâhil edilen imaret, türbe, mektep ve sebillerin yeni üslupla yorumlanması da başka bir eğilimdir. Nuru Osmaniye külliyesindeki kitaplık, Koca Ragıp Paşa'nın Sübyan mektebi ve kitaplığı, Murad Molla kitaplığı özellikle hatırlanabilir. Yine I. Mahmud döneminin Hasan Paşa ve Beşir Ağa Külliyeleri, Yeni Han ve Simkeşhane gibi yapılarında; hülasa 18.Yüzyılda İstanbul'unun dini ve sivil mimarlık örneklerinde Barok ögeleri bolca görürüz. Klasik döneme göre daha zengin silmeler, kubbe kasnakları ve altındaki köşe kulelerinin tasarımları, pilasterlerin eğrisel profilleri, minarelerin derin yivleri, pencereler üzerinde (C) ve (S) eğrileriyle oluşturulan kemerler bu üslubun karakteristik ögeleridir.

Sivil Mimarinin Kamulaşması

Lale Devri'nin dolayısıyla Türk Rokokosunun eski İstanbul'a ve diğer şehirlerimizin sokaklarına en önemli armağanı; meydan çeşmeleri ve sebiller olmuştur. Bunların başında ise Bab-ı Hümayun karşısındaki III. Ahmet çeşmesi gelir. Paris ve Viyana'daki yaldızlı bezemeleri ile göz alıcı sarayların havasını İstanbul'da sokak köşelerindeki bu çeşmeler ve sebiller üzerinde

RİSALE

Dünden Bugüne
Yarın İçin...

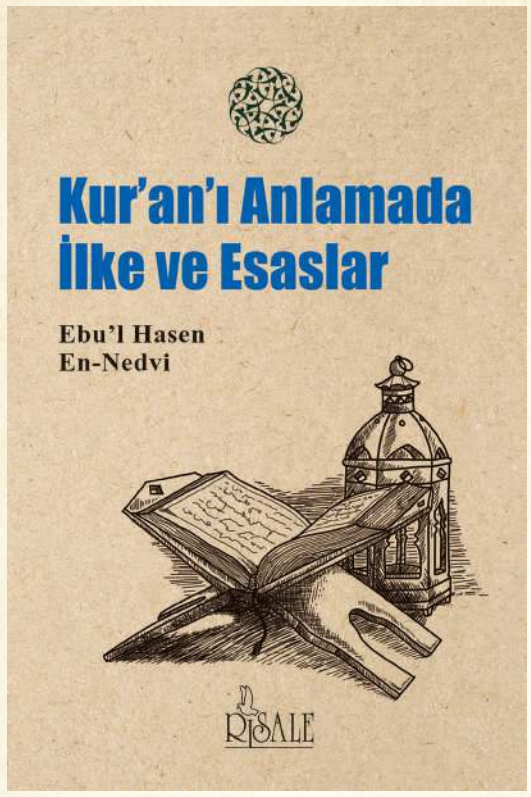

Kur'an'ı Anlamada İlke ve Esaslar

Ebu'l Hasen En-Nedvi

Kur'an-ı Kerim'in muhatabı bütün insanlıktır. Ancak nasıl ki yeryüzünün değişik parçaları verim gücü ölçüsünde, suya duyduğu ihtiyaç nispetinde ve kendisinden yararlanma gücü bakımından yağmura ihtiyaç duymada birbirinden farklıysa ve nasıl en değerli gıdalar, değişik insanların midesinde değişik etkiler yapıyorsa, Kur'an-ı Kerim'in insanlara hitabı da herkes için aynı olmakla birlikte, onu kabul etmede ve ondan yararlanmada herkesin yeteneği eşit değildir. Nesne tektir, fakat onun insanlardaki yeri ve etkisi birbirinden farklıdır.

/risaleyayin
/risaleyayin
/risaleyayin

www.ktpkitabevi.com

bulursunuz. Kalan iyi korunmuş anıtsal eserleri; **"Mehmet Emin Ağa Sebili, NuruOsmaniye Sebili, NuruOsmaniye'de 3. Osman Çeşmesi, Hamidiye Sebili, Eyüp'te Mihrişah Sebili, Nusretiye Sebili"** olarak sıralayabiliriz. Avrupa'dan farklı olarak Osmanlı'nın sivil mimariyi kamusallaştırması da bu yeni sanatın su yapılarına yayılması yoluyla olur. Bazı mezar taşlarından bile taşan incelikli bezeme ve hat tasvirleri her duyarlı insanı alıp götüren tarihi bir bahçedir.

Simetrik ve Merkezi Yapılar

Saray ve kasırlardan günümüze kadar korunmuş en güzel ve zengin örnekleri yine Topkapı Sarayı'nda buluruz. Şehzadeler odası, III. Osman Köşkü, Hünkâr Sofası, I. Abdülhamit'in Has Odası, III. Selim'in annesinin odası, sarayın şömine, çeşme, duvarlarındaki bezeme ve süsleme teknikleri Avrupa'daki XV. Louis devrinin **"Rocaille"**ını andırır. III. Ahmet döneminden itibaren simetrik ve merkezi sofalar üzerinde yükselen plan düzenine uygun yeni köşk mimarisinin bir diğer örneği Haliç'teki Aynalı Kavak Kasrı'dır. Bugün yıkılmış olan Eyüp'teki Esma Sultan Sarayı'nın Thomas Allom tarafından tasvir edilen salon gravürleri bezeme sanatının ulaştığı şaşırtıcı düzeyi belgeler gibidir. Bezemelerdeki bu olağanüstü zenginliğe karşın, bu çağda geleneksel dış mimarinin çizgilerini ve tabiatla uyumlu sadeliğini koruduğunu görürüz.

Genetik Estetiğin Çözülmesi

17. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren bütün bir 18. Yüzyıl boyunca bu eskiye dair unsurların peyderpey ayıklanmasıyla tezahür eden genetik estetiğin çözülmesi; daha sonraki çağda temel plan şemasının terkedilmesiyle nihayet bulur. Hareketli bütünlüklerin en bariz örneklerini oluşturan Gotik ve Barok üsluplar ise yapı biçimine hâkim olan güçlü görsel tasvirlerle insanı etkileyip yönlendirerek; mesuliyet bilincini elinden alır. Baroktaki ışık, gölge, hareket unsurları ve görkemli heyecan dalgası parçanın sınırlarının yok edilmesiyle boşluk duygusunu güçlendirir. Bu tavrın İslâm'daki **"İnsanın dünyayı güzelleştirmekle mükellef bir varlık"** olduğu ilkesiyle bağdaşmadığı açıktır.

Sanatta Dinamik Ortam

Böylece Osmanlı mimarisinin temel üslup özelliklerinden birinin neden **"Sakin bir bitaraftık"** ve sade bir merkezcilik olduğu anlaşılabilir. Çünkü bu durum; her yönüyle tanımlanmış, sınırları çizilmiş plastik bir ortam yerine üzerine ilaveler yapılabilen, yaşayan, dinamik bir ortam sağlar. Eşref-i mahlûkat istidatlındaki insanın kemalet yolculuğundaki değişim, dönüşüm ve yükselişine yaşayan mimari bir anlayışla eşlik etmek işte tam anlamıyla budur.

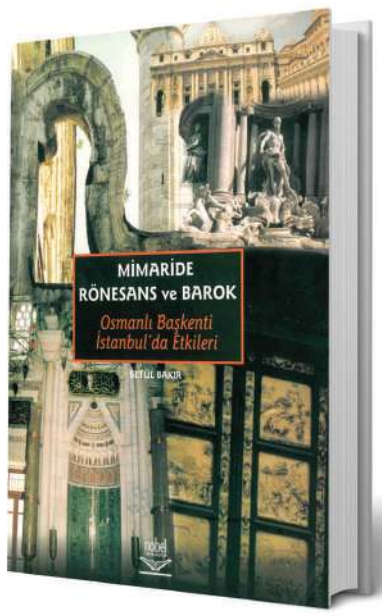

Mimaride Rönesans ve Barok Osmanlı , Başkenti İstanbul'da Etkileri

Kitap, Rönesans akımının doğuşu ve gelişimini tarihsel süreçler üzerinden okuyucularına aktarır. 15. Yüzyıl İtalya'sının eski klasik sanata dönüş hareketleriyle uyanan ve daha sonra tüm Avrupa'yı saran Rönesans akımı klasik Yunan ve Roma eserlerinden alınan ilhamla gelişir. Fletcher'e göre Rönesans hareketi Ortaçağ boyunca ilerleyen erken Roma ve Roman üslupları ile her ülkenin ulusal çizgisinde bir farkındalık oluşturacaktır.

Perspektif Kavramı Genişletildi

Rönesans sanatının iki kaynaktan geliştiğini belirten yazar, birinci olarak Ortaçağ boyunca gözden düşen antik Yunan ve Roma sanatındaki elemanların kullanılması ve bunların yaşatılması, diğeri ise yeni bulunan perspektif tekniğinin uygulanması istediğinden kaynaklandığını açıklar. Perspektif hem resim hem de mimari sanatına, antik sanat ise yalnızca mimariye yansıtıldı. Amaç, mekânın yani üç boyutlu bir cismin kâğıt üzerine aktarılması, tek bir düzleme dönüşme, bir yerde perspektifin oluşturulmasıdır. 15. Yüzyılın ortalarında Rönesans yerine Manyerizm denilen yeni bir gelişmeye yerini bırakmıştır. Dengesiz ve uyumsuz bir sanatı ifade eden bu sözcük döneminde, Venedik'te yöresel izler taşımaktadır. Bunun en güzel örneği ise Jacopo Sansovino'nun tasarladığı ve aynı ismi taşıyan meydanda inşa edilen San Marko Kütüphanesidir.

İlk Barok Adımları

16. Yüzyıl sanat tarihçileri tarafından Barokun babası sayılan Michelangelo'nun tasarladığı Laurenziana Kütüphanesi Rönesans'tan farklı bir mekân anlayışını kanıtlar niteliktedir. Cephedeki kırık alınlıklar, hareketli çerçeveler ilk barok adımlarıdır.

18. Yüzyıl ilk çeyreğinde klasik Osmanlı mimarisindeki değişimlerin oluşturduğu cepheler ve dekorasyon, Batı'dan gelen elemanların klasik mimari unsurlar içinde öğütlemesiyle oluşmuştur.

Sanatın Kademeli Gelişimi

Barok ve Rokoko süsleme örnekleri; çeşme, sebil, köşk, kasır, saray yapıları gibi sivil mimari örnekleri ile cami ve türbe gibi dini yapıların cephelerinde ve iç dekorasyonlarında uygulanarak klasik dekorasyon elemanlarının kademeli olarak uzaklaşmasına neden olmuştur.

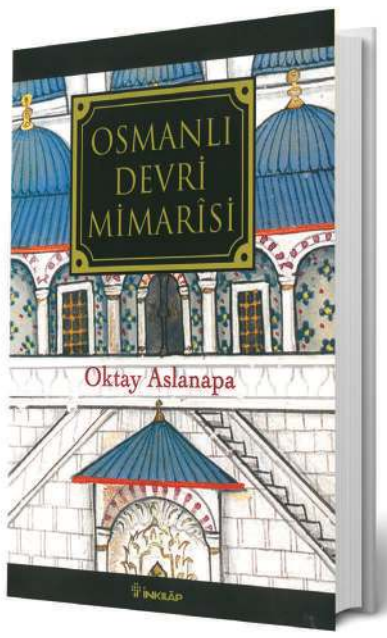

Osmanlı Devri Mimarisi
Oktay Aslanapa

Yazar Oktay Aslanapa bu eseri, Üstad Ekrem Hakkı Ayverdi'nin başlamış olduğu fakat devamını getiremediği kuruluştan I. Dünya savaşına kadar devam eden Osmanlı medeniyetinin izlerini sürmek üzere kaleme almıştır. Burada Orhan Gazi döneminden, Sultan V. Mehmet Reşat'a kadar Osmanlı medeniyetinin bütün mimarlık birikimine ve kült eserlere; hatta bu üslubun ve geleneğin devamı olarak Mimar Kemalettin ve Mimar Vedat'ın genç Cumhuriyete olan katkılarına dahi yer verildiğini görürüz.

Mimari Literatür için Önemli

Bugün Rönesans ve Aydınlanma çağı eserlerine dair yüzlerce araştırma ve basılı eser varken kimi zaman çağının önünde yürümüş; dünya mimarlık tarihine yön vermiş Osmanlı sanatı ve "Baş mimaran Sinan" için bile bu türlü bir derinlikte yazılı yayından bahsetmek mümkün değildir. Bu durumu dert edinmiş olan Aslanapa bir taraftan üzerinde oturduğumuz hazineden bihaber; etraftan medet uman yarı uykulu halimizden bizi çekip çıkarmaya; milli bir şuur ve farkındalık oluşturmaya odaklanıyor diğer taraftan da mimari literatürümüze bir başucu klasiği kazandırmış oluyor.

İncelik ve Zerafetin Buluştuğu Nokta; Minyatür

Osmanlı minyatür sanatı konusunda yerli ve yabancı sanat tarihçileri tarafından yapılan araştırma ve yayınların geçmişi henüz yüzyılı bulamamıştır. 20. Yüzyılın başına ait yayınlarda, genellikle İslâm resim sanatı içerisinde değerlendirilen Osmanlı minyatürlerinin, bugün artık yepyeni kurguları ve türleriyle bağımsız bir kimliğe sahip olduğu kabul edilmiştir. Eser, 1940'lardan günümüze kadar az sayıda Türk bilim insanının yaptığı araştırma ve yayımların bu duruma büyük katkısı olduğunu belirtir.

Hat, Minyatür ve Tek Figürlü Resimler

Osmanlı saray nakkaşlarının çalışma alanları, yazma eserleri resimlendirmekle sınırlı değildi. Yazar, kitap sanatına ilişkin cilt, yazı çekmecesi ve yazı altlığı gibi mukavva veya ahşap malzemeyle yapılan nesneleri lake tekniğiyle bezeyip yapraklar halinde saklanan değerli hat, minyatür ve tek figürlü resimlerin korunmasına yönelik murakkalar hazırlandığına da dikkat çeker.

Sanatın İcra Zorluğu

"Minyatür yapımına uygun fırçalar, üç aylık beyaz kedi yavrusunun gıdı tüyünden yapılmış çok ince kıllı fırçalardır. Kâğıtlar ise yumurtalı veya aharlı kâğıtlardır. Yumurtalı kâğıtlar, yumurta akıyla bir miktar şapın sıvılaşıncaya kadar bir fincan içinde karıştırılıp kâğıda sürülmesi ve kuruduktan sonra kuru ceviz veya ıhlamur ağacından çukur bir tahta üzerinde mührelenmesiyle elde edilir. Mührelenmiş, yani parlatılmış kağıda yapılan minyatür daha parlak görülür. Aharlı kâğıtlar içinse şekersiz nişasta içeren boza kıvamında bir karışım kullanılır, bu karışım kâğıda sürüldükten sonra kurumaya bırakılır ve sonra kâğıt mührelenerek işlem tamamlanır."

Sanata ve Sanatçıya Destek

Osmanlı Devletinin güçlenmesiyle birlikte saray yönetiminin sanata ve sanatçıya ilgisi ve desteğinin artmış, sanatın diğer alanlarında olduğu gibi kitap sanatını ve sanatçısını koruma görevini padişahlarla birlikte sadrazamlar, şehzadeler, vezirler, hanım sultanlar, eyalet valileri, defterdarlar ve saray ağaları gibi yüksek rütbeli devlet görevlileri üstlenmiştir.

> Minyatür, sembolist yaklaşıma sahip, çok küçük boyutlu resimlere ve bu resimlerin üretildiği sanatın adıdır.

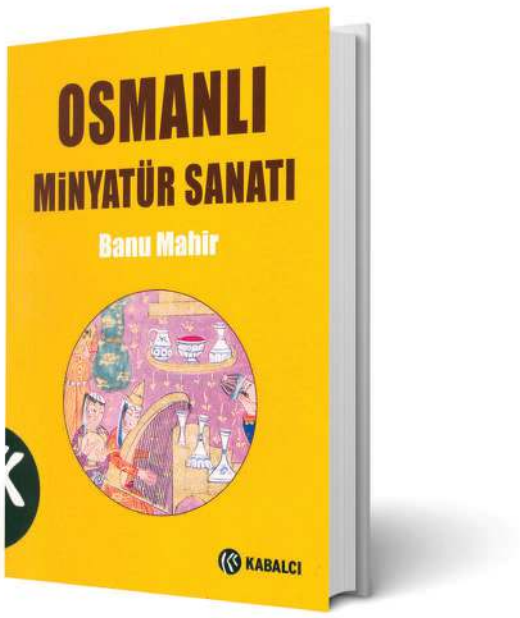

Sanatkârların Çok Yönlü Görevleri

Osmanlı döneminde kitap sanatının icra edildiği atölyelere **"Nakkaşhâne"** adı verildiğini söyleyen yazar, saray içinde çalışan sanatçılar ve zanaatkârların teşkilat içerisinde önemli bir yere sahip olduğunu belirtir. Nakkaşlar yazma eserlerin bezenmesi (müzehhiplik), resimlenmesi (musavvirlik), metinleri sınırlayan cetvellerin çekilmesi (cetvelkeşlik) ve boyaların hazırlanması (renkzenlik) gibi işlerden; kitap sanatı dışında da kalem işi ya da çini desenleri gibi mimari süslemelerin taranmasından; ahşap ve mukavvadan yapılan küçük sandıkların bezenmesinde de sorumlulardır.

Osmanlı'dan Günümüze Bilmeniz Gereken 5 Önemli Minyatür Sanatçısı

1- Nakkaş Nigari

Asıl adı Haydar Reis'tir. Osmanlı dönemi porte minyatürünün gelişmesinde önemli bir rolü vardır. Çizdiği insanların yüzlerini gerçeğe yakın yansıtmada çok başarılıdır. Yavuz Sultan Selim, Kanuni Sultan Selim gibi önemli isimlerin minyatürlerini yapmıştır.

2- Nakkaş Sinan Bey

13. Yüzyılda yaşamış önemli minyatür sanatçılarından birisidir. Fatih Sultan Mehmet tarafından İtalya'ya gönderilmiştir. Eserlerinde İtalyan ve Rönesans resim sanatının etkisini gözlemleyebiliriz.

3- Nakkaş Osman

16. Yüzyıl sonrası Osmanlı Sarayı'nın baş nakkaşıdır. Minyatür sanatında en küçük detaylara dikkat çekerek eserlerinde tarihsel gerçeklere odaklanırdı.

4- Nakkaş Nakşi

16. Yüzyıl sonları, 17. Yüzyılın başlarında önemli eserler vermiştir. Osmanlı minyatürlere yön veren nakkaşlar arasındadır. Eserlerinde başları büyük kullanırdı, gövde bölümlerini ise kimi zaman deforme ederdi.

5- Abdullah Buhari

18. Yüzyıl yaşamış olan Buhari, Osmanlı döneminin önemli minyatür sanatçılarındandır. Kullandığı renkler ve motifler başlıca özelliklerindendir. Yapıtları, Topkapı Sarayı Müze Kitaplığı'ndadır.

EZGİ AŞIK

“Ülkemiz Müzikal Anlamda Çok Zengin”

“Üstün Yetenekli Çocuklar Kanunu” *kapsamında henüz 12 yaşındayken Fransa’ya gönderilen devlet sanatçımız ve* **“UNICEF İyi Niyet Elçisi”** *piyanist Gülsin Onay ile müzik kariyerini ve yakın gelecekteki planlarını konuştuk. Onay,* **“İnsanın her yaşta müzikle ilgilenebileceğini düşünüyorum. İster dinleyici, ister şarkıcı, ister enstrümancı olarak. Her şeyden önce kendilerine uygun olanı keşfetmek üzere denemeler yapmaları yerinde olur. Daha sonra da çalışmalı, her fırsatta müziği paylaşmalılar. Müziği bir meslek olarak seçmek isteyen gençler için konservatuarlar, masterclasslar ve yarışmalara ulaşmak artık çok kolay.”** *diyor.*

“Sahnede hata yapmamanın yolu, çok çalışmaktır. Çok çalışmanıza rağmen de hata yapabilirsiniz, ancak bir eseri isminizi bildiğiniz kadar içselleştirmişseniz, hata payını en aza indirmiş olursunuz.”

İlk konserinizi 6 yaşındayken TRT İstanbul Radyosunda veriyorsunuz daha sonra “Üstün Yetenekli Çocuklar Kanunu” kapsamında henüz 12 yaşındayken Fransa’ya gönderiliyorsunuz, çocukluğunuzu ve müziğe ilginizi konuşmak isterim, nasıl başladı ve nasıl gelişti?

Bebekken ninni yerine Beethoven sonatlar, Mozart sonatlar dinleyerek büyümüşüm. Çünkü annem piyanist, babam da kemancıydı. Küçücük yaşta sayısız eseri canlı dinlemiş oldum ve elbette benim için çok farklı bir kazanım oldu. Piyano eğitimime erken yaşlarda annemle başladım. 1959 yılında **“Üstün Yetenekli Çocuklar Yasası”** kapsamında bir sınav açılacağını radyoda duyan dayım, anneme haber vermiş. O zaman 5 yaşındaydım. Annemden sonraki ilk hocam altı yaşındayken çalışmaya başladığım **“Maria Teresa Rodriguez”** oldu. Solfej ve piyano öğretmenimdi. Daha sonra Türkiye’nin en tanınmış piyano öğretmenlerinden, besteci Ekrem Zeki Ün’ün eşi Verda Ün ile çalıştım. 6660 sayılı **“Harika Çocuklar Yasası”** sınavına girdim. Jüride Ulvi Cemal Erkin, Ahmed Adnan Saygun ve Necil Kazım Akses vardı. 40 dakikalık bir resital çaldım. 12 yaşında-

dım. Sınavı kazandım. Ankara'da Mithat Fenmen ve Ahmet Saygun ile kontrpuan, armoni, müzik kültürü ve orkestrasyon çalıştım. Oradan da Paris'e giderek Paris Konservatuarı'nda Pierre Sancan, Nadia Boulanger ve Monique Haas gibi önemli hocalarla çalışma imkânı buldum. 16 yaşındayken **"Piyano ve Oda Müziği"** dallarından birincilikle mezun oldum.

Günlük Hayatın Vazgeçilmez Parçası

Sahnedeyken hata yapmamayı nasıl başarıyorsunuz, bir motivasyon kaynağınız var mı?

Sahnede hata yapmamanın yolu, çok çalışmaktır. Çok çalışmanıza rağmen de hata yapabilirsiniz, ancak bir eseri isminizi bildiğiniz kadar içselleştirmişseniz, hata payını en aza indirmiş olursunuz. Bu noktaya ulaşmak için her gün düzenli olarak çalışmak gerekir. Küçük yaşlardan itibaren edinilen bu alışkanlık için artık fazla motivasyon aramaya da gerek olmaz. Çalışmak artık yemek içmek kadar ihtiyaçtır, günlük hayatın vazgeçilmez bir parçasıdır.

Her Konser Eşsiz Bir Deneyim

Beş kıtada seksen ülkeyi kapsayan uluslararası müzik kariyeriniz var. Önemli orkestralarla büyük konserler verdiniz. Sanatçı geçmişinize dönüp baktığınızda unutamadığınız bir konseriniz var mı?

Unutulmaz pek çok konser deneyimi yaşadığım için gerçekten çok şanslı olduğumu düşünüyorum. Her bir konser aslında eşsiz bir deneyim. Geriye dönüp baktığımda; Vladimir Ashkenazy, Andrey Boreyko, Vladimir Fedoseyev, Neeme Jarvi, Esa-Pekka Salonen, Stanislaw Wislocki gibi usta şeflerle verdiğim konserler benim için çok özeldi. Ayrıca oğlum keman sanatçısı Erkin Onay ile birlikte konser verdiğimde de çok mutlu oluyorum.

Büyük sanatçıların genelde bir ilham kaynağı oluyor. Sizin ilham kaynağınız var mı?

Farklı zamanlarda, çok değişik şeyler ilham veriyor bana. Bazen konser verdiğim bir şehir, bazen yeni açmış bir gül goncası, bazen gittiğim bir sergi ya da dostlarımla, torunlarımla, ailemle geçirdiğim mutlu günler...

Türkiye'de son zamanlarda gençlerde, sanat ve müziğe doğru yoğun bir ilgi

var, bu görüşe katılır mısınız?

Ülkemiz müzikal yetenek açısından gerçekten çok zengin. Zamanla olanaklar arttıkça, konservatuarlarda yetişen kuşaklar çoğaldıkça, ilgi de orantılı olarak arttı. Uzakdoğu ülkelerinde de durum bizdeki gibi. Aileler çocuklarının profesyonel müzisyen olmasa bile, müzik zevki sahibi olmasını isteyerek enstrüman dersi almaya yönlendiriyor. Konservatuarlarda eğitim alan gençlerimiz de teknolojik ve maddi imkanların artmasıyla, yurt dışında eğitimlerine devam etmek ve kendilerini geliştirmek için, eskiye kıyasla daha fazla imkâna sahip...

Uzun ve Zorlu Bir Çalışma

"UNICEF İyi Niyet Elçisi" ve devlet sanatçımız olarak sizce çocukları müziğe teşvik etmek için neler yapılmalı?

Çocuğun yeteneği fark edildiğinde, ailenin büyük bir özenle, her türlü araştırmayı yapması gerekir. Hangi enstrümana yatkın ve hevesli olduğu, hangi öğretmenle çalışabileceği gibi konularda yardım almak büyük önem taşır. Gelişmeleri yakından takip etmek ve özellikle küçük yaşlardaki çocukların aile tarafından desteklenmesi çok ama çok önemlidir. Çocuk, müziği meslek olarak seçmek istiyorsa, ailenin onayı çocuğa hissettirilmeli ve arkasında durulduğu, her tür desteği alabileceği tekrarlanmalı, güven verilmeli. Müzisyenlik meslegi uzun ve zor bir çalışma gerektiriyor. Bu nedenle, ailenin güç vermesi büyük önem taşıyor.

Gümüşlük Festivali'ni konuşmak isterim, festivalde bu yıl ne gibi yenilikler var?

15. yılımızı kutladığımız bu yıl, ilk festivalimize gönderme yaparak, daha çok piyano müziğine yer verdik. Suda, Taşta, Kumda serilerinde klasik müzikten caza ve dünya müziğine uzanan çeşitlilikte 8 ana konser yer alıyor. Ülkemizin yanı sıra Rusya, ABD/İsrail, Zimbabve, İtalya, Kıbrıs, Singapur ve Almanya'dan gelecek sanatçı konuklarımızı ağırlıyoruz.

Hayatınızın bir mottosu var mı?

Sevgiden beslenmek ve sevgiyi paylaşmak...

Kendilerini Keşfetmeliler

Usta bir sanatçı olarak müzik ile ilgilenmek isteyen insanlara ne gibi tavsiyelerde bulunursunuz?

İnsanın her yaşta müzikle ilgilenebileceğini düşünüyorum. İster dinleyici, ister şarkıcı, ister enstrümancı olarak. Her şeyden önce kendilerine uygun olanı keşfetmek üzere denemeler yapmaları yerinde olur. Daha sonra da çalışmalı, her fırsatta müziği paylaşmalılar. Müziği bir meslek olarak seçmek isteyen gençler için konservatuarlar, masterclasslar ve yarışmalara ulaşmak artık çok kolay. En önemli konulardan biri ise yabancı dil ... Mutlaka ama mutlaka yabancı bir dil öğrenmenin yolunu bulsunlar. Konserlere gitsinler, ustaları dinlesinler, onlarla tanışıp fikir alsınlar, atak ve girişken olsunlar... Ve her gün çalışsınlar.

Proje Beni Heyecanlandırıyor

Yakın zamanda hayata geçirmeye çalıştığınız projeleriniz var mı?

2019 için özel birçok projenin yer aldığı konserler planlıyorum. Aralık'ta da **"Bisanthe Gülsin Onay Ulusal Beste Yarışması"** sonuçlanacak. Bu proje beni çok heyecanlandırıyor. Çok sesli çağdaş Türk müziğini desteklemek, evrensel düzeyde müzik dili kullanarak bir ses ve bir sanat zevkini oluşturmak düşüncesiyle açılan bu yarışma vesilesiyle, genç Türk bestecilerini teşvik etmek en büyük dileğim ve arzum. Bu sezon **"Gülsin Onay Piyano Günleri"** de 4. kez düzenlenecek... Müzikseverler, konserlerim ve projelerimle ilgili haberleri **www.gulsinonay.com** adresinden ve sosyal medya hesaplarımdan takip edebilirler.

Duygu ve Dil Arasındaki Köprü "Sözcük"

***"Duygular Sözlüğü"** kitabı dünyanın farklı coğrafyalarında yaşayan farklı kültürlerden seçilmiş 154 duygudan oluşuyor. Duygular, kişilerin yaşamına yön veren en önemli özelliklerdendir. Yaşamında kötü performansı olan kişiler, olumsuz duygulara sahiptir. İnsanlar olumlu olduklarında yaşama olumlu özellikler katar, olumsuz olduklarında ise bu yaşamın her alanında kendini gösterebilir.*

İnsanlar; acıma, özlem, mutluluk, acı, üzüntü gibi duyguların özelliklerini ve hangi koşullarda bu duyguları hissettiklerini değerlendirmelidir. "**Duygular Sözlüğü**" kitabı duyguların nasıl yaşanacağı, hangi davranışları etkin hale getireceği, bir duyguya hangi duygunun eşlik edeceği ve duygunun ne kadarının ifade edilebileceği üzerine önemli tespitlerde bulunur. Fakat bunlar bile tek başına duyguların belirleyicisi değildir.

> "Aslında **'duygu nedir?'** sorusunun cevabı sadece biyolojide ya da kişisel psikolojik tarihimizde yatmıyor. Hislerimiz içinde yaşadığımız kültürün beklentileriyle ve düşünceleriyle örülüyor."

Bilgilerin Uzantısıdır

Yazar duyguları; öğreti yoluyla öğrenilen ve hormonsal tepkimeye sebep olan frekansı yükselmiş inançların uzantısı olarak tanımlar. Düşünce, niyet, inanç, duygu ve davranışların her biri, bilginin uzantılarıdır.

Teknoloji ve Zaman Kavramı

Korku duygusu, insanların ilk hissettiği duygulardan biridir. İlk insanlar mağaralarda yaşarken şimşek seslerinden veya korkunç hayvan seslerinden bu duyguyu hissetmişlerdir. Modern insan ise az alışveriş yapmaktan, ev alamamaktan veya gelecek kaygısı yüzünden korku duygusu yaşar. Yazar, insanların duygularının zaman, çevre ve teknolojik gelişmelerle değiştiğini vurgular.

Yunan yazar, utanç duygusu için **"Ruhumuzda açılabilecek, en titrek çatlaklardan biri."** der. Paul Sartre'ye göre bu duygu **"İç kanama"** gibi hissedilir. İnsanların hiçbiri kusursuz değildir. **"Vicdanın sesini duymakla nitelenen suçluluk genelde içsel bir deneyim olarak düşünülürken, utanç duygusu daha çok toplum tarafından kınanma korkusuyla ilişkilendiriliyor. Hem kendimizin hem de başkasının gözünün önünden kaybolmak istediğimizde utanç hissettiğimizi biliyoruz."**

Stresin Olumsuz Tarafı

İnsanların bedensel ve zihinsel olarak kendilerini rahatlamış olarak hissetmesi, iş performanslarına olumlu olarak katkı sağlar. Rahatlama duygusu, hissedilen stresi azaltır. İnsanların zihinsel ve fiziksel becerilerini ortaya koymasında önemli bir etkeni oluşturur.

"19. Yüzyılın sonunda panik, yeni oluşmuş kendilerine 'kalabalık psikologları' diyen bir grup tarafından incelenen bir konudur. Birey kalabalığın bir parçası haline geldiğinde, bireyler arasındaki bağların daha istikrarsız olduğuna, duyguların bakteri gibi ileri geri uçabildiğine ve daha ilkel bir hale gerilediklerine inanıyorlardı. Bu fikirler kısmen, bugün hala panikten bir tür 'ilkel' deneyim olarak bahsetmemizin kaynağını oluşturuyor. Bugün panik, sadece başka insanlardan bulaşmıyor. Onu kendi içimizde oluşturuyoruz. İlk defa 1960'larda ismi konulan yalnızken başa gelen 'panik atak' bir insanın yaşayabileceği en korkutucu şeylerden biri olabilir."

Sözcük Manaları Derin

Duyguların zihin ve bedenin yanı sıra kültürler tarafından da şekillendiği fikri 1960'larda ve 70'lerde büyük bir ilgi görmeye başlanmıştır. Uzak topluluklarla yaşayan Batılı antropologlar duygulara dair farklı dillerdeki sözcükleri araştırmaya başlamıştır. Mesela, hak edilenden daha azını alınca hissedilen öfke anlamına gelen song, Pasifik Okyanusu'ndaki Ifaluk Adası'nın yardımlaşma kültürü gelişmiş halkı için çok saygıdeğer bir duygudur.

Tecrübelerin Hisse Dönüşmesi

Batı Avustralya'nın çöllerinde yaşayan Pintupi halkı için de korkunun on beş farklı çeşidi vardır. Bunlardan biri ngulu; bir başkasının intikam peşinde olduğundan korkmak. Kamarrarringu; kanınızı donduran, birinin arkanızdan yaklaştığı hissi. Kanarunvtju; gece gelen kötü hisler için hissedilen duygu. Nginyinwarrarringu da sizi bir anda yerinizden fırlatan ve sonra neden böyle alarma geçtiğinizi anlamak için etrafa bakmanıza neden olan his.

Kusursuz Başarı "Gülün Adı"

Ortaçağ uzmanı, estetikçi, göstergebilimci, tarihçi, filozof ve James Joyce üzerine derin araştırmalar yapmış çok yönlü bir bilim insanı olan Umberto Eco'nun **"Gülün Adı"** *eseri, yayımlandığı günden bu yana yirmiyi aşkın dile çevrildi.*

Ortaçağ Döneminde Yaşanan Karmaşıklık

Ortaçağ denilince akla ilk gelen yazarlardan olan Umberto Eco, kült eserinde 13. Yüzyıldaki Avrupa'nın siyasi karışıklıklarını konu alır. Aynı zamanda Ortaçağ'da Vatikan ve İtalya'da yaşanan olaylar, papa ile imparator arasında geçen yetki mücadelesi, Hristiyan tarikatlar arasında yaşanan fikir çatışmalarını da gözler önüne serer.

> "Bizler kitaplar için yaşıyoruz. Kargaşa ve yozlaşmanın egemen olduğu dünyada hoş bir görev bu…"

İmparatorun Rahatsızlığı

İmparator, kilisenin halk üzerindeki etkisinden rahatsızlık duymakta ve halkı istediği gibi yönetememektedir. Bir yandan Hristiyan tarikatlar arasında çatışmalar yaşanırken diğer yandan bu sürtüşme ve karışıklığın arasında cinayetler işlenmektedir. Eser, Ortaçağ döneminde bir manastırda bir rahibin ölmesiyle başlıyor. Ölüm nedeninin araştırılması için bölgeye Baskerville Li William çağırılır, sonra da William'a yardımcı olarak Adso gelir.

"En aydınlık yerler antik metinlerle uğraşanlara, en usta ressamlara bölüm başlığı yazarlarına ve el yazması kopyacılarına ayrılmıştı. Her masada, resim çizmek ve kopya etmek için gerekli her şey vardı: Mürekkep boynuzları, bazı rahiplerin ince bir bıçakla sivrilmekte oldukları ince tüy kalemler, parşömeni düzgünleştirmek için süngertaşı, üstüne yazılacak yazıların izleyeceği çizgileri çizmek için cetveller."

Önemli Elyazmalarının Bulunduğu Yer

Kasabadaki ikinci ölümden sonra William rahiplerin çalıştığı yeri görmek ister. Kütüphane görevlisinin yardımcısı Barenger, kapıda Adelmo ve Venantius'u karşılayarak onlara

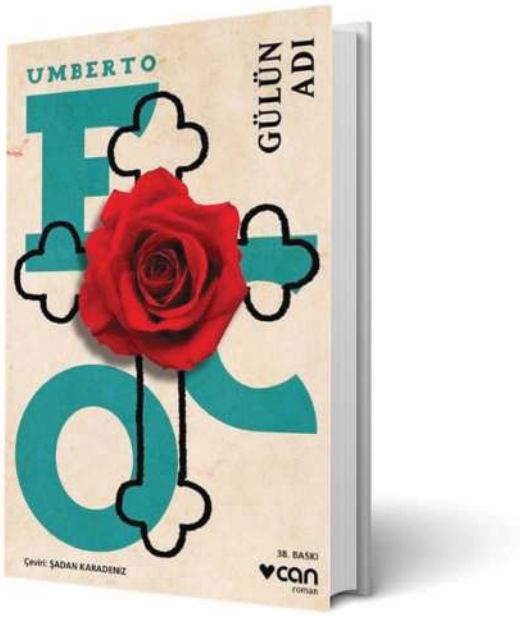

masasını gösterir. Burası Ortaçağ döneminin önemli elyazmalarını barındıran özel bir kütüphanedir. Dedektif William, kütüphaneyi görmek istediğini söyleyince çalışanlardan çok sert bir cevap alır. Çünkü başrahip kütüphaneye kimsenin girmesini istemez.

"Kütüphanecinin onları ve her kitabın ne zaman geldiğini ezbere bilmesi yeter. Öteki rahiplere gelince; kütüphanecinin belleğine güvenebilirler. Kendisinden değil de bir başkasından söz edermiş gibi konuşuyordu; şu sırada kendisinin layık olmayarak üstlendiği ama daha önce bilgilerini birbirlerine aktaran yüz insanın üstlenmiş oldukları görevden söz etmekte olduğunun farkına vardım."

Gizemli Kitabın Peşinde

Bölgedeki üçüncü kurban, kütüphane yardımcısı olan Barenger olur. Ihlamurlarla dolu bir küvette boğularak öldürülmüştür. Başparmağındaki mürekkep lekesi ve ayakkabısının altındaki iz dedektifin dikkatini çeker. William ve Adso, işlenen cinayetleri çözmek için uğraşırlar. Önemli rahiplerin tek tek ölmesinin ardından Başrahip, bu durumun başlarına gelen bir lanet olduğunu savunur, ancak William'a göre bu cinayetlerin arkasında büyük bir sır yatmaktadır.

Ölümlerin Arkasındaki Olay

Kasabadaki gizemli ölümlerin arkasında yasak bir kitabın olduğunu anlayan ve bu gizemli kitabı bulmak için kütüphanenin gizli geçidini kullanmaya karar veren William ve Adso, yolda kütüphanenin kör bekçisiyle karşılaşır. Bekçi, yasak kitabı bulmamaları için elindeki lambayı yere atar ve kütüphane de yangın çıkar. William ve Adso ise yangından korunmak için kendilerini hemen dışarı atarlar.

Güllerin Gizemi

Kitabın son bölümünde yazar Umberto Eco, okuyucuları için roman hakkında bir yazı kaleme alır ve **"Gülün Adı"** eserinin ismi için şöyle der: **"Gülün Adı fikri hemen hemen rastgele geldi aklıma; hoşuma da gitti, çünkü gül öylesine anlam yüklü, simgesel bir nesnedir ki neredeyse artık hiçbir anlamı yoktur; gizemli gül ve bir gül güllerin yaşantılarını yaşamıştır. Güllerin Savaşları, gül-haçları, olağanüstü güllerin güzellikleri mis gibi kokan taze gül.**

En İyi 5 Umberto Eco Kitabı: *Önceki Günün Adası, Ortaçağ'ı Düşlemek, Yanlış Okumalar, Prag Mezarlığı, Genç Bir Romancının İtiraflar.*

HAVVA TARHAN

“Hat ve Tezhip Teşvik Edilmeli”

Güney Afrikalı Muhammed Hobe, Türkiye’ye gelme sürecini ve hat sanatının inceliklerini bizlere anlattı. Hobe, **“Güney Afrika’da hafızlık hocamla beraber Arapça’ya başlamıştık. Cuma günleri de hutbe dersleri alıyor ve kitaplardan notlar yazıyorduk. Yazım, hocamın dikkatini çekti. Ders bitince yanına çağırdı; bana mürekkep ve defter verdi. Böylece hat yapmaya başladım.”** *diyor.*

Muhammed Hobe kimdir, ilk önce sizi tanımak isteriz, Türkiye’ye ne zaman geldiniz?

Türkiye’ye ilk defa 2009 yılında geldim, o zaman sadece 3 ay kalmıştım. 2011 yılında ise Türkiye’ye yeniden geldim ve o zamandan bu yana burada yaşıyorum.

Yazım Hocamın Dikkatini Çekti

Türkçeyi nasıl öğrendiğiniz ve hat sanatına ilginiz nasıl başladı?

Türkçeyi insanlarla konuşarak öğrenmeye çalıştım. Herhangi bir kursa gitmedim. Güney Afrika’da hafızlık hocamla beraber Arapça’ya başlamıştık. Cuma günleri de hutbe dersleri alıyor ve kitaplardan notlar yazıyorduk. Yazım, hocamın dikkatini çekti. Ders bitince yanına çağırdı; bana mürekkep ve defter verdi. Böylece hat yapmaya başladım.

Peki, ailenizden hat sanatına ilgisi olan birileri var mı?

Hat sanatına olan ilgim tamamen bir nasip meselesidir. Güney Afrika’da kimse hat ile uğraşmıyor. Bu yüzden hat yapabildiğim için kendimi çok şanslı görüyorum.

Kendi ülkenizde bir hat kursu açmayı düşünüyor musunuz?

Düşünüyorum. Şu anda İstanbul’da olmak benim için çok önemli, çünkü hocam burada ve kendimi bu alanda geliştirmeye çalışıyorum. Hocam da **“Güney Afrika’da talebe yetiştirmek gerekiyor.”** diyor.

Sanatı Teşvik Etmeliyiz

Güney Afrika’da Klasik İslâm sanatlarını geliştirmek için nasıl adımlar atılmalı?

Güney Afrika’da Hintlilerin İslami eğitim konusunda çok hizmetleri var. Kur’an eğitimleri veriyorlar. Fakat ülkemde sanat alanında bir faaliyet yok. Bu çok büyük yoksulluk, ben Güney Afrika’ya gitsem de sanatla uğraşan birileri yok. İlk önce insanları tezhip ve hatla tanıştırmak gerekiyor.

> “Güney Afrika’da İslâm var. Hintliler bu konuda çok hizmet ediyor; Kur’an eğitimi veriyorlar. Fakat ülkemde sanat alanında bir faaliyet yok. Bu çok büyük yoksulluk…”

Hat Sanatının Zorlukları

Bir hat eserini yapmak ne kadar vaktini alıyor?

Yaptığım her eser benim için çok kıymetli, hepsi benim çocuğum gibi... Bir eseri bitirmek bazen birkaçı ayımı bazen bir yılımı bile alabiliyor. Hat sanatını öğrenmek için çok çalışmak gerekiyor. Mesela Hasan hocam “Bir hattat olmak için 100 sene geçmesi gerekir.” der.

Hat Üstadı Hasan Çelebi Kimdir?

Kur’an ilimlerini öğrenmek için 1954 yılında İstanbul’a gelen Hat Üstadı Hasan Çelebi, burada Üçbaş Medresesi’ne yerleşerek altı ay boyunca İslâmi dersler ve Arapça eğitimi alır. Daha sonra Üsküdar Çinili Medresesi’ne naklolur. 15 Mayıs 1956 yılında ise Mihrimah Camii’nde müezzin olarak görev yapmaya başlar. 1957-58 yıllarında askerlik vazifesini tamamlar. Askerlik dönüşü Mehmet Nasuhi Camii’nde imamlık yapmaya başlar.

Cami Levhalarını Kendisi Yazdı

Çocukluğundan beri kâğıtlara ve yazı yazmaya ilgi duyan Hasan Çelebi, hat sanatına yakından ilgi duyar. Hat sanatına caminin yazılarını taklit ederek başlar ve bu alanda kendini geliştirir. Yusufeli’nde müezzin olarak görev yaptığı camiye levhalar yazar. İstanbul’a döndüğünde Hattat Hamit Aytaç tanışarak hat sanatında uzmanlaşır.

Türkiye'nin El Uzattığı Bölge "Afrika"

Anadolu Ajansı Yayınları'nın **"Yükselen Afrika"** *kitabı, kıta ve Afrika ülkeleri hakkında derin araştırmaları okuyucularına sunuyor. Eser, Afrika kıtasına ilgi duyan gazeteci, araştırmacı ve akademisyenler için başucu kitabı niteliğindedir.*

"Türkiye'nin Afrika açılımı politikasında 15 yıl geride kalırken, kıta ülkeleriyle ekonomik ilişkiler **'kazan-kazan'** yaklaşımıyla çeşitlendirildi."

Dünya Ticaretinde Önemi Artıyor

Araştırmacılar, Afrika'nın doğal kaynaklar bakımından gelecek vaad ettiğini belirterek Afrika'nın dünya ticaretindeki öneminin arttığını dile getiriyor. Kıta ile Türkiye arasındaki ekonomik ilişki, diplomatik bağların arttığı yıllarda önemli bir ilerleme kaydetmiştir.

Tarıma Elverişli Topraklar

"Dünya genelinde yükselişte olan açlık en fazla Afrika'da kendini gösteriyor. Afrika'nın küresel açlıkta en fazla yüzdeye sahip olmasında ise çatışmalar ve gıda güvenliği riski ana etken olarak gelmektedir. Topraklarının önemli kısmı tarıma elverişli Afrika'nın sadece yüzde 5'i Afrika Birliği'nin tarım kalkınma programı hedeflerini karşılayabilmektedir. Gıda güvensizliği ve yetersiz beslenme de aynı zamanda kıtada birçok alanda yaşanan çatışmaların sebebidir."

Devlet Kapasitesinde Azalma

Birleşmiş Milletlerin (BM) verilerine göre, Afrika genelinde her yıl yaklaşık 148 milyar dolar yolsuzluk yapılıyor. Eser, kıtanın birçok ülkesinde yaşanan yolsuzluklar nedeniyle ülkelerin ekonomik büyümesi, yatırımları, devlet kapasitesi ve halkın devlet kurumuna olan güveninde de ciddi oranda azalma yaşandığını ifade eder. Yolsuzluklar ayrıca ülkelerin gayrisafi yurtiçi hasılasında (GSYH) ciddi düşüşlere yol açmaktadır.

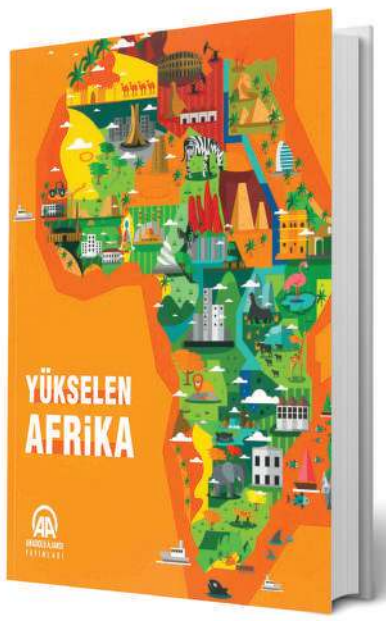

Afrika'ya Yardım Edilmeli

"Her yıl 50 milyar dolar yasadışı yollarla Afrika'dan çıkarılıyor. Son elli yılda ise 1 trilyon dolar, Afrika'dan yasadışı yollarla çıkarılmış. Bu rakamlar neredeyse Afrika'ya yapılan yardımlara eşit. Afrika'ya yardımlar devam etmeli ancak öncellikli olarak kendi paramızı korumamız gerekir."

(Birleşmiş Milletler Afrika Ekonomik Kurulu Danışmanı Adeyinka Adeyemi)

Sömürgeciliğin Dil ve Kültüre Yansıması

Afrika'da dil üzerine araştırma yapan akademisyenlere göre, yerel dillerin yok olmasının ana nedenleri arasında sömürge geçmişi, ticaretin belli diller etrafında yapılması ve yerel dilleri konuşan nüfusun azalması yer alıyor. Farklı etnik ve dini gruplara ev sahipliği yapan Nijerya'da 1990'ların başında yaklaşık 520 dil konuşulurken, günümüzde bu sayı yaklaşık 450'ye geriledi.

Altın ve Bor Madenleri Bakımından

Batı Afrika'nın güneybatısında yer alan Gine; kuzeyden Senegal ve Mali, batıdan Bisao Ginesi, doğudan Fildişi Sahilleri, güneyden Sierra Leone ve Liberya ile çevrilidir. Gine, 8 bölgeden oluşmakta ve bunların altında 33 yerel bölge bulunmaktadır. Zengin ve çeşitli bir etnik yapıya sahip Gine, Malinkeler, Koniankeler, Fulaniler, Tikrurlar, Diakankeler, Susular, Bagalar, Nalılar, Mikoforeler, Kissiler, Guerzeler, Tomalar, Manonlar, Konolar, Badiarankeler, Bassariler, Koniaguiler, Landoumalar, Leleler, Fulakundalar, Tomamanianlar, Kourankolar ve Djallonkler olmak üzere 23 farklı etnik grubu içinde barındırır. Çok sayıda altın, elmas ve bor madenleriyle dünyanın en zengin ülkelerinden sayılabilecek Gine, ekonomik istikrarsızlık ve geçmişindeki askeri rejimler nedeniyle en fakir ülke konumundadır.

Türkiye'nin El Uzattığı Bölge Afrika'da;

- THY'nin uçuş trafiği, kıtanın 34 ülkesinden 52 noktaya kadar ulaştı.
- Türkiye'nin Afrika ile ticaret hacmi son 15 yılda 6 kat yükselerek 17,5 milyar dolara ulaştı.
- Türkiye, 45 Afrika ülkesi ile ticari ve ekonomik işbirliği anlaşmaları imzaladı.
- Türkiye'nin Afrika kıtasında büyükelçilik sayısı 2013 yılında 12 iken bu sayı 2017 yılında 41'e yükseldi.

MAKALE

İdris-i Bitlisi'nin Yavuz Sultan Selim'e Şiddetli İhtarı

"Bütün, parçaların toplamından daha fazlasını ifade eder." *Bu kaide asıl anlamını devlet felsefesinde bulur. Devlet, beyt'ül maldan, mevzuattan, müesseseler, teşkilatlar ve kadrolardan oluşur. Ancak onu bu parçaların toplamından daha fazlası yapan, devletin ruhudur. Bugünkü hukuk anlayışımız ile söylersek eğer, devletin bir hükmi şahsiyeti vardır. Devletin bu şahsiyetinin bir hüküm ifade etmesi ise, ancak devletin bir ruha sahip olması ile mümkündür.*

Devleti devlet yapan unsurlardan biriydi **"Devlet ricali".** Peki, nasıl ortaya çıktılar?

Emanet Ehil Ellerde Olursa

Devlet ricali kavramı bize Devlet-i Âliye'den miras kalmıştır. Bu kavram hanedanı ifade etmez. Kavramın ifade ettiği, müesses nizamı ikame edenlerdir. Müesses nizamı ikame edenler de ikiye ayrılır. Bunlardan bir kısmı idare-i maslahat ederler. Kendi vazife alanlarında, kendi sorumlulukları ölçüsünde vazifelerini ifa ile kifayet ederler. Her devletin bu kadrolara ihtiyacı vardır. Çünkü idare-i maslahat vazifesi bir emanettir. Bu emanet emin ve ehil ellerde olduğu müddetçe ümmet huzur ve sükûnet bulur. İkinci kısım ise müesses nizamı inşa ve tahkim edenlerdir. İşte bu kadrolar devletin ruhudur. Müesses nizamı inşa ve tahkim edenler, eğer raşid iseler yani ihlas, hikmet, adalet, merhamet, basiret, feraset ve dirayet sahibi iseler, o devlet, Devlet-i Âliye olur. Hanedan ise ancak bu ruhun temsilcisidir, asla ve kat'a kaynağı değildir.

Ulema ve Meşayıh Nasıl Doğdu?

Cumhuriyet devri boyunca tarih ilmi, hanedanın ve muharebelerin kronolojisinden ibaret telakki edildi. Günümüzde görece olarak bu yanlışlık aşıldı ise de bu sefer tarih magazinciliği ön plana çıktı. Tarihi şahsiyetler, mahrem hayatları ile teşhir edilmeye, tarihi vakıalar ise bu zaviyeden yorumlanmaya başlandı. Bu muhteşem terakki, aslında en basit ve ilkel oryantalist yaklaşımların objektif ve ilmi tarihçilik olarak sunulmasından ibarettir. Bu anlayış doğal olarak, batılı oryantalist tarihçilerin eserlerini ve Vatikan başta olmak üzere tarih boyunca Devlet-i Âliye ile gırtlak

gırtlağa boğuşmuş devletlerin arşivlerini, kendi kaynaklarımızdan daha muteber kabul etme noktasına da ulaşır. Bu yeni tarih anlayışına ve temsilcilerine dikkat ederseniz, kendileri Devlet-i Âliye mütehassısı oldukları halde devletin ruhundan ve devlet felsefesinden bihaberdirler. Ulema ve meşâyıhın, devletin inşasında ve tahkiminde kilit taşı olmaları, onlar için hiçbir kıymet ifade etmez. Mimarimizdeki altın oran değerini ve bu değerin devletin inşasındaki karşılığını da bilmezler.

Altın oran ilkesine göre, bir doğru parçası öyle iki parçaya ayrılmalıdır ki küçük parçanın büyüğe oranı, büyük parçanın bütüne oranına eşit olmalıdır. Bu değer yaklaşık olarak yüzde 61,8 civarındadır. Bu oran mimari başta olmak üzere klasik sanatlarımızda esastır ve kubbe minare yükseklik dengesi başta olmak üzere estetiğin ve tahkimin kaidesidir. Aynı şekilde altın oran, devlet ricalinde ulema ve meşâyıhın rolünü de belirler. Geleneğimizde, ulemanın ve meşâyıhın devlet ricali içinde makul bir oranda varlığı, devlet yapısının sağlamlığı açısından esaslı bir şart olarak görülmüştür.

Yönetim Kademesi Bozulunca

Ulema ve meşâyıh sınıfının teşekkülünü ve devlet ricali içinde, müesses nizamı inşa ve tahkim vazifesinin bu sınıfa tevdi sebeplerini, İmam Gazali'nin **"İhya-i Ulum'id Din"** adlı eserinde şöyle izah ediyor; "Bilmiş ol ki hilafet vazifesini, Resulullah'tan (s.a.) sonra Hulefa-i Raşidin deruhte etmişlerdi. Bunlar, Allah-u Teâlâ'yı bilen, ilahi hükümlere vakıf olan, gerçek imamlarıydı. Onların istişaresi gereken bazı meseleler müstesna, hüküm ve fetvalarında kimseye ihtiyaçları yoktu. Bunun için onların devirlerinde âlimler, tamamen ahiret ilmine hasr-ı nefs etmiş ve yalnız onunla meşgul olmuşlardı. Dünya işlerinden, insanları alakadar eden hükümler ve fetvalardan çekinir ve fetva vermemek için kendilerini müdafaa ederlerdi. Siret ve ahlaklarından rivayet edildiği gibi bütün imkânlarıyla Allah-u Teâlâ'ya yönelmişlerdi. Vakta ki hilafet, fetvaya gücü yetmeyen ehliyetsiz ellere geçti, fakihlerden (ulemadan) yardım dilemek ve hükümlerinde fetva almak için, her hallerinde onları beraberlerine almak zorunda kaldılar.

Tabii âlimlerinden selefin yolunu tutan ve sahabenin usulüne riayet eden bir kısmı kalmıştı ki onlara kadılık ve fetva için müracaat edildiği vakit kaçınır ve çekinirlerdi. Bu sebepten halifeler, vazife vermek için onları zorlamaya mecbur oldular.

Hükümün Önemi

Gazali aynı bölümde müşahhas bir misal de veriyor; Kufe valisi olarak tayin edilen Ebu Musa el Eş'ari Hazretleri, kendisine sorulan bir soruya eksik bir cevap verince, Abdullah İbn Mesud (r.a.) onu ikaz ederek cevabındaki eksikliği tamamlıyor. Bunun üzerine Ebu Musa el Eş'ari; **"Doğrusu budur, bu âlim varken benden bir şey sormayın"** diyerek İbn Mesud'un (r.a.) şahsiyetinde, vilayet makamının haricinde bir fetva makamı ihdas ediyor. Gazali'nin sözlerinden şunu anlıyoruz; Asr-ı Saadette ve Hulefa-i Raşid'in devrinde halifeler ve valiler, raşid idiler. Bu rüşdün tarifi, **"Allah'ı bilmek"**, **"İlahi hükümlere vakıf olmak"** ve **"İmamete ehil olmak"**tır. Yani halifeler, sultanlar ve valiler, eğer kendi şahıslarında ulum-u nebeviye varis ve ahlak-ı Muhammedi'ye namzed iseler onların rüşdüne ve emin sıfatlarına kail oluyoruz. Çünkü bu sıfat ve meziyete sahip olanlar için adalet, ehliyet ve dirayet sabittir.

Onlar, kendileri bizatihi âlim ve adil olduklarından fetva makamıydılar. Bu yüzden onların devrinde ayrı bir fetva makamı ihdas etmeye ve devlet teşkilatı içinde bir ulema sınıfı teşekkül ettirmeye ihtiyaç yoktur. Ancak bu devrin sonrasında devletin başına, i ulum-u nebeviye varis olmayan emir ve valiler geçince, ayrı bir fetva makamının ihdası ve devlet ricali içinde ulema sınıfının teşekkülü icap etti. Böylece devlet idaresinde hikmet ve adaletin hâkim olması, ilmin kaybolmayıp yayılması ve ümmetin hayatının şer-i şerif doğrultusunda muhafazasına gayret edildi. Nizam'ül Mülk tarafından kurdurulan ve bizzat Gazali'nin de kurucu kadrosu içinde çalıştığı Nizamiye Medreseleri, işte bu mantıkla müesseseleşmiştir.

Osmanlı Tarihi Ulema ve Meşâyıh Tarihi

Bu sebepledir ki Devlet-i Âliye'nin tarihi hanedanın tarihi değildir. Devlet-i Âliye'nin tarihi de hanedanın tarihi de devletin felsefesi ve yapısı da ancak devletin hakiki ricalini ve ruhunu idrak edersek anlaşılacaktır. Şeyh Edebali'yi anlamadan Osman Gazi'yi anlamamız mümkün değildir. Osmanlı medreselerinin kurucuları olan Kutbuddin İzniki'nin Davud Kayseri'nin misyonlarını bilmeden devlet teşkilatını anlamlandıramayız. **"Şeyh'ül İslâm Molla Fenari"**, Devlet-i Âliye'nin kilit taşlarından biridir. Onu çözmeden bütün yapıyı anlayamayız. Molla Hüsrev, Molla Gürani ve Akşemseddin'i bilmezsek, Fatih'i bilemeyiz. Yükselme devrini yükselme devri yapanlar arasında, Zenbilli Ali Cemali Efendi, İbn Kemal Paşazade ve Ebu Suud Efendi'nin merkezi rollerini göremez isek tahkik ve tahlillerimizde hakikate ulaşamayız. Nev'i Yahya Efendi'nin kendi devrinde gördüğü itibar ile İsmail Gelenbevi'nin kendi devrindeki hazin yalnızlığının mukayesesi bile, bize yüzlerce cilt tarih kitabının veremeyeceği hakikati gösterir. Tarihi tekerrür diye tarif etmemek için, bakacağın yeri bilmek gerekir.

Yavuz'a Kafa Tutan Ulema

Devlet-i Âliye'nin kilit taşlarından birisi de şüphesiz ki İdris-i Bitlisi'dir. Yavuz Sultan Selim Han'ın, Safevi ve Memluk hanedanlarıyla mücadelesi esnasında, Kürt aşiretlerinin ve vilayetlerinin Devlet-i Âliye'ye biat ve sadakatinin sağlanmasında en mühim rolü bu zat üstlenmiştir. Sultanın, büyük bir âlim olan İdris-i Bitlisi'ye, mühürlü ve boş fermanlarını teslim ettiğini, ona kendi adına ferman yazma ve anlaşma yapma yetkisi verdiğini biliyoruz. Onun İdris-i Bitlisi'ye itimadının büyüklüğü kadar, güveneceği ehil zatı seçmekteki isabeti de takdire şayandır. Böyle bir itimada ve sultanın yakınlığına mazhar olan İdris-i Bitlisi, Mısır'ın fethinden sonra Yavuz Sultan Selim'e en sert şekilde karşı da durabilmiştir. Memluk hanedanı döneminde, dört mezhebe göre kadı atandığını, bu kadıların atanması sırasında da makamın ihalesi karşılığı atanan kadılardan yüklü meblağda **"bağış"** alındığını bilen İdris-i Bitlisi, defterdarın aynı uygulamanın devamı yönündeki temayülünü öğrenince Yavuz Sultan Selim'e bir şiirle hitap etmiştir.

İdris-i Bitlisi gibi âlimler, devlet yapısının kilit taşı olmuşlar, müesses nizamı inşa ve tahkim etmişlerdir. Devlet ricali, bu gibi zatların sıfatıdır. Ebu Suud Efendi'nin **"Nâmeşru nesneye emr-i sultani olmaz"** sözü de devletin ruhudur. Hadisenin sonunu merak edenler için, bu hitabının neticesinde İdris-i Bitlisi sürgüne değil İstanbul'a geri gönderilmiş, kendisine İstanbul'un en güzel yerlerinden olan Eyüp sırtlarında, bugün İdris Köşkü denilen yer tahsis edilmiştir. Bilahare oğlu Ebu'l Fazl Mehmed Efendi, devlet tarafından defterdar olarak atanmıştır. Devlete uzun yıllar hizmet eden Ebu'l Fazl Mehmed Efendi, Kanuni'nin bir emrini şeriata aykırı bularak üç kez reddetmiş, sultan emrini değiştirmeyince de defterdarlıktan istifa etmiştir.

www.dunyabizim.com

Mücadelenin Simgesi; “Zambak Çiçeği”

“Kızıl Zambak” kitabı, Bosna Savaşı’nda yaşanan insanlık dramını konu alıyor. Bütün dünyanın gözü önünde yapılan insanlık katliamında, yüz binlerce kişi hayatını kaybetti; milyonlarca kişinin evini, vatanını terk etmek zorunda kaldığı savaşta, on binlerce kadına tecavüz edildi.

Boşnaklar için **“Zambak çiçeği”** mücadelenin ve değişimin simgesidir. Bu yüzden tarihi öneme sahip birçok Boşnak yapılarında zambak motiflerini görebiliriz…

Yugoslavya Parçalandı

Çok sayıda etnik grubu ve dini bir araya getiren Yugoslavya Devleti, II. Dünya Savaşı’ndan sonra Sovyet blokunda yer alarak Josip Broz Tito sayesinde uzun bir süre birliğini korudu. Tito’nun uyguladığı politika zamanla Sovyetler Birliği’nden bağımsız bir hale geldi. 1980 yılında Tito’nun ölümü ve 1990 yılında da Sovyet blokunun parçalanmaya başlamasıyla birbirinden farklı etnik grupları ve dinleri bir arada tutmak imkânsız hale geldi. 1991 yılında Hırvatistan bağımsızlığını, 8 Eylül 1991 yılında ise Makedonya bağımsızlığını ilan etti.

Sırpların Tehdit ve Engellemelerine Rağmen

29 Şubat-1 Mart 1992 yılında ise Bosna-Hersek Devleti ülke çapında bağımsızlık konusunda referandum yaptı. Bosna Hersek içindeki Sırp nüfusun büyük çoğunluğunun boykot ettiği referanduma halkın yüzde 64,31’i katıldı. Katılanların yüzde 99,44’ü bağımsızlık için **“Evet”** oyu kullandı. Sırpların tehdit ve engellemelerine rağmen yapılan referandumun sonucu, 6 Mart 1992 tarihinde açıklandı. Bosna Hersek, 22 Mayıs 1992’de BM üyeliğine kabul edildi.

“Hırvatlar ve Sırplar arasında yakın zamanda dek devam eden savaşın izleri çok tazeydi. Üstelik Boşnakların bağımsızlıklarını kazanmalarına Sırplar karşı çıkıyorlardı. Defalarca bunu kabul etmeyeceklerini ifade etmişlerdi. Bağımsızlığın ardından geleceğe daha umutla bakmaya başlayan Müslüman

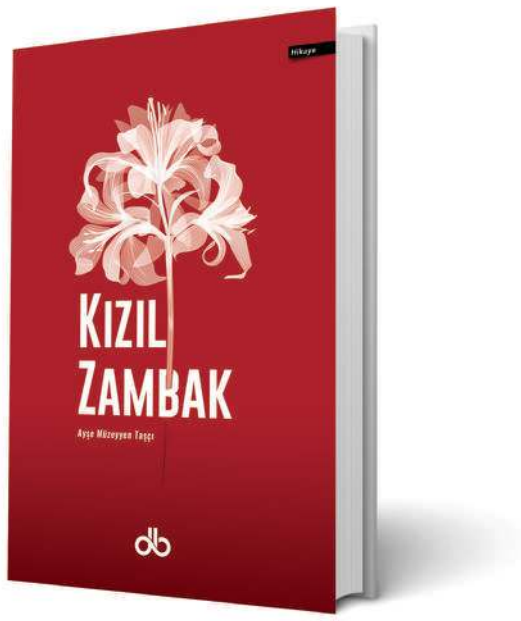

Boşnaklar ise kendilerini bekleyen trajedinin farkında bile değillerdi. Oysa Sırpların Hırvatlara karşı sergilediği etnik temizlik henüz son bulmuş ve muhtemeldir ki olabileceklerin provası zaten orada yapılmıştı.”

Boşnakların Bağımsızlık Mücadelesi

Bağımsızlığın ilanının sonra Sırpların kontrolündeki Yugoslav ordusunun ve istihbarat birimlerinin silahlandırdığı Bosnalı Sırplar, Müslüman Boşnaklara yönelik etnik temizlik başlattı. Boşnaklar, kuzeyde ve doğuda Sırplara, güneyde ve batıda da Hırvatlara karşı ülkenin bütünlüğünü korumak için savaştı. Ülke genelinde kurulan yüzlerce toplama kampında esir tutulan Boşnaklar, işkencelere maruz kaldı, tecavüze uğradı ve katledildi.

Avrupa Katliama Sessiz Kaldı

Avrupa’nın orta yerinde, uluslararası toplumun duyarsızlığında, 3,5 yıl süren ve çok sayıda katliam, soykırım, insanlık suçlarının işlendiği bir savaş yaşandı. Yazar kitabında Müslüman Boşnakların verdiği mücadeleyi savaş mağdurlarının hikâyeleriyle veriyor. Kitap içerisinden sizler için seçtiğimiz bölümler:

Emira

“Emira, çalışmakta olduğu radyoya gitmek üzere hazırlanmış, işe gidecek olan kız kardeşi ve babasıyla çıkmak için evlerinin kapısında bekliyordu. Savaş şartları ne kadar ağır olsa da hayat devam ediyordu. Ancak ne yazık ki gıda sıkıntısıyla geçim kaygısı hat safhadaydı. Bulabildikleri işlerde çalışıp bir lokma da olsa eve ekmek götürmek önemli bir mücadeleydi. İş bulmak bir problemken işe gidebilmek bambaşka bir trajedi oluyordu, çoğu kez. Zira keskin nişancıların hedefi olmak işten bile değildi. Emira, kalbi atarak duvar diplerinden yürüye yürüye Milyacka Nehri’nin üzerindeki köprüden karşı tarafa geçmek üzere fırsat kollamaya başladı. Etrafı büyük bir dikkatle dinliyor nişancıların atışından korunmak için en ufak bir hamleyi bile hesaplamak zorunda kalıyordu. Emira, bir sonraki hamlesini planlarken nihayet ani bir kararla bulunduğu yerden köprüye doğru fırladı. O anda işittiği kuvvetli silah sesiyle sendeledi. Kendini bilinçsiz bir şekilde yere attı. Acıyla adeta içi çekildi ve her şey karardı.”

Srebrenitsa’nın Annesi

Srebrenitsa’da 1995’te yaşanan soykırımından sonra adaletin yerini bulması ve suçluların cezalandırılması için 23 yıl mücadele eden Hatice Mehmedovic, 23 Temmuz 2018 yılında hayatını kaybetti.

BÜŞRA AYAR

Umudun Bir Sınırı Yok

José Saramago'nun 1998'de **"Nobel Edebiyat Ödülü"***ne layık görülen eseri* **"Körlük"***, insanın karanlık yanını temsil eder; yazar bunu ironik bir şekilde yorumlayarak, beyaz felaket yakıştırması yapar. Bilinmeyen ülkedeki insanların, yedisinden yetmişine, görmeyi apansız bir vakitte bırakması ve kendilerini vahşete teslim etmesi, aslında bir ütopya değildir.*

"Her hareketimizden önce bütün sonuçlarını tahmin etmeye çalışsak, bunları ciddi olarak düşünsek, önce kesin sonuçları, sonra olası sonuçları, sonra rastlantısal sonuçları, daha sonra da hayali sonuçları düşünmeye kalksak kımıldayamayız bile, tek bir adım atamayız."

Karanlık Bir Salgına Dönüşür

"Adı bilinmeyen bir ülkenin adı bilinmeyen kentindesiniz; arabanızdasınız ve her zamanki gibi evinize doğru yol almaktasınız. Trafik lambasına takıldınız; kırmızının yeşile dönmesini bekliyorsunuz ama bir anda her şey beyaza dönüyor. Göremiyorsunuz, trafiğin ortasında sıkışıyorsunuz ve bir yandan anlamlandırmaya çalışıyorsunuz. Bir anlamı var mı? Mutlaka olmalı."

Her Güne Yeni Kurallar

Bütün kenti ve sonrasında bütün ülkeyi esir alan beyaz bir felaket yani körlük salgını neticesinde ülkede bir kaos başlar. Salgın ortaya çıktıktan sonra yönetim, hastaları ve hasta olma ihtimali bulunanları bir akıl hastanesinde karantinaya alır. Karantina altındakilerin dış dünyayla temasa geçmesi kesinlikle yasaktır. Kurallar her gün aynı saatte duyurulur. Hastane etrafında görevli askerler bulunmaktadır, kuralları ihlal edenleri, sınırı geçenleri vurmakla yükümlüdürler. Yemeği alırken bahçeden dışarı çıkmak için fazladan atılan bir adım bile ölümle sonuçlanır.

Başından beri görme yetisini kaybetmemiş bir kişi vardır. İnsanın her şeyini

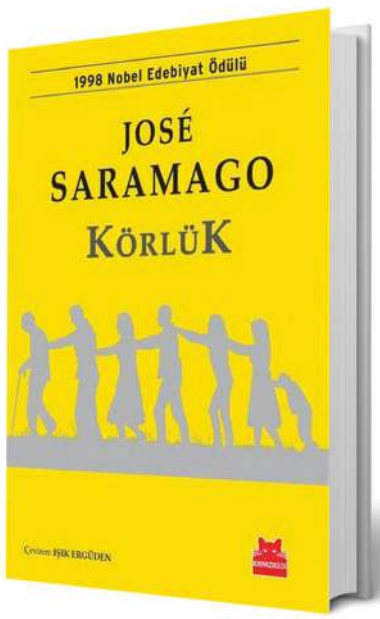

yitirmesine, ihtiyaç duymadığı halde hırsına yenilip nasıl bir zalime dönüşebileceğine ve tüm kavgalara şahit olmuştur. Gözlerin gören kişi artık olanlara dayanamaz ve fitili ateşler, içinde hala umudu, iyiliği besleyen insanları örgütler. Gruplar arasında çıkan kavga neticesinde hastanede büyük bir yangın olur. Anlaşılır ki; aslında körlük, umudun tükendiği bir dünyada yaşamaktır.

Umut Kırıntısı Başlar

İradesini bir kenara koyup zalime teslim olmuş, kavgaya tutuşmuş, umudunu kaybetmiş her insan kördür; göremez, ezilir, sürüklenir, kaybeder. Bahsi geçen körlük somut manada değildir.

Salgına Teslim Olmayan Kadın

Beyaz felaketin nasıl bir karanlığa çektiği, dolayısıyla hayatın herhangi bir anında umut etmeyi, inanmayı, yaşamayı bırakmış insanların karanlığı anlatılır. Bu karanlık öyle bir hal alır ki salgına dönüşür. Başından beri gözlerini felakete teslim etmeyen kadın, bulduğu küçücük kırıntıya sarılır ve onu cömertçe paylaşır.

Yaşananlar Bir Rüya Değil

Hikâye burada bitmez; felaketin raddelerini görmek için sokak sokak yürüyen, köpeklere yem olan, sefalet içinde kelimenin zahir ve batın anlamlarıyla sürünen nice insanın varlığı arasından süzülürsünüz. Bir zamanlar huzur içinde yaşadığınız evinize gelirsiniz, artık her şey yitirilmiştir. Yaşam, terk edildiği zaman ne kadar da kırılgan oluyordu.

Gözleriniz nasıl bir anda görüşünü kaybetmişse yine bir anda kazanıvermiştir. Bir felaketten uyanmışsınızdır fakat yaşananlar bir rüya değildir. Sadece gözlerinizi yitirmek mi bu kaosu açığa çıkarmıştır? Hayır, gözleri değil, görmeyi yitirmektir kaosun sebebi.

Karakter ve Mekân Değişir

"Körlük", 1954 yılında William Golding tarafından yazılan **"Sineklerin Tanrısı"** adlı yapıtla benzer özellikler taşır. Her iki eser de **"Karakter, zaman ve mekân değişse de insanın karanlık yanı değişmez."** gerçeğini ortaya koyarken aynı zamanda karanlığı bastırıp bizi aydınlatacak insanların varlığıyla müjdeler.

“Emrolunduğun Gibi Dosdoğru Ol”

Prof. Dr. Mehmet Maksudoğlu ile akademik kariyerini ve Arapça dilini öğrenmek için oluşturduğu yeni metotları konuştuk. Maksudoğlu, **“Arapça ile 50 yıldır meşgul ola ola bir metot geliştirdik. Arapçayı öğreten kitabım 190 bin basıldı. Daha sonra bu kitapları 4-4-4 olarak 3’lü set olacak şekilde hazırladım. İlkokul, ortaokul ya da lisede olsun Arapçayı bilen bir hoca bu kitaplar sayesinde öğrencileriyle çok iyi bir yere gelebilir.”** *diyor.*

İlk önce sizi tanımak isteriz, kısaca kendinizden bahsedebilir misiniz?

Eskişehir doğumluyum, aslen üçüncü nesil Kırım kökenliyiz. İlk ve ortaokulumu Eskişehir’de tamamladım. 1956-1960 yılları arasında da Ankara İlahiyat Fakültesi’nden mezun oldum. Sonra da imam hatip lisesinde meslek öğretmenliği yapmaya başladım. Bu esnada üniversiteye geçmek üzere imtihanı kazandım. İslâm tarihi kürsüsünde asistanlık yaptım.

1963-64 arası Tunus’ta bulundum. Burada Arapça üzerine pratik yapma imkânı buldum ve doktora tezimle ilgili mahalli malzemeler toparladım. Doktora tezimi verdikten sonra İngiltere Cambridge Üniversitesinde Türkçe okutmanı olarak görev yaptım. Çalışma alanım İslâm tarihi fakat bir taraftan da Arapça ile meşguldüm. İlk kitaplarımdan biri Farsça dil bilgisi üzerineydi. 1967 yılında Arapça dil bilgisi kitabımı hazırladım ve şimdiye kadar 20’ye yakın baskısı yapıldı.

Kalem Tüccarlığı Yapılıyor

Osmanlı ve dil üzerine önemli araştırmalar yaptınız. Peki, Osmanlı’yı anlama noktasında neler söyleyebilirsiniz?

Bir ülkede tarih yanlış okutuluyorsa işler ters ve yanlış demektir. Bunu Osmanlı tarihinde de yazdım. Şöyle düşünün: Adam yazar, otele gidiyor. Otel kâtibi soruyor; adınız soyadınız, mesleğiniz, işiniz, neyle geçinirsiniz, diye. Ben, yazarım diyor. Neyle geçinirsiniz deyince de kalem tüccarıyım, diyor. Osmanlı’yı yazan yazarların birçoğu kalem tüccarı denilecek seviyededir. Oryantalistleri ise katiyen ciddiye almam. Malezya’ya bir yıl

> “Bir dili bilmek o dilin mantığıyla düşünebilmek demektir. Arapça biliyorum diyenlerin çoğu Arapçaya aşinadır. Arapçanın kaidelerini belirler. Dil bilmek başka bir şeydir.”

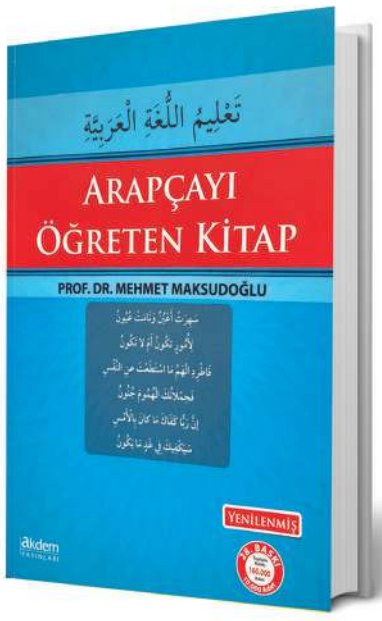

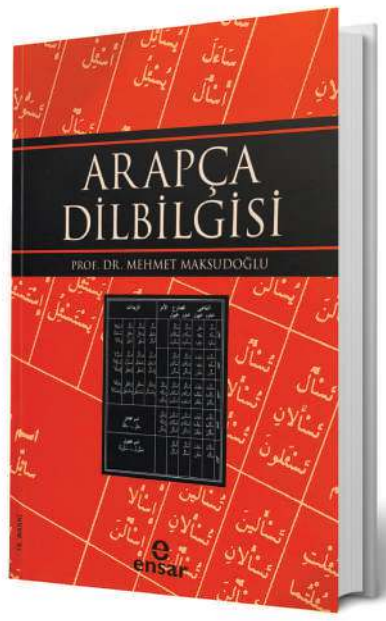

tarih öğretmek için gittim. İngiliz kitaplarında Osmanlı tarihine baktık, felaketti.

Dilin Mantığını Bilmek Önemli

Arapça gerçekten zor bir dil mi?

Hayır, kuralları çoktur. Bir dili bilmek o dilin mantığıyla düşünebilmek demektir. Arapça biliyorum diyenlerin çoğu Arapçaya sadece aşinadır. Dil bilmek başka bir şeydir. Dil bilmek tekrar ediyorum, o dilin mantığıyla düşünebilmek demektir. Türkçe düşünüp Arapçaya çevirmek yahut başka dile çevirmek değildir.

Radyo İşi Pratikleştiriyor

Nasıl öğrenebiliriz bir metodu var mı?

Arapça ile 50 yıldır meşgul ola ola bir metot geliştirdik. Arapçayı öğreten kitabım 190 bin basıldı. Daha sonra bu kitapları 4-4-4 olarak 3'lü set olacak şekilde hazırladım. İlkokul, ortaokul ya da lisede olsun Arapçayı bilen bir öğretmen bu kitaplar sayesinde öğrencileriyle çok iyi bir yere gelebilir.

Kitapta 70'den fazla ders var, bunun 6 dersi zaten harfler üzerinedir. Günde bir dersi alıştırmaları ile yapan bir kişi 3 ayda çok iyi bir seviyeye gelebilir. Ondan sonra son bir veya iki ayda radyo dinlemelidir. Televizyonları pek tavsiye etmiyorum, çünkü televizyonda görüntü var. Sırf kulağın çalışması bakımından radyo daha iyidir. Arapçayı normal bilen bir öğretmen bu kitaplar sayesinde pratik yapabilir ve öğrencilerine dili öğretebilir.

Kültür İstilası Kötü

Son zamanlarda gençlerde Osmanlıca ve Arapçayı öğrenme noktasında bir eğilim var. Nasıl gözlemliyorsunuz?

Evet, kendimize yeni yeni geliyoruz çünkü benliğimizi unuturcasına batıya dönmüştük. Bir kültür istilası altındayız. Geçenlerde internette şöyle bir şey gördüm: Roma'da Rum imparatoru iki tane esiri, gladyatörleri boğuşturuyor ve insanlar da toplanmış seyrediyorlar. Medeniyet bunun neresinde? Yani bir insanın başka bir insanı öldürüşünü seyrediyorlar. Batı'nın korkunç bir mazisi var ve kendi tarihlerinden utanmazlar.

İki Yüz Yıldır Ağır Baskı

Birçok konferansımda da söyledim bir daha söyleyeyim: İki yüz yıldır ağır baskısı altında olduğumuz kültür istilasından dolayı durum o hale gelmiştir ki milletlerarası bir yarışma yapılsaydı devlet eliyle en komik insan tipini kim yetiştirirdi diye, biz şampiyon olurduk.

Peki, gençlere ne gibi önerileriniz olur?

Önce Türkçeyi doğru düzgün öğrensinler, sonra dinlerini öğrensinler, ondan sonra ne öğrenmek isterlerse öğrensinler, başka türlü olmaz.

Sevdiğiniz bir kitap var mı?

Müslümanın en sevdiği kitabın Kur'an-ı Kerim olması gerekir.

En sevdiğiniz şiir?

Ben pek şiir okumam. Ama Necip Fazıl, Sezai Karakoç ve İsmet Özel'i severim.

Hayatınızda sevdiğiniz bir söz var mı?

Ayet var: **“Emrolunduğu gibi dosdoğru ol.”** Dürüstlük ve güvenilirlik çok mühimdir. Güvenilir olmazsa bir insan, ne değeri var ki tahsilin?

Arapçayı Öğreten Kitap
Mehmet Maksutoğlu

Yazılmasında **“Dil”** denen **“Olgu”**nun, bazı dillerde nasıl ele alınıp öğretildiği göz önünde bulundurulmuştur. Eserde öğrenimi aksatmamak, güçleştirmemek için, tedric konusuna bilhassa dikkat edilmiştir; seviye tedricen yükseltilmiştir. Her derste sadece bir konuya odaklanılmış, o konuyla ilgili tamamlayıcı bilgiler de verilmiştir.

Alıştırmaları Zamanında Yapmalı

Dil öğrenilirken, görme özürlünün ilerlemesi gibi gitmek tavsiye edilir: Bir adım sağlam basılıp beden iyice yerleştikten sonra diğer adım atılır. Bir konu, mümkünse yüzde 100 öğrenildikten sonra ötekine geçilmelidir. Kitap, alıştırmalar yapılarak, sindirilerek bitirildiğinde, Arapçanın yapısı kavranmış, iyi bir seviyeye gelinmiş olacaktır.

Arapça Dil Bilgisi
Mehmet Maksutoğlu

Arapça hayatiyetini İslâm sayesinde devam ettirebilmiştir. İnsanın insanca yaşamasını sağlayan İslâm medeniyetinin özsuyu, zarfı, kabı, gıdası olan eserler, fikirler Arapça ifade edilmiştir. Teknik sahadaki üstünlüğü eşyayı insana hükmeder hale getirmiş olan maddi gelişmesinin yanında, manevi iflası görülen Batı medeniyeti ise gelişmiş yanını Hristiyanlığa rağmen gerçekleştirmiştir.

İngilizceden Daha Kolay

Arapçanın, öğrenilmesi İngilizcenin öğrenilmesinden daha kolaydır. İngilizcedeki intonation (cümle musikisi) derdi, Arapçada yoktur. Arapçada, İngilizcede olduğu kadar yazıldığı halde okunmayan harf yoktur. Arapçada kelimeyi ezberlemek mantıkidir; İngilizcedeki, kelimeyi kelime olarak ezberlemek mecburiyeti yoktur.

Arapça, yüzyılların ilim dili, medeniyet dili, siyaset ve kültür dili olmuştur. İçinden geldiğimiz İslâm medeniyetinin önemli dillerinden biri olan Arapça öğrenilmesi kolay bir dildir.

Minik Okurlar Ne Okumalı?

Bu ay çocuk kitapları dosyasında Dünya Bizim Yayınları'ndan çıkan Ay'a Yolculuk kitabını ve Nar Çocuk Yayınları'nın çıkardığı **"40 Hadis"** *serisinden üç kitabı inceledik. Bu kitaplara ek, altı farklı çocuk kitabını da haberimizde sizlere sunuyoruz.*

"Kitaptan daha iyi bir arkadaş yoktur. Zaman zaman o insana dert ortaklığı eder. İnsanın gönlünü açar, yüreğine su serper. Gönlünün her muradına onunla erişirsin. Böylesine güzel bir dost görülmemiştir. Ne incitir, ne incinir."

Ay'a Yolculuk
Jules Verne

Bilimkurgu türünün öncüsü olan Jules Verne'nin dünya klasikleri arasındaki **"Ay'a Yolculuk"** kitabı, Amerikan iç savaşı boyunca silahlar, gülleler ve toplar yapmakla uğraşan bir grup mühendisin savaşın bitişiyle büyük bir boşluğa düşmesi ve artık silah yapamamaları sebebiyle onları çalışmaya itecek bir fikir aramasıyla başlar. Silah Kulübü'nün başkanı Barbicane, atışbiliminin çok geliştiğini vurgulayarak Ay'a bir gülle göndermenin mümkün olabileceğini savunur.

Sorunu Her Açıdan İnceler

"Kesin direnç şartlarına göre yapılmış bir aygıt aracılığıyla Ay'a bir gülle, bir mermi göndermek acaba mümkün olamaz mı? Sorunu her açıdan inceledim ve kararımı verdim. Üzerinde tartışılması imkânsız olan hesaplarımın verdiği sonuca göre, saniyede on bir bin metre bir hızla atılacak olan bir mermi Ay'a doğru yollanacak ve Ay'a mutlaka varacaktır. Aziz meslektaşlarım, bu küçük denemenin yapılmasını sizlere önermekten onur duyarım."

Merminin Ay'a Fırlatılması

Merminin Ay'a fırlatılacağı güne iki ay kala Fransız bilim insanı Michael Ardan, gönderdiği sıra dışı telgrafta kendisinin o merminin içinde olmak istediğini yazar. Bu çılgınca fikirle tüm gündem değişerek, merminin Ay'a fırlatılma düşüncesi bir yolculuğa dönüşür. Başta herkese imkansız gelse de Michel Ardan, Barbicane ve Nicholl yola çıkmayı başarırlar. Yolun sonunda, hedeflerine ulaşamamış olsalar bile tarihe imza atarlar. İçinde üç tane yolcuyu barındıran mermi, Ay etrafındaki bir yörüngeye takılarak Ay'ın uydusu haline gelir. Böylece, bu üç yolcu ilk kez çıplak gözle Ay'ı görür ve adlarını tarihe kazımış olurlar.

Gülümseyen Öyküler
Murat Çiftkaya

Serinin ilk kitabı olan **"Gülümseyen Öyküler"** yetmişten fazla öyküyü okuyucularıyla buluşturuyor. Bİlk kısımda hikmetler içeren hikayelere, ikinci bölümünde ise zamanla anonimleşmiş çağdaş öykülere yer verilir.

"Bir bilge bir gün tam trene biniyordu ki ayakkabılarından birisi ayağından çıktı ve yere düştü. Aşağı inip onu alması imkansızdı, çünkü tren çoktan harekete geçmişti. Yanındaki arkadaşları ne yapacağını merakla bekliyorlardı. O gayet sakin bir biçimde, diğer ayağındaki ayakkabıyı da çıkardı ve az önce düşürdüğü ayakkabıya yakın bir yere fırlattı.

Talebelerden birisi dayanamayıp sordu: Neden böyle yaptınız?

Gülümseyen bilgenin cevabı gayet basit ama hakikat yüklüydü: Demiryolunun üzerindeki ayakkabı tekini fakir biri bulursa diğer tekini de bulup giyebilsin diye.''

Başarı Öyküleri
Murat Çiftkaya

Serinin devamı olan **"Başarı Öyküleri"** kitabı, başarıya giden yolun herkes için farklı olabileceğini ve başarmak için çok çalışmak, sabırlı ve azimli olmak gerektiğini çocuklara aşılıyor.

Başarının Sırrı İstikrarlı Çalışma

"Şimdi kendinize sorun: 'Her hedefe eksiksiz bir şekilde ulaşacak, her iş başarılı bir şekilde tamamlanacak, her umut gerçekleşecek, her sevgi kalıcı olacak, her çaba sonuçlanacak.' diyenlerden misiniz? Yoksa, hedefine yürümenin zevkini tadabilenlerden ve 'Evet, ama yol boyunca elde ettiklerime bir bak! Bir şeyler yapmayı denediğim için kazandığım şu mükemmel şeylere bak!' diyebilenlerden mi?"

Asla Pes Etmeyin

Hedeflerimize ulaşmak için sadece maddiyatın yeterli olmadığı, önemli olanın kişinin bünyesinde sevgi ve dostluk barındırması olduğu hikâyelerde en güzel biçimde vurgulanıyor. Başarıya giden yolda yenilgiler de olsa mutlaka çıkarılabilecek tecrübeler olduğu okuyuculara hatırlatılıyor.

Natan Farklı Bir Şekilde Öğreniyor
Danielle Noreau
Sabrina Gendron

Kitap, farklı duygu ve durumlara odaklanırken çocukların yaşadığı birtakım sorunlara çözüm olabilecek hikâyelerden oluşuyor. Natan, karmaşık kelimeleri okuyamayan bir çocuktur ve bu durum içine kapanmasına sebep olur. Yeni kelimeleri öğrenmek onun için çok zordur. Bu yüzden sınıfta arkadaşlarının gerisinde kalır. Bir konuşma terapisti sayesinde **"Disleksi"** adında bir rahatsızlığı olduğunu öğrenir ve onunla birlikte okuma ve yazmayı farklı şekillerde öğrenmeye başlar.

Sabırlı ve İstikrarlı Çalışma

"Konuşma terapistim, kafamın içinde bir labirent gibi dolaşan karmaşık yollar olduğunu, bu yollardan okuma ve yazma ile ilgili olanlarının tıkalı olduğunu anlattı. Hedefe ulaşabilmek için beynimin bu engelleri aşmayı öğrenmesi gerekiyormuş. Arkadaşlarımda bu yollar

son hızla ilerleyebileceğimiz otoyollar gibi açık olduğundan, okuma ve yazmayı kolayca öğrenebilirlermiş. Ama ben, açık yolları çabucak bulabilmek için labirentimi sık sık ziyaret etmek ve sabırlı olmak zorundaymışım. Okumayı ancak böyle öğrenebilirmişim: Yavaş yavaş ama emin adımlarla...”

Natan zamanla teknolojik aletler ve klavyeler kullanarak ilgi çekici metinler yazabilecek bir hâle gelir ve arkadaşları tarafından da çok beğenilir. 12 yaşına geldiğinde, sık sık alıştırma yaptığı için giderek okuması hızlanır ve kendine özgü yöntemlerle yazı tekniği geliştirir.

Koca Karpuz
Tagrid en-Neccar

“Kitapta, karpuz yemeyi çok seven küçük bir kız olan Nora’nın hikâyesi anlatılıyor. Nora, karpuzu o kadar çok sever ki tüm öğünlerini karpuz yiyerek geçirir. Ailesi ona diğer yiyecekleri de yemesi gerektiğini anlatsa bile Nora dinlemez.

Sağlıklı Beslenmenin Önemi

Bir gece rüyasında koca bir karpuz görür ve çok sevinerek onu yer, ancak o kadar çok yer ki karnı şişer, çok rahatsız olur ve uyanır. O sabah, sadece karpuz yemenin yanlış olduğunu, diğer yiyecekleri de yemesi gerektiğini anlamış olur.

Üç Öykü
Sabahattin Ali

Türk edebiyatında çok önemli roman ve öykülere imza atan Sabahattin Ali’nin **“Üç Öykü”** adlı kitabı çocuklara ithafen yazdığı hikâyelerden oluşur.

“Karanlıktan, yüzünü kamçılayan kar ve rüzgârdan, dizlerine sıçrayan çamurdan ve duyduğu seslerden korkuyordu. Açlığı, sıska kardeşlerinin korkunç gözlerini, yorgunluğunu unutmuştu. Bir an evvel köye varmak, ocakta küllenen bir odun parçasıyla aydınlanan toprak dama girmek ve bir köşede saklanmak istiyordu. Ne yatmak, ne dinlenmek, sadece bir dört duvar arasında bulunmak... Bu geniş karanlıktan, bu seslerden kaçmak...”

Hayatın Tüm Gerçekleri

Kitabın içindeki **“Arabalar Beş Kuruşa”** ve **“Ayran”** adlı öykülerinde yazar, maddi imkânlarının kısıtlılığı nedeniyle çalışmaya mecbur kalan çocukları anlatır ve bu yönüyle hayatı tüm gerçekliğiyle yansıtır. Çocuklar annelerinin yükünü azaltmak için canla başla çalışırlar.

Üç Arkadaşın Memleket Öyküsü

Son hikâye olan **“Sırça Köşk”**te ise yazar, boş gezmeyi iş yapmaktan daha çok seven üç arkadaşın bolluk içinde yaşama isteğiyle memleketi gezme hikâyesini anlatır.

“Sakın tepenize bir sırça köşk kurmayınız. Ama günün birinde nasılsa böyle bir sırça köşk kurulursa, onun yıkılmaz, devrilmez bir şey olduğunu sanmayın. En heybetlisini tuzla buz etmek için üç beş kelle fırlatmak yeter.”

Üç arkadaş, halktan zorla yardım alarak bolluk içinde yaşarlar ancak işler istedikleri gibi gitmeyecek ve halk günün birinde yaptıkları yanlışı anlayacaktır.

Mahalle Sineması
Sevim Ak

Kitap küçük bir kızın, mahallede yaşayan komşularıyla, arkadaşlarıyla ve yeni tanıştığı insanlarla geçirdiği maceraları anlatıyor.

“Gene içime bir kıvılcım atmıştı. Bir tek tohum, o minicik şey mi değiştirecekti dünyayı? Biraz düşününce ne demek istediğini anlar gibi oldum. Çok haklıydı Mavi Eşofmanlı Amca. Şimdi oturduğu evin bahçesi, o satın almadan önce tıpkı bir çöl gibiydi. Şimdi ise küçük bir koru var, yerinde.”

Mahalle Kültürünün Özellikleri

Kitabı okuyan çocuklar, sinemacı Artist Kenan sayesinde mahallede küçük bir sinema kuran çocukları tanıyor, ayakkabı tamircisi Hasan Usta’nın torunu için yaptığı oyuncakları görüyor, kuşlar gibi uçabileceğine inanan Cem’in maceralarına tanık oluyor. Böylece çocuklar, şimdiki zamanda çok da göremediğimiz mahalle kültürünü görmüş oluyor.

40 Hadis

Nar Çocuk Yayınları’nın çıkardığı **“40 Hadis”** serisinden üç kitabı inceledik. **“40 Hadis Günlük Hayat Üzerine”** kitabı Hz. Peygamberin (s.a.) yaşamla ilgili hadislerinden oluşuyor. **“40 Hadis Aile Hayatı Üzerine”** kitabında aile hayatı üzerine hadislere, **“40 Hadis İnsan İlişkileri Üzerine”** kitabında ise çocuklara doğru bir iletişimin önemini konu alan hadislere yer verilir.

Kitaplardan sizler için seçtiğimiz hadisler:

“Allah anılarak başlanılmamış her söz ve önemli iş, sonuçsuz ve bereketsizdir.”

“Biriniz yemek yediğinde ‘Bismillah’ diyerek başlasın. Başta ‘Bismillah’ demeyi unutursa, hatırlayınca, ‘Başında da sonunda da Bismillah!’, desin!”

“Biriniz ayakkabı giyeceği zaman önce sağ ayağını giysin, çıkaracağı zaman ise önce sol ayağını çıkarsın; yani sağ ayak, ilk giyilen ve son çıkarılan ayak olsun.”

“Her iyilik bir sadakadır.”

Milli ve Vatani Birlik; “Safahat”

Milli şairimiz ve İstiklâl Marşı’mızın yazarı Mehmed Akif Ersoy, milletimizin yakın tarihte yaşadığı birçok önemli olayın içinde bulunmuş, bu olayların getirdiği duyguları, üzüntüleri ve sosyal hayatımıza olan tesirlerini, sebep sonuçlarıyla birlikte, bazen heyecan fırtınası bir şiir, bazen düşündüren bir fikir manzumesi içinde eserlerine almış ve onları, gelecek nesillere bir ecdat mirası olarak bırakmıştır.

Süleyman Nazif, Safahat’ın içinde altıncı kitap olarak yer alan 2292 mısralık Asım manzumesi için **‘Bir şiir mucizesi’** der. **‘Asım’ın nesli’** hayali bir kahramandan değildir, Mehmed Akif için. Bu karakterin ilham kaynağı sahabeden Asım b. Sabit’tir.

Okulunu Birincilikle Bitirdi

Mehmed Akif Ersoy 1873 yılının Aralık ayında, İstanbul’un Fatih ilçesinin Sarıgüzel semtinde dünyaya gelmiştir. Babası Temiz Tahir Efendi annesi ise Emine Şerife Hanımdır. Mehmed Âkif eğitimine dört yaşında Emir Buhari mahalle okulunda başlamış ve ilk ile orta öğrenimini burada tamamlamıştır. Babası Temiz Tahir Efendi’nin ölümü ve evlerinde çıkan yangının ardından yaşamış olduğu zorluklara rağmen Baytar Mektebi’ni birincilikle tamamlamıştır. Lisana karşı özellikle kabiliyetinin olduğunu keşfeden Mehmed Akif devamlı çalışarak Arapça, Farsça ve Fransızca’yı tercümeler yapacak kadar iyi derecede öğrenmiştir.

Aruz Hecesiyle Yazılan Şiirler

Şiir ile lise yıllarında meşgul olmaya başlamış. Türkçe’ye hâkim olmuş ve aruz veznini Türkçe’ye ustaca uygulamıştır. Dilimizi sade ve akıcı bir şekilde kullanmış, eşsiz Türkçesi ile milletine şaheserler kazandırmıştır.

Mehmed Akif, keskin bir zekânın şimşekleri ve titreyen bir gönlün gözyaşları olarak nitelendirilen şiirlerini topladığı eserine “Safahat” adını vermiştir. Safahat 11.240 mısra tutan, hepsi aruz vezniyle yazılmış 108 şiirden oluşur. Yedi küçük kitap halinde

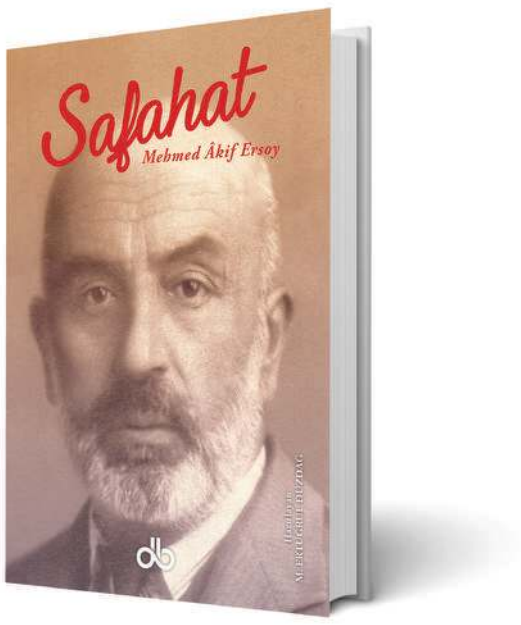

1911-1933 yılları arasında yayımlanmıştır. Eski harflerimizle olan bu ilk baskısı sonrasında, Safahat’ın yeni harfler ile ve tek cilt içinde gerçekleşen baskısı 1943 yılında yapılmıştır. Safahat’ı teşkil eden yedi kitabın sırası şöyledir; **“Safahat, Süleymaniye Kürsüsünde, Hakkın Sesleri, Fâtih Kürsüsünde, Hâtıralar, Asım, Gölgeler...”**

Hayatı dini, milli ve vatani dertlerle geçmesine rağmen Akif, daima hür düşünceli ve doğru bildiğini söyleyen bir fikir adamı olmuştur.

Asım’ın Nesli

Bunlardan biri Safahat’ın içinde altıncı kitap olarak yer almış olan ve Süleyman Nazif’in **“Bir şiir mucizesi”** dediği 2292 mısralık manzumesi Asım adındaki eseridir. Mehmed Akif’in üzerinde en çok çalıştığı eser olarak bilinmektedir. Metin baştan sona kadar konuşma şeklindedir. Konuşanlar Köse İmam ve Hocazade (Âkif) ile Köse İmam’ın oğlu Asım’dır. “Köse İmam” tipi, Mehmed Akif’in eserlerinde yaşattığı önemli karakterlerinden biridir. “Asım” ondan sonra gelir ve bu iki karakter Âkif’in idealindeki şahsiyetin yaşlı ve genç hallerini temsil ederler.

Gerçek İdeal Kahraman

“Hocazade” de Akif’in istediği Müslümanın şahsiyetini temsil eden bazı vasıflar taşımaktadır. Bu üç kahramanın yücelttiği fikir ve fiillerin toplamı Mehmed Akif’in zihnindeki gerçek ideal kahramanın sıfatlarını teşkil etmektedir. Eserde karakterler üzerinden bütün beşeri ve içtimai mesele ve dertler ele alınır, bu hususlarda münakaşalar edilir. Bu münakaşalar eski ile yeni çatışması üzerine kurgulanmıştır. Köse İmam’ın **“Ahlak bozukluğu içindeki bu halkı ve bu memleketi, kimin kurtaracağı”** sorusuna cevap aradığı, Hocazade’nin **“Asım’ın nesli”** üzerinden cevap verdiği konuşmalar şeklinde gelişir.

Milletin Geleceğini Önemseyen Gençler

Mehmet Akif’in Asım’ın nesli diye tarif ettiği nesil sadece şiirinde geçen hayali bir kahraman değildir. Bu karakterin ilham kaynağı olan, sahabeden Asım b. Sabit’ten de bahsediliyor, Safahat’ta. İstiklal şairimiz Mehmet Akif, milletin geleceği olan gençlerinde bu bilinçte yetişmesini arzu etmiştir.

www.dunyabizim.com

YAREN MİNEL ÖZBEK

“Sözler, Yanlış Anlaşılmanın Kaynağıdır”

Yazar Antoine de Saint-Exupér, Fransa’nın Lyon kentinde doğdu. Uçaklarla 12 yaşında tanıştı. Liseyi bitirdikten sonra pilot olmayı çok istediği halde annesini kırmamak için denizcilik okuluna kaydoldu. 21 yaşında orduya çağrıldı. Askerlik görevini Fransız Hava Kuvvetlerinde teknisyen olarak yaptı ve pilotluk eğitimi aldı. Askerliğin ardından ailesinin isteği üzerine ticarete atıldı. Bu arada yazmaya da başlamıştı. 1926 yılında tekrar uçmaya başladı. Toulouse ve Dakar arasında posta servisi pilotu olarak çalıştı. ABD ordusuna katılıp Alman ordularını havadan izlemek üzere Kuzey Afrika’ya gitti. Bir keşif uçuşu sırasında 31 Temmuz 1944’te vurulan uçağı Marsilya açıklarında denize düştü ve uçağın enkazı 2000 yılında balıkçılar tarafından bulundu. Hazırladığımız Antoine de Saint-Exupér dosyasında yazarın pek bilinmeyen **“Savaş Pilotu”** *ve* **“Gece Uçusu”** *kitabını sizler için inceledik.*

Savaş Pilotu
Antoine de Saint-Exupéry

Milyonlarca okuyucuya ulaşan **“Küçük Prens”** ile tanıdığımız Antoine de Saint-Exupéry, **“Savaş Pilotu”** adlı eserinde, İkinci Dünya Savaşı sırasında Fransız ordusunda pilotluk yapmış olan yazarın uçuş deneyimini ve bu uçuş esnasındaki duygularını, düşüncelerini, hayallerini anlatıyor.

Çelişkiler İçerisinde

Saint-Exupéry, tehlikeli bir keşif uçuşunda görevlendirilir. Emri veren komutan da bu görevden sağ kurtulmanın çok zor olduğunun farkındadır. Ekip geri dönebilse dahi uçuş esnasında edindikleri bilgiler orduya bir yarar sağlamayacaktır. Çünkü Fransız ordusu ağır bir yenilgi ile karşı karşıyadır. Buna rağmen Antoine de Saint-Exupéry, Teğmen Dutertre ve mitralyözcü uçuşa başlar.

“Savaş, ölüm, özveri, Fransa ve daha başka şeyler geçiyor kafamdan, ama temel kavramlardan, açık seçik bir dilden yoksunum. Çelişkiler içinde düşünüyorum. Elimdeki doğru paramparça ve ben, ancak birer birer gözden geçirebiliyorum bu parçaları. Neyse, ölmezsem akşama düşünürüm.”

Uçuş esnasında ara sıra geçmişine yolculuğa çıkan yazar, kendi içinde bazı sorulara yanıtlar bulur:

“Gelecek, garip bir yaratık gibi korkutmuyor artık beni. Yaptıklarım, birbiri ardından, bu geleceği oluşturuyor şimdi. 313 dereceyi

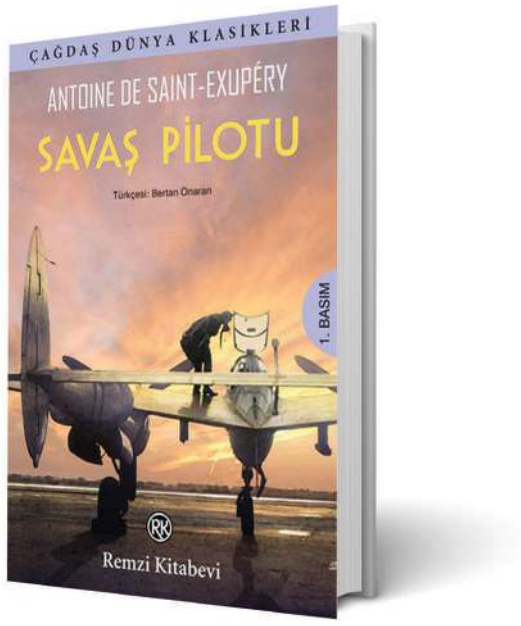

tutturmak için önündeki pusulaya bakan insanım ben. Pervanelerin dönüşünü, yağın kızma derecesini ayarlayan insanım. İnsana esenlik veren, anlık kaygılar bunlar. İnsanı yaşlanma korkusundan kurtaran şey, evin küçük dertleri, günün ufak tefek işleridir. Günlük yaşam, temizlenmiş bir ev, iyi cilalanmış bir döşeme, iyi ayarlanmış bir oksijen olup çıkar. Nitekim oksijenin gelişini denetliyorum, çünkü hızla yükseliyoruz: altı bin yedi yüz metre.”

Ruh ve Zekâ Üzerine Beyin Fırtınası

Altı Alman uçağının Saint-Exupéry ve ekibini fark etmesi üzerine gökyüzünde hırsız-polis oyunu oynamaya başlarlar. Ölümle burun buruna gelen yazar; ölüm, ruh ve zekâ gibi kavramlar üzerinde adeta beyin fırtınası yapar. Bu görevin, binlerce metre yüksekte yaşam mücadelesi vermenin onu nasıl değiştirdiğini şu kelimelerle anlatıyor: **“Ağır ağır yıpranıyoruz, içimizdeki canlılık köreldi. Yaşlanıyoruz. Görev de yaşlanıyor. Bu kadar yükseğe çıkmanın bedeli ne? On bin metrede yaşanan bir saat, organik yaşamın, yüreğin, ciğerlerin, atardamarların bir haftalık, üç haftalık, bir aylık çalışmasına bedel mi acaba? Ayrıca, hiç de önemli değil. Az önceki bayılmalar, yüzyıllar ekledi yaşıma: İhtiyarlığın dinginliği içinde yüzüyorum.”**

Uçsuz bucaksız gökyüzünde bir başına dolaşan keşif uçağının, Alman avcı uçakları karşısında şansı oldukça az olmasına rağmen Antoine de Saint-Exupéry onlardan kurtulmayı başarır. Fakat saatte yüz seksen kilometre hızla giden uçağın gaz anahtarları donunca aklına gelen çözümleri bir bir değerlendiren yazar, hem anahtarları hem de kendi ateşini canlandırmak için yoğun bir çaba sarf eder.

“Doldurulmayacak bir uçurum mu açtım acaba? On bin metrede, azıcık sert bir hareket, yürek kaslarının parçalanmasına yol açabilir. Çok narindir yürek. Uzun süre kullanılması gerekir. Onu böyle kaba saba işlerde tehlikeye atmak saçma. Hani patates pişirmek için kömür yerine elmas yakmak gibi bir şey.”

Savaşın anlamsızlığını anlatmaya çalışan Saint-Exupéry, ölümün hiçbir şeyi değiştirmeyeceğini biliyordur. Fakat içlerine işlemiş olan bozgun, her bozgunda olduğu gibi kurban ister. Ve askerlerin emre uymaktan başka çaresi kalmaz.

Antoine de Saint-Exupéry, **“Gece Uçuşu”** *adlı kitabı okuyucuya* **“Önümüze çıkan engeller karşısında yılmamalıyız”** *mesajı veriyor. Eser; Pentagon’da bulunan Buenos Aires’te bir kargo şirketinin en önemli pilotlarından biri olan Fabien’in, gece uçuşu esnasında yaşadıklarını anlatırken, yerde kalanların yaşadığı ruhsal durumu da gözler önüne seriyor.*

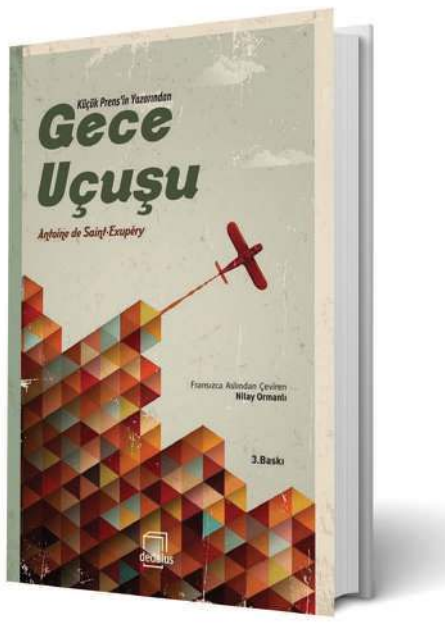

Gece Uçusu
Antoine de Saint-Exupéry

Şirketin en cesur pilotu olan Fabien’in ve telsizcinin görevli olduğu gece uçuşunun dönüşü esnasında geniş bir bölgede fırtına baş gösteriyor. İniş yapacakları alanı kuşatan fırtına sebebi ile Trelew, Commodoro, San Antonio, Bahi Blanca gibi birçok farklı bölge ile iletişime geçseler de hepsinden olumsuz yanıt almaları ile dört bir yandan kıstırıldıklarını anlıyorlar. Uçak, fırtınanın karanlıklarında kaybolurken onları bekleyenler ile haberleşmeleri de zorlaşıyor. Telsizler işitilmez hale geliyor.

“Pilot için gecenin sonu yoktu, çünkü bu karanlık deniz, insanı ne bir limana götürüyordu (hepsinin yolu kapalıydı sanki) ne de bir şafağa: Bir saat kırk dakika sonra benzin bitecekti. Böylece, eninde sonunda, gözü kapalı, şu karanlık sulara gömüleceklerdi.”

Ruhsal Çatışmalar Yaşanır

Uçuşları koordine eden Riviére’in omuzlarındaki sorumluluklar onu disiplinli ve sert bir kişilik hâline getirmiş olsa da olay karşısında ruhsal çatışmalar yaşıyor. Fabien’in kurtulması için çok büyük bir işbirliği düzenleyen Riviére; gelen telgrafların hepsinden uçaktan haber alınmadığı bildirilse de pes etmiyor. Fakat aynı zamanda biliyor ki gecenin koynunda bir yerlerde tehlikede olan bu uçaktakilerin kurtulması pek de olası değil. Fabien’in eşine açıklama yaparken ne kadar zorlandığına ve dıştan görünen sert mizacının altında duygusal bir adam yattığına tanıklık ediyoruz.

“Gece uçuşu hastalık gibi bir şeydi: Hastanın başında birinin beklemesi gerekiyordu. Elleri ve dizleriyle karanlığa göğüs geren ve karanlık bir denizden sıyrılır gibi, yalnız körlemesine bir kol gücüyle içinden sıyrılabilecekleri, kıpırdayan ama göze görünmeyen şeylerden başkasını bilmeyen o insanların başında bulunmak gerekliydi.”

Bütün Engellere Karşı Dik Durur

Fabien’in uçağının kayboluşunun ardından Riviére’in savaşı başlıyor. Çünkü hiç kimseden yardım görmeden, tek başına başladığı bu yolda en güvendiği pilotunu kaybettiği için gece uçuşlarını iptal etmesi bekleniyor. Fakat o, tüm engellere karşı dik durarak gece uçuşlarına devam ediyor. **“Yengi... Yenilgi... Hiçbir anlamı yok bu sözcüklerin. Yaşam bu imgelerin üstünde ve şimdiden daha başka imgeler hazırlamakta. Yengi vardır; bir halkı zayıflatır, yenilgi vardır, başka bir halka can verir. Riviére’in uğradığı yenilgi, belki de asıl yengiyi hazırlayan bir girişimdir, önemli olan sürüp giden olaylardır çünkü.”**

Gerçek Zafere Yaklaşır

Riviére tek bir uçuşu ertelese, uğrunda savaştığı gece uçuşları davası yitip gidecekken; o, karşısındaki engellere karşı çıkıyor. Gecenin koynuna bir başka uçağı salıyor. Onca kargaşalık arasında, Asuncion postası, inancının zaferi ve kanıtı oluyor. Başarıyla sonuçlanan bu uçuş, sonraki binlerce gece uçuşunun habercisi oluyor adeta. Riviére’in yenilgisi, ona gerçek zaferi yaklaştırıyor.

> “İnsanlarla iletişim kurabilmenin sırrı ne? Nasıl oluyor da şu an soyut ve kendimden uzak bulduğum şey, başka zaman benliğimi altüst edebiliyor? Nasıl oluyor da tek bir söz, tek bir davranış, bir insanın yazgısını değiştiriyor, onu, ardı arkası gelmez dönemeçlere salıyor?”

RİSALE

Dünden Bugüne
Yarın İçin...

Günahların
Kefaretine
Dair Allah
Resulünün (s.a.)
Müjdeleri

İmam Ezrai el-Kabuni

Beşer, hata yapmaktan ve günaha düşmekten beri değildir. Allah Teâlâ yaratmış olduğu insanın bu özelliğini en iyi bilen olduğu için kullarına bu günahlarını affettirecek hususları da beyan etmiştir. Onların günahlarını yok edecek hususlardan biri tövbe edip duaya sarılmak, diğeri de bazı amelleri işlemektir. Zira Allah Teâlâ kulunu zora sokmayı değil, ferahlığa kavuşturmayı murat eder. O’nun affetmediği sadece iki şey vardır. Onlardan biri şirk üzerine ölmek, ikincisi de kul hakkıyla Allah’ın huzuruna çıkmaktır. Bunun dışında dilediği kişileri affedebileceğini ferman buyurmuştur.

/risaleyayin
/risaleyayin
/risaleyayin

www.ktpkitabevi.com

Kâğıt, Kalem ve Defter; “Okumak”

Kâğıt, kalem, defter, kitap ve defter üzerine yazılmış kitapları derlediğimiz kitap dosyamızda Lisa Cron’un **“Hikâye Dehası”,** *Alberto Manguel’in* **“Geceleyin Kütüphane”**, *Nilgün Marmara’nın* **“Kâğıtlar”** *ve* **“Defterler”** *kitaplarını sizler için inceledik*

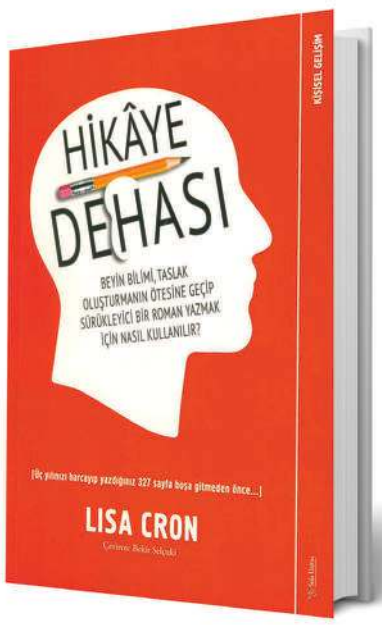

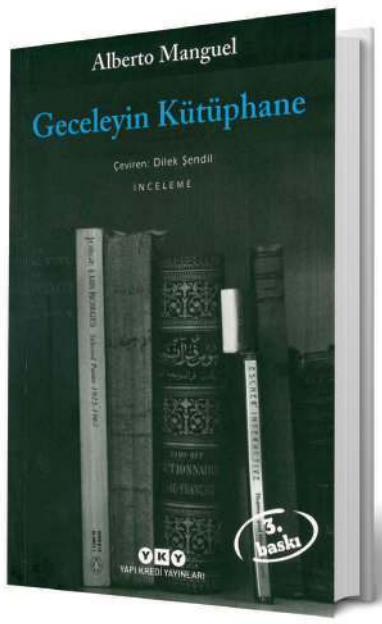

Hikâye Dehası
Lisa Cron

İnsanların hikâyeler için programlandığını belirten yazar; okuduğumuz, izlediğimiz ve duyduğumuz bütün hikâyelerde belirli şeyleri arar ve onlara cevap veririz, der. Kitap; hikâyelerin, beynin dili olduğunu söyler. Hikâyelerle düşünürüz ve beyin hikâyeleri gerçekliğe dönüştürmek için uğraşır.

Hikâyelerin Oluşturduğu Etki Aynı

“Hikâyenin nasıl işlendiğini anlamamanız sizin suçunuz değil. Bu durum, yediğiniz gıdanın içeriği vücudunuzun nasıl emdiğini anlamamanızla aynıdır. Aslında bunun bir şekilde gerçekleştiğini bilirsiniz ve lisede biyoloji dersi aldıysanız hücrelerle, zarlarla ve amino asitlerle alakalı bir durum olduğunu hemen hatırlarsınız ancak tüm bunların nasıl gerçekleştiğini göremezsiniz. Tüm hikâyelerin üzerinde oluşturduğu etki aynıdır ve daha da ilginci, o etkiye neden sahip olduklarının cevabıdır.”

Okuyucuya Dokunmayan Yazı Kötüdür

Kahramanın iç sıkıntısına dokunmayan hiçbir şey, ne kadar güzel yazılsa ne kadar objektif olarak dramatize edilse de hikâyeyi soğutacak, okuyucuyu hapseden etkiyi bozacaktır.

Yazarların Yaptığı En Büyük Hata Nedir?

“Yazarların yaptığı en büyük hata nedir? Yıllardır bana en sık sorulan soru bu oldu. Hikâyenin ne demek olduğunu bilmiyorlar. Harika bir fikir, muhteşem bir nesir ve oldukça fazla aksiyon olsa da gerçek bir hikâyeye sahip değiller. Harekete geçmelerini sağlayacak aciliyet duyguları yok. Sonuç? Birçok yazar ne kadar çalışsa da ne kadar yazım üzerine eğitimi alsa da ya da bu konuda ne kadar dereceye sahip olsa da bir yayınevi bulamıyor ve bir anlaşma yapamıyor.”

İçsel Sıkıntılar Önemli

Kitaba göre yayıncılar ve okuyucular tarafından çoğu yazının reddedilmesi, metinlerin etkileyici olmamasından kaynaklanır. Bu durum yazarların yaptıkları büyük hatalardan bir tanesidir. Hikâyeler içsel sıkıntılarla ilgilidir, dışsal sıkıntılarla değil...

“Kahramanın içsel sıkıntısını romanın elektrik yükü teli gibi düşünün. Bu, metrodaki üçüncü ray gibidir; trenin gitmesi için gereken elektriği sağlayan ray. Tren ne kadar iyi yapılmış olsa da üçüncü ray olmadan hiçbir şekilde hareket edemez. Bütün hikâyeler karakter odaklıdır.”

Geceleyin Kütüphane
Alberto Manguel

Yazar kitabının başında Robert Burton’un **“Melankolinin Anatomisi”** kitabından şu alıntıyı yapar:

“Bu mizah anlayışına ilk kez sahibim ve her gördüğü kuşa havlayıp avını bırakan bir çiftlik köpeği misali ben de elimde tutmam gerekenleri biriktirmiş bulunuyorum ama sağlam bir yöntem arayışıyla boşuna çok kitap okuduğum için şikâyetim haklı ve doğru (çünkü her yerde olan hiçbir yerde değildir); pek fazlasını görmesem de sanat, düzen, hafıza, muhakeme uğruna kütüphanelerimizde kafamı allak bullak eden çeşitli yazarlara takıldım.”

Yazar kütüphaneleri; mitsel, düzen, mekân, güç, gölge, şekil, rastlantı, zihin ve ada olarak ayırarak dünya üzerindeki önemli kütüphaneleri okurlarına sunar.

Dünyanın Arşivi Özelliği

İskenderiye Kütüphanesi, MÖ. 332 yılında Mısır'daki İskenderiye şehrinde kurulmuştur. Büyük İskender'in ölümünden sonra, kumandan Logus'un savaşlardan pek haz etmeyen oğlu Ptolemaios tarafından kuruldu ve 300 yıl boyunca dünyanın en büyük arşivi olma özelliğini korudu. Mısır'da krallığını ilan eden Ptolemaios'un hiçbir zaman ülke sınırlarını genişletmek gibi bir hedefi olmadı.

Eserlerinizi Bizimle Paylaşın

"İskenderiye Kütüphanesi'nin muazzam olma düşünün simgesinin nereden geldiğini kaydetmiştir. Evrensel bir kütüphane kurmak adına, Kral Ptolemaios 'yeryüzündeki bütün hükümdarlarla valilere' mektup yazarak onlardan 'şairler, manzume yazarları, retorikçiler ve sofistler, doktorlar ve kâhinler, tarihçiler ve daha başkaları' da dâhil her türlü eser sahibinin her çeşit kitabını kendisine göndermeleri rica etmişti."

Hayvan ve Bitki Örnekleri

Dünyanın en gizemli kütüphanesi olma özelliği taşıyan İskenderiye Kütüphanesi, oldukça değerli eserleri içinde barındırır. Kütüphanenin; fizik, kimya, tıp, fizyoloji, matematik, edebiyat, felsefe gibi ayrı ayrı bölümleri vardı. Müzede bütün ülkelerden hayvan ve bitki örneklerinin olduğu botanik bahçesi ve rasathane de bulunuyordu. İnsan vücudunu incelemek üzere bir anatomi salonu bile vardı.

Geçmiş Eserlerin Muhafaza Edilmesi

Geleceğin okurları için geçmişin eserlerini canını dişine takarak muhafaza etmeye çalıştığı düşünüldüğünde, Kallimakhos'un kendi eserlerinden bugüne altı ilahi, atmış dört hicviye kısa bir destan kırıntısı ve çok ciltli okumalarını kataloglamak için kullandığı yöntemlerden başka bir şey kalmaması ne yazıktır. Kallimakhos, malzemeyi tablolara bölmüş olan Yunan edebiyatı envanterini eleştiren her edebiyat türü için bir sistem geliştirmiştir.

Yazara göre alfabetik sistemin İslâm kütüphanelerine girişi Kallimakhos'un katalogları aracılığıyla olmuştu. Arap dünyasında böyle ilk çalışma ilk kez pinakelerin taklidi olarak 893 yılında ölen Bağdatlı kitap satıcısı Ebu Tahir Tayfur tarafından hazırlanan **"Yazarlar Kitabı"**dır.

Sistematik Düzen İçinde

İslâm Ortaçağında bu tematik bölmeler alfabetik sistemle birlikte kullanılıyordu. Alfabedeki harflere göre düzenlenmiş alanı ve seçili kaynakçaların belirlediği düzene uygun sıralanmış İskenderiye Kütüphanesi'deki kataloglama yöntemi, Mısır'ın sınırlarının ötesine geçmişti. Roma imparatorları bile İskenderiye'nin ününe yakışır kütüphaneler kurmuşlardı.

> "Kurşun kalem kadar mütevazı bir şey daha görmedim. Yazmaya devam edebilmesi için devamlı küçülmesi gerekiyor."

Kütüphane Büyüyen Varlık

Yazara göre kütüphane sürekli büyüyen bir varlıktır; hiç yardımsız çoğalır, satın alma, çalma, ödünç-armağan verme, ilişkilendirmeyle yer açma yoluyla kitap türlerinin tamamlanmasını talep ederek kendi kendine ürer.

Defterler - Kâğıtlar
Nilgün Marmara

Türk edebiyatının şair kadınları arasında olan Nilgün Marmara, 13 Şubat 1958 yılında İstanbul'da doğdu. Eğitim hayatına Kadıköy Maarif Koleji'nde başladı. Daha sonra İstanbul Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. Hem edebi hem de akademik anlamda önemli çalışmalara imza atan Marmara, 13 Ekim 1987 yılında hayatını kaybetti. **"Kâğıtlar ve Defterler"** kitabı Nilgün Marmara'nın hayata dair yazdığı şiir ve denemelerden oluşur. Eser, yazarın ölümünden sonra yayımlanmıştır.

Defterler kitabından sizler için seçtiğimiz dize

"Ufacık bir mekân, duvarlar kontrplak, mutfak salon bir arada, iki küçük oda, bir banyo. Banyo da banyo, evlere şenlik, akrobat fareler elektrik kardonlarının üzerinde reveranslar yaparak bize 'ne iyi ettiniz de geldiniz' dediler. İlk gece ve ertesi sabah banyo bir fare sirki"

Kâğıtlar kitabından içerisinden sizler için seçtiğimiz şiir

Okuldan Kaçış

"Sen armağan ettin Küçük Prensi,
Ne diye sanki
Biraz zorlasan yüreğini,
Kırılacak kurşun askerin ince bileği
Sen getirdin uçan balonlarımı,
Ne diye sahi,
Tekneye yeğlesen denizi,
Bir ceviz kabuğuyla geçeceğiz çevreni
Sen değil miydin arka sırada, ayrıksı."

Kâğıtlar kitabından sizler için seçtiğimiz bölüm

"Uzun bir yol uçtum. Koya vardım. Vardım var olmasına ama bu varışı, bu varlığı pek düşlememiştim. Eskiden özlem fırtına olabilirdi, dinginlik kasırga. Burası kasırga, evler damlar uçuyor, çılgın bir yağmur ve günlerce hiç dinginlik yok. Bugün biraz daha az ses, kapı baca dam pencere çatırdamıyor. Elektrik kordonunun üzerine zıplayıp keyif-panik arası sallananlar bile."

"Uçurtma ağacı,
Yeryüzünün derinliklerinde.
Gözlerimize kök salmış,
Bu ağacın uçucu,
Salınışı, gözyaşlarımıza,
Karşın olumluyor,
Yaşamı ve kanıksadığımız tüm oyuncakları."

EDİTÖR SEÇİMİ

Bu Ay Hangi Kitaptan Başlasak?

Sıcak Ağustos ayını geride bırakarak Eylül ayına giriş yaptık. Bu ay hangi kitaptan başlasak sorusuna cevaben hazırladığımız dosyamızda Isabel Mellado'un **"Titreşimler"**, *Mark Haddon'un* **"Süper İyi Günler"**, *George Orwell'in* **"Boğulmamak için"** *ve Mahmud Derviş'in* **"Bu Şiirin Bitmesini İstemiyorum"** *kitaplarını sizler için inceledik.*

"Raul'un müziği hezeyana kapılıyor, yanıyor ve soğumuyor. O devam ediyor. Yaşayan müziği çalmak istediğini söylüyor, ölülerinkini değil; parmaklarıyla ya da onlarsız çalmak istiyor."

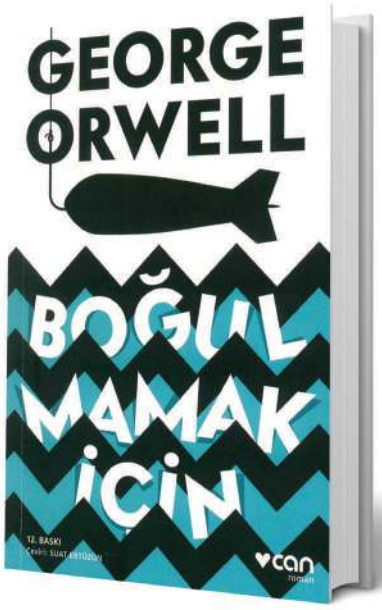

Boğulmamak İçin
George Orwell

Gerçek adı **"Eric Arthur Blair"** olan George Orwell, 1903 yılında Hindistan'ın Bengal eyaletinin Montihari kentinde doğdu. Ailesiyle birlikte İngiltere'ye taşınan Orwell, öğrenimini Eton Celloge'de tamamladı. 1922-1927 yılları arasında **"Hindistan İmparatorluk Polisi"** görevini üstlenir fakat yapılan usulsüzlükler nedeniyle görevinden istifa eder.

Bilimkurgu, Eleştiri ve Mizahi Yönden

Dünya edebiyatının önemli yazarlarından biri olan Orwell, 1950 yılında yayımladığı **"Bir Fili Vurmak"** kitabında, sömürge memurlarının davranışlarını eleştiren makalelerini derler. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yazdığı **"Hayvanlar Çiftliği"** kitabıyla Stalin rejimini çok sert bir dille eleştirmiştir. Bilimkurgu türünün önemli klasikleri arasında yer alan **"Bin Dokuz Yüz Seksen Dört"** kitabıyla modern dünyayı protesto eder.

Savaşların Gereksizliği

Satın aldığı evin taksitlerini ödemekte zorlanan kırk beş yaşında, evli ve çocuklu bir sigorta pazarlamacısı olan adamın hikâyesini anlatan Orwell, "Boğulmamak İçin" kitabıyla dünyadaki savaşların ne kadar gereksiz olduğunu mizahi bir dille okuyucularına aktarır.

"Savaş beni bildiğim hayattan ansızın koparmış, bunu izleyen tuhaflıklarla dolu dönemde o hayatı bana hemen hemen tümden unutturmuştu. Bir bakıma hiçbir şeyi unutmaz, bunu biliyordum. On üç yıl önce bir olukta gördüğünüz portakal gözucuyla baktığınız Torquay kasabasına ait renkli posteri hatırlarsınız. Ama ben farklı bir bellek türünden söz ediyorum. Bir bakıma Aşağı Binfield'deki eski hayatı hatırlıyordum. Oltamı, korunga kokusunu, kahverengi çaydanlığın gerisindeki annemi hatırlıyordum."

Bu Şiirin Bitmesini İstemiyorum
Mahmud Derviş

Mahmud Derviş, 1941 yılında bugün İsrail sınırları içinde bulunan Akka kentinin El-Berva köyünde doğdu. 1948 Nekbet olayları yaşandığı sırada henüz yedi yaşındaydı. Arap-İsrail savaşları yüzünden köyünden ayrılmak zorunda kaldı.

Çocuk yaşta şiir yazmaya başlayan Mahmud Derviş, Filistin'in bağımsızlık mücadelesini konu alan şiirleriyle tüm dünyada tanınan önemli bir şairdir.

İşte Mahmud Derviş'in Meşhur Şiiri:

Filistinli Sevgili

"Ve ant içerim ki,
Bir mendil işleyeceğim yarına kadar,
Gözlerine sunduğum şiirlerle süslü

Ve bir tümceyle, baldan ve öpücüklerden tatlı:

‘Bir Filistin vardı,
Bir Filistin gene var!
Gözleriyle Filistin’,
Kollardaki, göğüslerdeki dövmelerle Filistin,
Adıyla sanıyla Filistin.
Düşlerin Filistin’i ve acıların,
Ayakların, bedenlerin ve mendillerin Filistin’i,
Sözcüklerin ve sessizliğin Filistin’i
Ve çığlıkların.
Ölümün ve doğumun Filistin’i,
Taşıdım seni eski defterlerimde
Şiirlerimin ateşi gibi.
Kumanya gibi taşıdım seni gezilerimde.
Koyaklarda çağırdım seni bağıra bağıra,
İnlettim senin adına koyakları...”

Kitap içinden sizler için seçtiğimiz dizeler:

İşte Burada

“İşte burada, varlığın ve hiçliğin
Şarapnelleri arasında yaşıyoruz,
Sonsuzluğun varoşlarında.
Bazen satranç oynarız ve
Aldırmayız kapının ardındaki kaderlerle,
Hâlâ buradayız, inşa ederiz,”

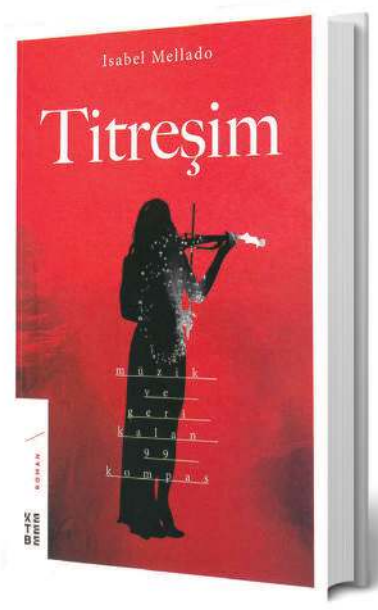

Titreşim
Isabel Mellado

Bir keman virtüözü ve yazar olan Isabel Mellado, **“Titreşimler”** kitabında kendisi gibi bir müzisyen olan **“Clara”** adlı karakterinin yaşamını anlatıyor. Müzisyen olmasının verdiği durulukla yazı yazmaya başlayan Mellado, cümlelerini sade ve yalın bir dille tutarak akıcı olmayı başarıyor. **“Her gün odamda, asansör olarak adlandırmayı uygun gördükleri metalik bir iç çekişin sesini duyuyorum. Sıkılıyor ve ağlıyorum. Böylelikle, gözyaşlarım ıslanmış bir hâlde, renkleri daha parlak algılıyorum. Bunu aklımda tutacağım. Ağaçların ve parmaklarımın büyüdüğünü, kaburgalarımın bir yumruk gibi beni sarmaladığını görüyor ve mutlu bir şekilde çığlık atıyorum. Ses yayılıyor ve her şey sallanıyor, her şey titreşiyor, yoksa her şey iyinin abartısıyla sallanıyor mu?”**

Müzik Terimi ve Tanımları

Yazar, şiirsel bir anlatımla kitabın içerisinde birçok müziksel tanım ve terime de yer vererek okuyucuyu adeta müzik dünyasının içine davet ediyor.

“Sahneye giriyorum ve o kadar heyecanlıyım ki Mozart’ın mi Senör Sonatının birinci hareketinden başlayacağıma ikincisinden başlıyorum. İkinci hareketler daha çok hoşuma gidiyor.”

Eser, müzikle harmanlanmış hayatların etrafına çok önemli şeyler kattığını ve aydınlattığını, okuyucuya ise müzisyenlerin gözüyle dünyayı görmeyi sade ve akıcı diyaloglarıyla gösteriyor.

Kaliteli Müzik için Yol Gösterici

Yazar, kitabını **“Karakterler neredeyse her zaman hayâlidir, ancak dinlediğiniz müzik böyle değil.”** diyerek bitiriyor ve bir müzik listesi paylaşıyor. Bu listede kitabı okurken kaliteli zaman geçirmek adına da birçok parça bulunuyor. Kurgunun içinde gerçek müziği okuyucuya dinletiyor ve bir müzisyenin kendi elleriyle seçtiği müzikleri dinleyerek okunan kitap, ayrı bir keyif vermiş oluyor.

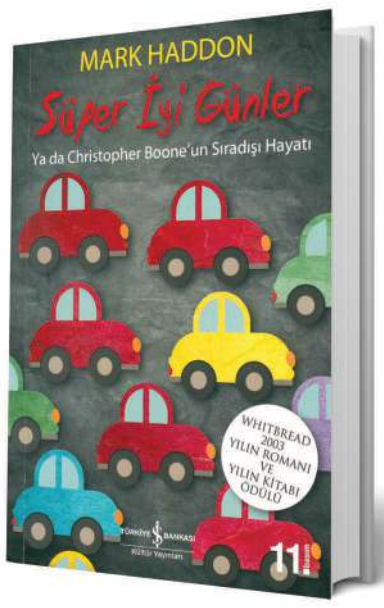

Süper İyi Günler
Mark Haddon

Zihinsel ve bedensel engeli olan çeşitli yaş grupları üzerinde de çalışmalar yapan yazar, **“Süper İyi Günler”** kitabında otizme akıcı ve sürükleyici bir hikâyeyle değiniyor. Eser, 15 yaşında dünya üzerindeki bütün ülkeleri ve 7.507’ye kadar bütün asal sayıları bilen otizmli bir dedektif olan Christopher John Francis Boone’un bir cinayeti çözmeye çalışmasını anlatır. Kitap, birinci ağızdan anlatıldığı için okuyucuların otizm konusunda empati kurmasını sağlanılıyor.

Okuyucular ve Yazar Arasında Empati

“Ben yalan söylemem. Annem bunun iyi bir insan olmamdan kaynaklandığını söylerdi. Ama bunun nedeni iyi bir insan olmam değil. Bunun nedeni yalan söyleyememem. Yalan, olmamış bir şey için oldu demektir. Ama belli bir yerde belli bir zamanda tek bir şey olmuştur. Ve o anda o yerde olmamış olan sonsuz şey vardır. Ben olmamış bir şeyi düşünmeye başlayınca olmamış olan diğer bütün şeyleri düşünmeye başlıyorum.”

Yalanlar İnsanları Üzer

Kitap, Christopher’ın annesinin kalp krizi geçirerek hayatını kaybettiğini düşünmesiyle devam eder. Aslında annesi onları terk etmiştir ve babası Christopher’a yalan söyler. Christopher babasının ondan sakladığı mektupları bularak annesinin ölmediğini anlar. Bu onu çok üzer ve Londra’ya annesini bulmaya gider. Yolculukta tam olarak ne yapacağını bilmediği için insanların hareketlerini birçok kez izleyerek ve hareketlerini ezberleyerek yolunu bulmaya çalışır. Bu da otizmli bireylerin hayatlarının ne kadar karmaşık olduğunu, bir yere gidebilmek için bile verdikleri uğraşıyı okurlara gösterir.

“Christopher uzun süre kimseyle konuşmamak, uzun bir süre hiçbir şey yiyip içmemek, dokunulmaktan hoşlanmamak, eşyaların yerleri değiştiğinde sinirlenmek, başkalarına vurmak, diş fırçasına biri dokunduysa kullanmayı reddetmek, insanların ona kızgın olduğunu fark etmemek, küçük mekânlarda başka insanlarla birlikte olmaktan hoşlanmamak gibi birçok davranış bozukluğuna sahip ve bu bozukluklar anne babasının davranışlarını da olumsuz yönde etkiliyor. Ailesinin ona karşı olan bu kötü tavırları, gerçek hayatta otizmli bir çocuğun ebeveynlerinin onu anlaması, ona nasıl yaklaşması gerektiği ve sabretmelerinin önemini göstermiş oluyor.”

Hayatın Değişmez Temel Öğeleri

İslâm'dan önceki risaletler, iki resul arasında kalan bir zaman için bölgesel olarak ve belli bir ulusa gelmişti. İnsanlık bu risaletin getirdikleri ile yürüyordu, adımları sınırlıydı. Fakat bütün bunlar en son şümullü risalete bir hazırlıktı. Risaletler hep, insanlığın o günkü durumuna münasip olan bir değişme ve yenilenme içindeydiler. Son risalet gelince, sürekli yenilenmeye müsait asıllarla geldi. Bütün insanlığa hitap eden bu risaletten sonra nesiller ne başka bir risalet ne de bir Resul görmeyeceklerdi. Çünkü bu risalet bütün insanlara cevap verebilecek kapasitededir.

Yüce Kitab'ın ayetleri, Hz. Peygamber'in (s.a.) getirdiği risaletin evrenselliğini sürekli vurgulamaktadır. Risaletin, Allah'ın tek olan son dinine ait ve yalnızca bir nesle bir ulusa veya bir cinse değil, bütün evrene yönelik olduğunu ilan eder.

Bu risalet, insanların yeryüzünde iç içe bulundukları değer ölçülerinde bir şey bulaşmadan, eğitimi Allah Teâlâ'nın üstlendiği ümmi bir peygamber getirdi. Risaletin görevi, bütün insanlara cevap verebilecek kapasitededir.

"Biz seni bütün insanlara ancak müjdeci ve uyarıcı olarak göndermişizdir. Fakat insanların çoğu bilmez." *(Sebe, 28)*

Bütün Akıllara Açık Kitap

Bu risalet, insanlığın gerekli olgunluğa ulaştığı bir zamanda geldi. Getirdiği kitap, nesiller boyunca bütün akıllara açık bir kitaptır. Hayat için değişmez ve bütün yönleri içeren temel öğeler koymuştur. İnsanı yaratan Allah Teâlâ'nın olacağını bildiği sürekli yenilenmelerin yekûnuna cevap verecek durumdadır. Çünkü O, yarattığını en iyi bilendir.

İnsanın Asıl İhtiyaçları

Resulullah'ın (s.a.) getirdiği nizam, kendisindeki sabit, istikrarlı prensiplerle Allah'ın âlemlere ölümsüz bir ayetidir. Cüzîyatında ki elastikiyet de gelişme ve yeniliğe müsaittir. Bunun için diyoruz ki İslâm, devamlı değişen şartlara rağmen insanın ihtiyaçlarına, asıl

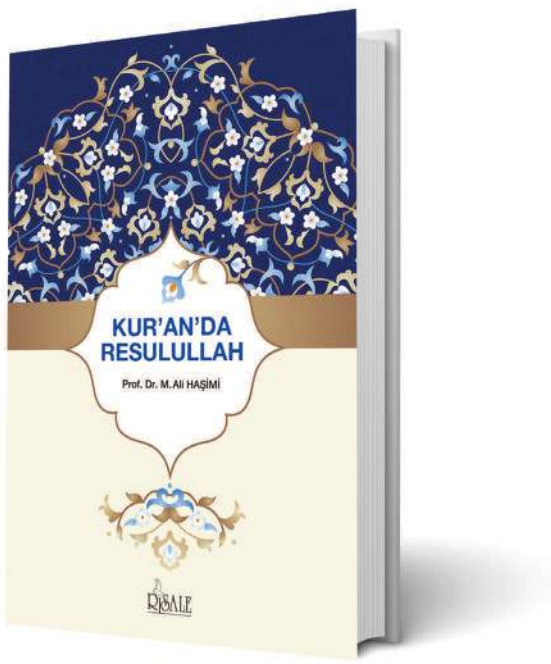

öğelere dokunmadan cevap verecek bir niteliğe sahiptir.

İnsana Düşünme Hürriyeti

İnsana düşünme hürriyeti tanındı. Tanınan bu hürriyet, hayat için konmuş nizam dairesinde olmalı ki yeryüzünde insan hayatı için takdir edilen büyüme ve gelişme uysun. Yaşanan tecrübeler bu nizamın insanlığı daima ileri götürdüğünü ispatlamıştır. Zira attığı adımlar hep ileri adımlardır. İnsandaki birikimin kayıtlı bir noktaya harcamasını şart koşmadığı gibi, gayretlerin sonucunda yararlanmaya da mani değildir.

Uyum ve Dengeli Nizam

Bu nizamın üstünlüğü, uyum ve dengeli bir nizam oluşundadır. Ne ruhu cesetten ne de cesedi ruhtan ayırmaz. Fertleri, cemaat ve devlet uğruna harcama veya bazı fertler için bir ferdi göz ardı etme gibi bir metodu da yoktur. İnsanın omzuna yüklediği bütün görevler onun gücü ile orantılıdır. Üstelik ona bu görevinde yardımcı olarak ek unsurlar da getirmiştir.

Resulullah'ın (s.a.) risaleti ve temel prensipleri ilk anda insanların düşüncesine zıt geldi. Zira onlarla, İslâm'ın çağırdığı ruhî hayat arasında derin uçurumlar vardı. İslâm, coğrafya ve cinsi farklılıkları içinde eritecek bir **"İnsanlık"** kavramına çağırmıştı.

Allah'ın Rahmeti Her Yerde

Kölelerle, efendilerin ayrı ayrı topraklardan yaratıldığına inanılan bir dönemde, İslâm tek bir akide ve tek bir sosyal nizama davet ediyordu. Bu nizam, güneşin doğduğu ilk andan itibaren insanlara Allah'ın bir rahmetidir.

Yargı ve Kanun Eşitliği

İnsanlık en fazla bugün, bu dairesi geniş rahmete muhtaçtır. Özellikle zulüm ve ırkçılığın alıp yürüdüğü, insanlık ruhundan uzak ırk ayrımının gözetildiği topraklarda... İnsanlığın tabakalara dökülüp, her tabaka için ayrı bir kanunun yapıldığı bir dönemde İslâm, insanları yargı ve kanun önünde eşit yaptı.

TÜRKİYE'NİN OKUMA ÇİZELGESİ

1 Deha Kitap / Ankara
Elfabe El ve Yüz Çizgilerinin Anlamı
Mehmet Ali Bulut

Sermayem Yok Derdimden Başka
Serdar Tuncer

Daniel Moulin
Eğitici Tolstoy

2 Fidan Yayınları / Malatya
Bilim Tarihi Sohbetler
Fuat Sezgin

İskender Pala
Abum Rabum

Bu Ülke
Cemil Meriç

3 Eser Sahaf / Bursa
İlk Zahid ve Sufiler Tabakatus-Sufiyye
Ebu Abdurrahman es-Sulemi

Kur'an Okuma Esasları
Prof. Dr. Abdurrahman Çetin

On Kapı Kırk Pencere
Cafer Karataş

4 Dergâh Kitabevi / Manisa
Senden Önce Ben
Jojo Moyes

Daha
Hakan Günday

Birlikte Sohbet
M.Fatih Çıtlak

5 Beşir Sahaf / İstanbul
Saatleri Ayarlama Enstitüsü
Ahmet Hamdi Tanpınar

Bu Ülke
Cemil Meriç

Sufi Sözlük Müspet Kelimeler Arşivi
Hikmet Anıl Öztekin

6 Özdemir Yayınları / Konya
Riyazüs Salihin
İmam Nebevi

Bakara Suresi Tefsiri
Mehmet Bakırcı

Rasül'e İtaat
Halil Pınar

7 Hilafet Yayınları / İzmir
Hadislerle Kadın
İmam Nesai

Saffetül Tefasir
Muhammed Ali es-Sabuni

Sahabe İklimi
Muhammed Emin Yıldırım

8 M. İkbal Bilgili / Yalova
4N1K 2
Büşra Yılmaz

Uyumsuz
Veronica Roth

Gerçekler İçin Ütopya
Rutger Bregman

ETKİNLİK

Görünenin Ötesinde "Osman Hamdi Bey"

Yer : Sakıp Sabancı Müzesi
Tarih : 31 Aralık 2018

Türkiye'de Osman Hamdi Bey tabloları üzerine konservasyon ve bilimsel araştırmalar alanında şimdiye kadar yapılmış en ayrıntılı çalışmanın süreçleri **"Görünenin Ötesinde Osman Hamdi Bey"** isimli sergiyle sanatseverlere sunuluyor.

Sakıp Sabancı Müzesi Resim Koleksiyonu'nda yer alan, Osman Hamdi Bey'e ait altı tablonun karşılaştırmalı olarak incelendiği çalışmada sanatçının üretimi ile eserlerine dair detaylar bilimsel yöntemlerle ortaya çıkarıldı. Araştırma bulgularının eserlerle beraber sunulduğu **"Görünenin Ötesinde Osman Hamdi Bey"** sergisi, sanatçının üretim sürecini gözler önüne sermesinin yanı sıra sanatta konservasyon çalışmalarına dair ayrıntılı bir anlatı ve gelecek projeler için de bir yol haritası niteliği taşıyor.

bilimevi ŞİMDİ SİZE DAHA YAKINIZ!

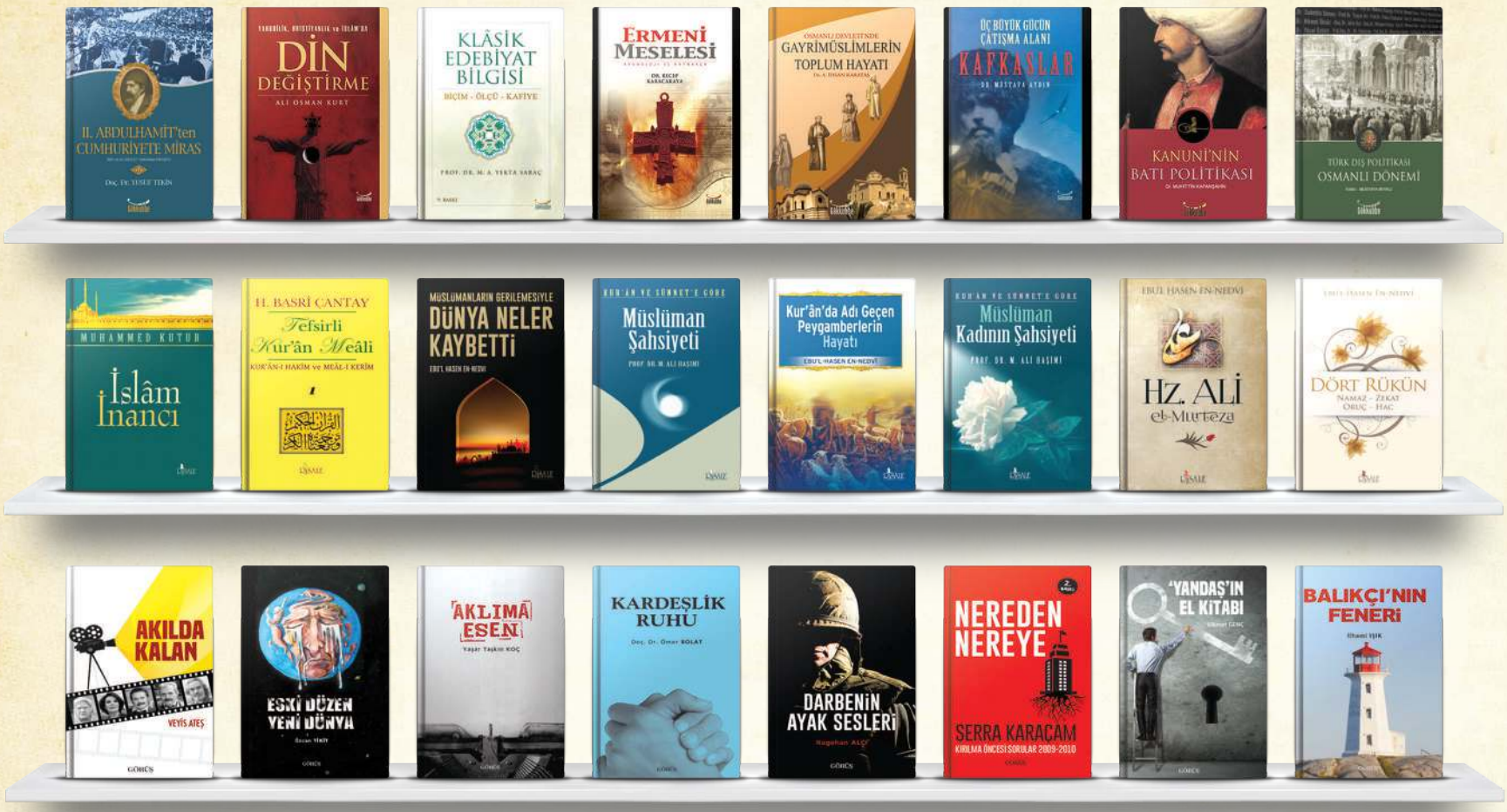

YAYINLARIMIZI BULABİLECEĞİNİZ NOKTALAR

● **ANA BASIN YAYIN A.Ş** MOLLA FENARİ SOK. YILDIZ HAN NO:28 CAĞALOĞLU/İSTANBUL ● **AHISKA YAYINEVİ** ÇİFTLİK MAH. EDEBALİ CAD. NO:16/B ÇAVUŞBAŞI BEYKOZ/İSTANBUL ● **GURABA YAYINCILIK LTD. ŞTİ.** ÇATAL ÇEŞME SOKAK DEFNE HAN NO:27 / 5 CAĞALOĞLU/İSTANBUL ● **ADİL İNŞ BASIM YAYIN KIRTASİYE SAN.TİC.LTD. ŞTİ** SAHAFLAR ÇARŞISI NO:28 FATİH/İSTANBUL ● **AKABE KİTABEVİ** SAHABİYE MEDRESESİ İÇİ NO:12 MERKEZ/KAYSERİ ● **AKÇAĞ BASIM YAYIN PAZARLAMA A.Ş.** TUNA CADDESİ NO:8/1 KIZILAY/ANKARA ● **AKOLUK BASIN YAYIN DAĞITIM** GAZİPAŞA MAH.KIZILAY SOKAK NO:5/20 MERKEZ/TRABZON ● **ALFA DAĞ. YAY.TİC. LTD. ŞTİ.** TİCARETHANE SOK.KUŞOĞLU İŞ HANI NO:41/1 CAĞALOĞLU/İSTANBUL ● **ASİTANE KİTABEVİ** TEPSİ FIRINI SOKAK NO:3 / D ÜSKÜDAR/İSTANBUL ● **FİDAN KİTABEVİ** DABAKHANE MAH. HALEP C.KIĞILI CAMİİ 1 MALATYA ● **AYRAÇ KİTAP VE KIRTASİYE** TOPRAKLIK MH.TURAN GÜNEŞ CD. NO:18/B PAMUKKALE/ DENİZLİ ● **BAŞAK KİTAP** SAĞLIK MAH. HALK SOK. 11/1 KIZILAY/ANKARA ● **BAŞAK MEKAN YAY. LTD.ŞTİ.** BÜYÜKREŞİTPAŞA CAD.YÜMNİ İŞ MERKEZİ NO:22/2 FATİH/İSTANBUL ● **BURDUR ÖĞRENCİ KÜL.MERKEZİ SAN.TİC.LTD.ŞTİ.**KONAK MAH.GÖKSAVAŞ SK.NO:11 BURDUR ● **BURSA KÜL.MRK.KİT.KIR.GIDA SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ.** SÖNMEZ İŞ SARAYI NO:134 BURSA ● **BURUÇ YAYINLARI** YEREBATAN CAD. SALKIMSÖĞÜT SOK.NO:6/A ÇAĞALOĞLU ● **ENSAR NEŞRİYAT TİCARET A.Ş.** ORUÇ REİS MAH. GİYİMKENT 12.SOKAK NO:40-42 ESENLER/İSTANBUL ● **ESER SAHAF KİTBEVİ** SÖNMEZ İŞSARAYI 2.ZEMİN KAT NO:40 BURSA ● **EMİN YAYINLARI** ULUDAĞ ÜNİV.İLAHİYAT FAK.FETHİYE MH.KIRLANGIÇ SK. BURSA ● **FATİH YAYINLARI** ATİK ALİ MAH. MANYASIZZADE CD. NO: 31/9 FATİH/İST ● **GEBZE KİT.FUARI KIRT.BAS.YAY.İNŞ.TURZ.SAN.TİC.ŞTİ.** SULTAN ORHAN MAH.ORHANGAZİ CAD.NO:27 GEBZE/KOCAELİ ● **HARRAN KİTABEVİ** SARAYÖNÜ CAD.YUSUF PAŞA CAMİİ YANI 916. SOKAK NO:12 MERKEZ/Ş.URFA ● **HİKMET NEŞRİYAT** AKŞEMSETTİN MAH. FEVZİPAŞA CAD.ŞEHİT KUBİLAY SOK. NO: 6 FATİH/İSTANBUL ● **HÜSEYİN HÜROĞLU** MEDRESE MAH.ABİDE İŞHANI MERKEZ/YOZGAT ● **HİLAFET KİTABEVİ** HÜRRİYET MAH. 462 SOK. NO:5 DAİRE:1 BUCA/İZMİR ● **2 KAYNAK YAYINCILIK SAN.TİC.LTD.ŞTİ.** HACIBAYRAM KİTAPÇILAR ÇARŞISI NO:39 ULUS/ANKARA ● **KARDEŞLER KİTABEVİ** ABİDİN PAŞA CAD. FURKAN VAKFI ALTI NO:59/C SEYHAN/ADANA ● **KİTAP DÜNYASI** SAHİBİ ATA MAH. MÜMİNE HATUN SOK. NO:21 MERAM/KONYA ● **HÜNER YAYINEVİ** MİMAR MUZAFFER CAD. RAMPALI ÇARŞI NO:14 MERAM/KONYA ● **KİTABEVİ YAYINLARI** ALEMDAR MAHALLESİ YEREBATAN CADDESİ NO:33/6 HÜDAVERDİ HAN KAT:2 CAĞALOĞLU ● **MİLLİ GENÇLİK KİTABEVİ** BEY MAHALLESİ KAYACIK SOK. NO:22 ŞAHİNBEY/GAZİANTEP ● **MARMARA İLAHİYAT YAYIN EĞ.ÜL.LTD.ŞTİ.** MAHİ İZ CAD.NO:2 MARMARA ÜNV.BAĞLARBAŞI YERL. ÜSKÜDAR/İSTANBUL ● **MUHAMMED İKBAL BİLGİLİ-FKM** SÜLEYMANBEY MAH.İSTİKLAL CAD.NO:30/A MERKEZ YALOVA ● **ŞEYDA KİT.KIRT.VE YAT.HİZ.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ** KAYMAKKAPI MEYDANI NO:9/A ISPARTA ● **TAHLİL BASIN YAYIN EĞT. HİZ.LTD. ŞTİ.** KARTALTEPE MAH.60.SK. NO:50 BAYRAMPAŞA ● **YASİN KİTABEVİ** ATİKALİ MAH. MANYASIZADE CAD. ÖZKAN APT. NO:25/B FATİH/İSTANBUL ● **GONCA YAYINEVİ** BÜYÜK REŞİT PAŞA CAD.YÜMNİ İŞ MERKEZİ NO:16/13 FATİH/İSTANBUL ● **ÖNCE KİTAP** ATATÜRK CADDESİ 311/B MERKEZ / RİZE ● **ESENPARK AVM** CUMHURİYET MAHALLESİ NAZİM HİKMET BULVARI NO:85/A BEYLİKDÜZÜ İSTANBUL ● **İKRA KİTABEVİ** FETHİYE MAH, KIRLANGIÇ SOKAK NO:17/A-1 NİLÜFER/BURSA ● **PINAR YAYINLARI** ALEMDAR MAH.ÇATALÇEŞME SOKAK.DEFNE HAN NO :27/15 CAĞALOĞLU/FATİH ● **ÖZDEMİR KİTABEVİ** ŞEMSİ TEBRİZİ MH. ŞEREFŞİRİN SK. HACI MAHMUT İŞH. NO :35 KARATAY / KONYA ● **DİYARBEKİR KİTABEVİ** GAZİ CAD. NEBİ CAMİİ KARŞISI KILIÇLI PASAJI NO 10 DİYARBAKIR ● **AKTAŞ YAYINCILIK** ATİKALİ MAHALLESİ HALLAÇ MEHMET ÇIKMAZI NO:2/2 FATİH İSTANBUL ● **DERGAH KİTAP** CUMHURİYET MAHALLESİ GÖNÜL SOKAK NO:3/A TURGUTLU/ MANİSA ● **Bİ KİTAP 1** ŞİRİNEVLER MAH GEDİZ SOKAK NO 24 / C BAJÇELİEVLER/İSTANBUL ● **Bİ KİTAP 2** MARMARA MAHALLESİ 3.SOKAK MESKEN 6 /1 BEYLİKDÜZÜ/İSTANBUL ● **BEDİR YAYINEVİ** CAĞALOĞLU YOKUŞU NO:6-8 CAĞALOĞLU İSTANBUL ● **İNSAN YAYINLARI** KIZTAŞI CADDESİ, AÇIKLAR SOKAK , NO :9/A FATİH/İSTANBUL ● **SELAMET KİTAP YAYINCILIK** HANÇERLİ MAH. NECİP BEY CAD.NO:55/ A İLKADIM/SAMSUN ● **EĞİTAŞ** SAHİBATA MAHALLESİ, MİMAR MUZAFFER CADDESİ NO :16 MERAM/KONYA ● **TENVİR KİTABEVİ** KAZIM İSMAİL GÜRKAN CAD. ÜRETMEN İŞ HANI NO:29-15 CAĞALOĞLU İSTANBUL ● **KUDEMA KITABEVİ** AKŞEMSETTİN MAH.ŞEHİT TEĞMEN MEHMET SARPER ALUS SK NO:10/A FATİH/İST ● **ÇAY KİTABEVİ** SARAÇLAR CAD.1.VAKIF İŞ HANI BODRUM KATB/33 MERKEZ/EDİRNE ● **ZEYNİL REKLAMCILIK VE BASIN YAYIN DAĞITIM SAN.TİC.** UĞURMUMCU MAHALLESİ L CADDESİ NO:13/1A SULTANGAZİ /İSTANBUL ● **DEHA KİTAP** HÜKÜMET CAD.HACI BAYRAM KİTAPÇILAR ÇARŞISI B BLOK NO:31 ULUS/ANKARA ● **OSMANLI HAC UMRE PAZARI** YENİPINAR MAH.ERDEM CAD.NO:12/A ADIYAMAN ● **GONCA KİTABEVİ** HACI YUSUF ZEYTİNLİ MAHALLESİ 114 NO'LU CADDE NO:11/A ŞEHİTKAMİL/GAZİANTEP ● **EDREMİT KİTABEVİ** HEKİMZADE MAH.KURŞUNLU CAD.NO:51 EDREMİT/BALIKESİR ● **AŞIKLAR HAÇ MALZEMELERİ** M.AKİF MAH.CAMİ CAD. NO:6A/1 SULTANBEYLİ/İSTANBUL ● **ŞEFKAT YAYINCILIK VE HEDİYELİK EŞYA** BÜYÜK REŞİTPAŞA CADDESİ VEZNECİLER FATİH/İSTANBUL ● **KÖKLER KİTABEVİ** ATİKALİ MAH.NİŞANCA CAD.NİŞANCA ARALIĞI ÇIKMAZI NO:3/1 FATİH-İSTANBUL ● **DUA YAYINCILIK** BÜYÜK REŞİT PAŞA CAD.YÜMNİ İŞ MERKEZİ 22/40 FATİH/İSTANBUL ● **SILACAN İNŞ. EĞİT. KIRT. MATBAACILIK** YENİDOĞAN MAHALLESİ FABRİKA CADDESİ NO:11/A ADAPAZARI/SAKARYA ● **OSMANGAZİ KİTABEVİ** ŞEHREKÜSTÜ MAH. ŞEHREKÜSTÜ CAD.2E OSMANGAZİ/BURSA ● **BURSA MERCAN KİTAP** İNÖNÜ CADDESİ SÖNMEZ İŞ SARAYI 2. ZEMİN KAT NO:38 OSMANGAZİ/BURSA ● **SİMYA KİTABEVİ** AYHAN MH.KİRİŞÇİKIZ ÇIKMAZI NO:3/B OSMANGAZİ/BURSA ● **BARMAN KIRTASİYE** ŞEHİT MUSTAFA GÜNDOĞDU MAHALLESİ, ÜNİVERSİTE CAD. MİKADO OĞUR PARK EVLERİ C VE D GİRİŞLİ BLOK:6/A MERKEZ/BİNGÖL ● **MÜRTECİM YAYINLARI** ŞAFAK MAH 3461 SOKAK NO:27 BATMAN ● **YONCA KİTABEVİ** FABRİKA CADDESİ NO:26 ADAPAZARI/SAKARYA ● **NAKŞİBENDİ** İSTİKLAL MAHALLESİ SÜTÇÜ İMAM CADDESİ NO:150 DAİRE:16 ÜMRANİYE/İST ● **RENGA KİTAP, BİLİŞİM, HEDİYELİK** KARASOKU MAH.28026 SOKAK. NO:10 SEYHAN/ADANA ● **FURKAN YAYINEVİ** ATİKALİ MAHALLESİ MANYASİZADE CADDESİ KOPUZLAR PAS FATİH/İSTANBUL ● **MURAT KİTABEVİ** ÇARŞAMBA,MANYASİZADE CADDESİ NO:24 FATİH/ İSTANBUL ● **SAFA YAYIN DAĞITIM** BALABANAĞA MAH. BÜYÜK REŞİT PAŞA CAD. NO:16/B D:37 ● **KİDA YAYIN DAĞITIM** İKİTELLİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ TURGUT ÖZAL CAD. NO: 22 İKİTELLİ ● **SAHABE KİTABEVİ** BEY MAHALLESİ M.TEVFİK UYGUNLAR SOK NO:23/B ŞAHİNBEY/GAZİANTEP ● **NİDA YAYINCILIK DAĞ.PAZ İÇ VE DIŞ TİC.LTD.ŞTİ** BALABANAĞA MAH. B.REŞİTPAŞA CADDESİ YÜMNİ İŞ MERKEZİ NO:16/11 FATİH/İSTANBUL ● **KERVAN YAYIN DAĞITIM** ŞÜKRAN MAHALLESİ, BAŞARALI CADDESİ, 52/B KONYA ● **TOPALOĞLU DAĞITIM** ANAFARTALAR CADDESİ ULUS ŞEHİR ÇARŞISI KAT: 3 NO:151-152-156 ULUS /ALTINDAĞ-ANKARA ● **İHLAS KİTABEVİ** ŞÜKRAN MAH. BAŞARLISI CAD. RAMPALI ÇARŞISI MERAM/KONYA ● **PINAR KİTAP DAĞITIM** ALPARSLAN MAH.M.ŞİMŞEK CAD.SEHA SİT. A BLOK MELİKGAZİ/KAYSERİ ● **NUR MEDİNE PAZARI** BEDESTEN İÇ DÜKKANLARI NO:22 MERKEZ / EDİRNE ● **RAVZA YAYINCILIK** BÜYÜK REŞİT PAŞA CAD.YÜMNİ İŞ MERKEZİ FATİH/ İSTANBUL ● **PAMUK KİTABEVİ** YÜMNİ İŞ MERKEZİ FATİH/İSTANBUL ● **ASALET KİTAP** YÜMNİ İŞ MERKEZİ FATİH/İSTANBUL ● **NİDA YAYINCILIK** YÜMNİ İŞ MERKEZİ FATİH/İSTANBUL ● **BAHAR YAYINCILIK** İSTANBUL/FATİH

www.ktpkitabevi.com

HOOP DEDİK...

MAKAS

Dergisi Yeni Sayısı Çıktı!

Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi

Muhteşem kadrosu ve zengin içeriğiyle Makas Dergisi 3. sayısı çıktı!

/makasdergisi

/MakasDergisi

/makasdergisi

www.ktpkitabevi.com

Sanal Alemde
Kültür ve Sanatın
Tek Adresi...

dünyabizim

www.dunyabizim.com

Available on the iPhone
App Store

ANDROID APP ON
Google play